

วิชาการบัญชีห้างหุ้นส่วน

บทเรียนที่ 1

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ กิจการห้างหุ้นส่วน

เนื้อหาสาระ (Content)

ในการดำเนินธุรกิจโดยทั่วไปมี 3 รูปแบบ คือ กิจการเจ้าของคนเดียว กิจการห้างหุ้นส่วน และบริษัทจำกัด ซึ่งกิจการห้างหุ้นส่วนเป็นรูปแบบที่นิยมกันมาก เพราะมีวิธีการจัดตั้งง่ายกว่าบริษัทจำกัด และใช้เงินทุนจำนวนน้อย มีบุคคลที่มาร่วมลงทุนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ผลกำไรที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจก็จะนำมาแบ่งปันกันตามอัตราที่ตกลงในสัญญาการจัดตั้งห้างหุ้นส่วน

1.1 ความหมายของห้างหุ้นส่วน

ความหมายของห้างหุ้นส่วน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1012 บัญญัติไว้ว่า **"อันว่าสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงเข้ากันเพื่อกระทำการร่วมกัน ด้วยประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันพึงได้กิจการที่ทำนั้น"** จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าว สามารถสรุปลักษณะที่สำคัญของห้างหุ้นส่วนได้ดังนี้

1. ต้องมีสัญญาระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
2. ต้องมีการเข้าทุนกัน ซึ่งบุคคลที่เป็นหุ้นส่วนทุกคนจะต้องลงทุนด้วยกัน สิ่งที่น่ามาลงทุนในห้างหุ้นส่วนอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันก็ได้ มีดังนี้
  - (1) เงินสด
  - (2) สินทรัพย์อื่น เช่น ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ลูกหนี้ สินค้า เป็นต้น
  - (3) ลงแรงงาน แรงงานในที่นี้อาจเป็น แรงกาย ชื่อเสียง สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ
3. ต้องกระทำการร่วมกัน คือ ร่วมกันดำเนินการอย่างเดียวกัน
4. ต้องมีความประสงค์ที่จะแบ่งกำไรที่ได้จากกิจการที่ทำตามที่ตกลงกันในสัญญา

1.2 ประเภทของห้างหุ้นส่วน

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1013 ได้กำหนดห้างหุ้นส่วนออกเป็น 2 ประเภท คือ ห้างหุ้นส่วนสามัญและห้างหุ้นส่วนจำกัด ดังนี้

1.2.1 ห้างหุ้นส่วนสามัญ

ห้างหุ้นส่วนสามัญ คือ ห้างหุ้นส่วนประเภทที่มีผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกันในหนี้สินของห้างหุ้นส่วนทั้งหมดโดยไม่จำกัดจำนวน เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องให้ผู้เป็นหุ้นส่วนชำระหนี้จากสินทรัพย์ส่วนตัวได้ และผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนมีสิทธิที่จะจัดการกับห้างหุ้นส่วนได้ ห้างหุ้นส่วนสามัญจำแนกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีได้จดทะเบียน มีสภาพเป็นบุคคลธรรมดา คำนำหน้าชื่อห้างหุ้นส่วนใช้คำว่า "ห้างหุ้นส่วนสามัญ" ถ้าไม่ได้ระบุงลงในสัญญาห้างหุ้นส่วน ตามกฎหมายให้ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนมีสิทธิที่จะจัดการกับห้างหุ้นส่วนได้

2. ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน มีสภาพเป็นนิติบุคคล แยกต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วน คำนำหน้าชื่อห้างหุ้นส่วนใช้คำว่า "ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล" ห้างหุ้นส่วนประเภทนี้มีผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกเดียว คือ หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด โดยผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนต้องรับผิดร่วมกัน ในบรรดาหนี้สินทั้งปวงของห้างหุ้นส่วนโดยไม่จำกัดจำนวน และในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเอง จะตกลงให้มีผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคน เป็นผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนก็ได้

1.2.2 ห้างหุ้นส่วนจำกัด

ห้างหุ้นส่วนจำกัด คือ ห้างหุ้นส่วนประเภทที่ผู้เป็นหุ้นหุ้นส่วน 2 จำพวก ได้แก่

1. หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด ได้แก่ ผู้เป็นหุ้นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคน ซึ่งต้องรับผิดในบรรดาหนี้สินทั้งปวงของห้างหุ้นส่วนโดยไม่จำกัดจำนวน และหุ้นส่วนจำพวกนี้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างได้

2. หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด ได้แก่ ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคน ซึ่งรับผิดจำกัดเพียงจำนวนเงินที่ตนรับว่าจะลงทุนในห้างหุ้นส่วนเท่านั้น และเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างไม่ได้

1.3 ลักษณะห้างหุ้นส่วนสามัญและห้างหุ้นส่วนจำกัด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

1.3.1 ลักษณะสำคัญของห้างหุ้นส่วนสามัญ มีดังนี้

1. มีผู้เป็นหุ้นส่วนเพียงประเภทเดียว คือ ประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบในหนี้สิน
2. ผู้เป็นหุ้นส่วนมีสิทธิเข้าจัดการกับห้างหุ้นส่วนได้
3. ทุนที่นำมาเป็นเงินสด สินทรัพย์ต่าง ๆ และแรงงานได้
4. จดทะเบียนหรือไม่จดทะเบียนก็ได้
5. เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องให้ผู้เป็นหุ้นส่วน ชำหนี้จากสินทรัพย์ส่วนตัว
6. เมื่อหุ้นส่วนผู้ใดถึงแก่ความตายหรือลาออกจากห้างหุ้นส่วน หรือล้มละลาย สัญญาเข้าเป็นหุ้นส่วนเป็นอันสิ้นสุดต้องเลิกกิจการ

1.3.2 ห้างหุ้นส่วนจำกัด มีลักษณะสำคัญดังนี้

1. มีผู้เป็นหุ้นส่วน 2 ประเภท คือ ประเภทที่ไม่จำกัดความรับผิดชอบและประเภทที่จำกัดความรับผิดชอบ
2. ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบไม่มีสิทธิเข้าจัดการกับห้างหุ้นส่วน
3. หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบลงทุนเป็นแรงงานไม่ได้
4. ต้องจดทะเบียนและมีสถานภาพเป็นนิติบุคคล
5. เจ้าหนี้ไม่มีสิทธิเรียกร้องให้ชำระหนี้จากสินทรัพย์ส่วนตัวของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัด
6. หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ ตาย ลาออก หรือล้มละลาย ไม่ต้องเลิกกิจการ

1.3.3 ข้อแตกต่างระหว่างห้างหุ้นส่วนสามัญและห้างหุ้นส่วนจำกัด ตาม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สรุปได้ดังนี้

ห้างหุ้นส่วนสามัญ	ห้างหุ้นส่วนจำกัด
1. จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ได้ (มาตรา 1064)	1. ต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล (มาตรา 1078)
2. มีหุ้นส่วนประเภทเดียว คือ ทุกคนรับผิดชอบโดยไม่จำกัด (มาตรา 1025)	2. มีหุ้นส่วน 2 ประเภท คือ รับผิดชอบจำกัดและรับผิดชอบไม่จำกัด (มาตรา 1077)
3. ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนเข้ามาจัดการห้างได้ (มาตรา 1033)	3. ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบเท่านั้นเป็นผู้จัดการห้างได้ (มาตรา 1087)

1.4 การจดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วน

ในการจดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วนนั้น ผู้ประสงค์ขอจดทะเบียนต้องเตรียมข้อมูลดังต่อไปนี้เพื่อกรอกในคำขอและเอกสารประกอบการจดทะเบียน

1.4.1 ข้อมูลในการขอจดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วน

1. ชื่อห้างหุ้นส่วน หุ้นส่วนผู้จัดการต้องยื่นขอตรวจและจองชื่อห้างด้วยแบบจองชื่อนิติบุคคลเสียก่อนว่า ชื่อที่ใช้ นั้นจะเหมือนหรือคล้ายกับชื่อของคนอื่นที่ได้จดทะเบียนไว้ก่อนหรือไม่ และต้องไม่ขัดกับกฎหมายและระเบียบของทางราชการ ชื่อที่ใช้ต้องเป็นภาษาไทย จะมีภาษาต่างประเทศด้วยก็ได้และเมื่อได้ชื่อแล้วจะต้องยื่นขอจดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วนภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มิคำสั่งอนุญาตให้ใช้ชื่อได้

2. วัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วน

3. ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่และสาขา (ถ้ามี)

4. ชื่อ ที่อยู่ อายุ สัญชาติ และสิ่งที่นำมาลงหุ้นของหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบและหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบของแต่ละคน

5. ชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วน
6. ข้อจำกัดอำนาจหุ้นส่วนผู้จัดการ (ถ้ามี)
7. ดวงตราสำคัญของห้างหุ้นส่วน
8. รายการอื่น ๆ ที่เห็นสมควรจะให้ประชาชนทราบ

1.4.2 การลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียน

การลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วน ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน จะต้องลงลายมือชื่อด้วยตนเอง โดยเฉพาะหุ้นส่วนผู้จัดการจะต้องลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียน ต่อหน้านายทะเบียนพร้อมทั้งแสดงบัตรประจำตัว หรือลงลายมือชื่อชื่อต่อหน้าพนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ในท้องถิ่นที่ผู้ลงลายมือชื่อมีภูมิลำเนา หรือสามัญสมาชิก หรือสมาชิกวิสามัญแห่งเนติบัณฑิตสภาก็ได้

1.4.3 หน้าที่ของห้างหุ้นส่วน

กิจการห้างหุ้นส่วนมีหน้าที่ ดังนี้

1. จัดทำบัญชี นับตั้งแต่วันจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล หากไม่จัดทำบัญชี ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 30,000 บาท และปรับรายวันอีกไม่เกินวันละ 1,000 บาท จนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง

2. ห้างหุ้นส่วนที่จดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีหน้าที่ต้องจัดทำฐานะการเงิน และบัญชีกำไรขาดทุนประจำปี ยื่นต่อกองบัญชีธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า หรือสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทจังหวัดแล้วแต่กรณี ภายใน 5 เดือน นับแต่วันที่ปิดบัญชี แม้ว่าจะยังมิได้ประกอบกิจการก็ตาม มิฉะนั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ห้าหมื่นบาท ทั้งนี้จะปรับหุ้นส่วนผู้จัดการด้วย

3. ป้ายชื่อ ดวงตรา และเอกสารของห้างฯ จะต้องมีการว่า "ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล" หรือ "ห้างหุ้นส่วนจำกัด" ตามประเภท มิฉะนั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50,000 บาท และปรับอีกไม่เกินวันละ 500 บาท ทั้งนี้จะปรับหุ้นส่วนผู้จัดการด้วย

1.5 กฎหมายเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วน

ในการดำเนินกิจการ ไม่ว่าจะเป็นกิจการเจ้าของคนเดียว กิจการห้างหุ้นส่วน และบริษัทจำกัด ข้อมูลทางบัญชีต้องเป็นข้อมูลที่มีคุณภาพและมีความน่าเชื่อถือ เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้อย่างแท้จริง เพื่อให้ผู้ใช้ข้อมูลในงบการเงิน สามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการ ไม่ว่าจะเป็นเจ้าของกิจการ นักลงทุน เจ้าหนี้ ลูกหนี้ หน่วยงานของรัฐ เป็นต้น

ซึ่งกิจการห้างหุ้นส่วนจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด เช่น พระราชบัญญัติการบัญชีพ.ศ. 2543 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 22 (ภาคผนวก)

1.6 คำขอจดทะเบียนตั้งห้างหุ้นส่วน

ตัวอย่าง คำขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน (แบบ หส. 1)

แบบ หส. 1

คำขอที่.....
 วันที่.....

คำขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน

ห้างหุ้นส่วน.....
 ทะเบียนเลขที่.....

(1) ข้าพเจ้าขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน ตามชนิดบุคคล / จำกัด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังต่อไปนี้

☐ จัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล / จำกัด (ทุนจดทะเบียน.....บาท)

☐ ควบห้างหุ้นส่วน (ห้างหุ้นส่วน.....ทะเบียนเลขที่.....
 ได้ความเข้ากันกับ ห้างหุ้นส่วน.....ทะเบียนเลขที่.....)

☐ แก้ไขเพิ่มเติมชื่อห้างหุ้นส่วน

☐ แก้ไขเพิ่มเติมวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วน

☐ แก้ไขเพิ่มเติมที่ตั้งสำนักงานใหญ่ และ / หรือ สำนักงานสาขา

☐ แก้ไขเพิ่มเติมผู้เป็นหุ้นส่วน (หุ้นส่วนเข้า.....คน) (หุ้นส่วนออก.....คน) (ลดทุน.....คน)
 (เปลี่ยนสิ่งที่นำมาลงทุน.....คน) (เปลี่ยนเจ้าพนักงาน.....คน)
 (ทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนรวมกันเพิ่มขึ้น.....บาท)

☐ แก้ไขเพิ่มเติมหุ้นส่วนผู้จัดการ

☐ แก้ไขเพิ่มเติมชื่อจำกัดอำนาจหุ้นส่วนผู้จัดการ

☐ แก้ไขเพิ่มเติมตราของห้างหุ้นส่วน

☐ รายการอื่น ๆ ที่เห็นสมควรจะให้ประชาชนทราบ

(2) เมื่อมาขอรับจดทะเบียน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว ข้าพเจ้ามีความประสงค์ดังนี้

☐ ขอมีเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร โดยขอให้จัดส่งบัตรประจำตัวผู้เสียภาษีอากรไปที่สำนักงานแห่งใหญ่ของ
 ห้างหุ้นส่วนตามที่ได้จดทะเบียนไว้

☐ ขอมีเลขที่บัญชีธนาคาร ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533

☐ ขอส่งสำเนาข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงาน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 (กรณีมีลูกจ้างตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป)

ลงลายมือชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการ

.....
 (.....)

(ประทับตราของห้างหุ้นส่วน)

ขอรับรองว่าผู้ขอจดทะเบียนได้ลงลายมือชื่อต่อหน้าข้าพเจ้าจริง

เมื่อวันที..... รับจดทะเบียน ณ วันที่.....
 (ลงลายมือชื่อ).....นายทะเบียน
 (.....) (.....)

นายทะเบียน /..... ประทับตราตำแหน่ง

คำเตือน

- ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงานมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 137, 267 และ 268
- นายทะเบียนอาจเลิกถอนการจดทะเบียน ถ้าปรากฏว่าข้อความอันเป็นสาระสำคัญที่จดทะเบียนไม่ถูกต้องจริงเป็นเท็จ
- การไม่ยื่นคำขอจดทะเบียนภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดจะมีความผิดตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหุ้นส่วนจดทะเบียน
 ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ.2499

/F/Pe JUM Web Site/แบบพิมพ์ ลงทะเบียน/แบบพิมพ์ no/form_hs1.pdf

ตัวอย่าง หนังสือรับรองคำขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน

ที่ .....

สำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท

.....

หนังสือรับรอง

ขอรับรองว่าห้างหุ้นส่วนนี้ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อวันที่.....
ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่..... ได้รับเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร ตามประมวลรัษฎากร
เลขที่..... และเลขที่บัญชีเงินจ้าง ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 เลขที่.....

ปรากฏข้อความในรายการตามเอกสารทะเบียนนิติบุคคล ณ วันออกหนังสือนี้ ดังนี้

1. ชื่อห้างหุ้นส่วน “ห้างหุ้นส่วน .....”
2. ผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วน มี .....คน ตามรายชื่อดังนี้
  - (1) .....ลงหุ้นด้วยเงิน / ทรัพย์สิน / แรงงาน จำนวน .....บาท
  - (2) .....ลงหุ้นด้วยเงิน / ทรัพย์สิน / แรงงาน จำนวน .....บาท
  - (3) .....ลงหุ้นด้วยเงิน / ทรัพย์สิน / แรงงาน จำนวน .....บาท
  - (4) .....ลงหุ้นด้วยเงิน / ทรัพย์สิน / แรงงาน จำนวน .....บาท
  - (5) .....ลงหุ้นด้วยเงิน / ทรัพย์สิน / แรงงาน จำนวน .....บาท
  - (6) .....ลงหุ้นด้วยเงิน / ทรัพย์สิน / แรงงาน จำนวน .....บาท
  - (7) .....ลงหุ้นด้วยเงิน / ทรัพย์สิน / แรงงาน จำนวน .....บาท
3. หุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนนี้ มี .....คน ตามรายชื่อดังนี้
  - (1) ..... (2) .....
  - (3) ..... (4) .....
4. ข้อจำกัดอำนาจหุ้นส่วนผู้จัดการ มีดังนี้
.....
.....
.....
5. สำนักงานใหญ่ ตั้งอยู่เลขที่.....
.....
.....
6. วัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนนี้มี .....ข้อ ดังปรากฏในสำเนาเอกสารแนบท้ายหนังสือรับรองนี้ จำนวน.....แผ่น โดยมีลายมือชื่อนายทะเบียนซึ่งรับรองเอกสารและประทับตราสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทเป็นสำคัญ

ออกให้ ณ วันที่ .....

.....

(.....)

นายทะเบียน

ตัวอย่าง รายการจดทะเบียน (แบบ หส.2)

แบบ ทศ. 2

รายการจดทะเบียน

ห้างหุ้นส่วน.....

ทะเบียนเลขที่.....

ข้อ 1. ชื่อห้างหุ้นส่วน "ห้างหุ้นส่วน....."

เขียนเป็นภาษาอังกฤษ ดังนี้.....

ข้อ 2. ห้างนี้เป็นห้างหุ้นส่วน ตามฉันทิยบุคคล/จำกัด วัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนมี.....ข้อ ดังปรากฏใน แบบ 2. ที่แนบ

ข้อ 3. สำนักงานของห้างหุ้นส่วน มี.....แห่ง คือ

สำนักงานแห่งใหญ่ เลขรหัสประจำบ้าน -- ตั้งอยู่ที่.....อาคาร.....

ห้องเลขที่.....ชั้นที่.....หมู่บ้าน.....หมู่ที่.....ต.รอก/ชอช.....

ถนน..... ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....หมายเลขโทรศัพท์.....

หมายเลขโทรศัพท์.....E-mail.....

สำนักงานสาขา (1) เลขรหัสประจำบ้าน □□□□-□□□□□□-□ ตั้งอยู่เลขที่.....อาคาร.....

ห้องเลขที่.....ชั้นที่.....หมู่บ้าน.....หมู่ที่.....ต.รอก/ซอย.....

ถนน..... ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....หมายเลขโทรศัพท์.....

หมายเลขโทรศัพท์.....E-mail.....

ข้อ 4. ผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนมีจำนวน.....คน ดังนี้

(ก) ชื่อ อาชีพ ที่อยู่ และสิ่งที่นำมาลงหุ้นของหุ้นส่วนจำพวกนี้ไม่จำกัดความรับผิดชอบ จำนวน.....คน มีดังนี้

(1) ..... อายุ ..... ปี สัญชาติ .....

อาชีพ..... ที่หอ..... อยู่บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

หมายเลขโทรศัพท์.....ลงหุ้นด้วย.....จำนวนทั้งสิ้น.....บาท

(ส่วนลงหุ้นเดิมจำนวน.....บาท เพิ่ม / ลด จำนวน.....บาท)

(ลงลายมือชื่อ).....

(2) ..... อายุ ..... ปี สัญชาติ .....

อาชีพ..... ยี่ห้อ..... อยู่บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

หมายเลขโทรศัพท์.....ลงท้ายด้วย.....จำนวนทั้งสิ้น.....บาท

(ส่วนลงทุนเดิมจำนวน.....บาท เพิ่ม / ลด จำนวน.....บาท)

(ลงลายมือชื่อ).....

(ลงลายมือชื่อ).....หุ้นส่วนผู้จัดการ

หน้า.....ของจำนวน.....หน้า (ลงลายมือชื่อ).....นายทะเบียน

เอกสารประกอบคำขอที่ ...../..... (.....)

ข้าพเจ้าเป็นผู้แทนส่วนทุกคนจึงได้ลงลายมือชื่อไว้ข้างต้น ถิ่นยอมให้นายทะเบียนตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลส่วนบุคคลตามที่ได้ระบุไว้ในรายการจดทะเบียนนี้

ตัวอย่าง รายการจดทะเบียน (แบบ หส.2) (ต่อ)

แบบ หส. 2

(ข) ชื่อ อรุณ ที่อยู่ และสิ่งที่นำมาลงทุนของหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด จำนวน.....คน มีดังนี้

(1) .....อายุ.....ปี สัญชาติ.....

อาชีพ.....เชื้อ.....อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

หมายเลขโทรศัพท์.....ลงทุนด้วย.....จำนวนทั้งสิ้น.....บาท

(ส่วนลงทุนเดิมจำนวน.....บาท เพิ่ม / ลด จำนวน.....บาท)

(ลงลายมือชื่อ).....

(2) .....อายุ.....ปี สัญชาติ.....

อาชีพ.....เชื้อ.....อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

หมายเลขโทรศัพท์.....ลงทุนด้วย.....จำนวนทั้งสิ้น.....บาท

(ส่วนลงทุนเดิมจำนวน.....บาท เพิ่ม / ลด จำนวน.....บาท)

(ลงลายมือชื่อ).....

(3) .....อายุ.....ปี สัญชาติ.....

อาชีพ.....เชื้อ.....อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

หมายเลขโทรศัพท์.....ลงทุนด้วย.....จำนวนทั้งสิ้น.....บาท

(ส่วนลงทุนเดิมจำนวน.....บาท เพิ่ม / ลด จำนวน.....บาท)

(ลงลายมือชื่อ).....

(4) .....อายุ.....ปี สัญชาติ.....

อาชีพ.....เชื้อ.....อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

หมายเลขโทรศัพท์.....ลงทุนด้วย.....จำนวนทั้งสิ้น.....บาท

(ส่วนลงทุนเดิมจำนวน.....บาท เพิ่ม / ลด จำนวน.....บาท)

(ลงลายมือชื่อ).....

(ลงลายมือชื่อ).....หุ้นส่วนผู้จัดการ

(.....)

หน้า.....ของจำนวน.....หน้า ห้างหุ้นส่วน.....

เอกสารประกอบคำขอที่...../..... (ลงลายมือชื่อ).....นายทะเบียน

(.....)

ข้าพเจ้าผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนซึ่งได้ลงลายมือชื่อไว้ข้างต้น อันยอมให้นายทะเบียนตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลส่วนบุคคลตามที่ได้ระบุไว้ในรายการจดทะเบียนนี้

(Form 101/2558-1 Rev. 1/10/58) (หน้า 2 จาก 2)

ตัวอย่าง รายการจดทะเบียน (แบบ หส.2) (ต่อ)

แบบ หส. 2

ข้อ 5. หุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วน มี .....คน ตามรายชื่อส่งต่อไปนี้

(1) ..... (2) .....

(3) ..... (4) .....

(5) ..... (6) .....

ข้อ 6. ข้อจำกัดอำนาจหุ้นส่วนผู้จัดการ มีดังนี้

.....
.....
.....

ข้อ 7. คราของห้างหุ้นส่วน มีดังที่ประทับไว้นี้

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ข้อ 8. รายการอื่น ๆ ที่เห็นสมควรจะให้ประชาชนทราบ มีดังนี้

.....
.....
.....
.....

รายการจดทะเบียนนี้ทำขึ้น โดยความตกลงของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน เมื่อวันที่.....

(ลงลายมือชื่อ).....หุ้นส่วนผู้จัดการ

(.....)

หน้า.....ของจำนวน.....หน้า

ห้างหุ้นส่วน.....

เอกสารประกอบคำขอที่ ...../.....

(ลงลายมือชื่อ).....นายทะเบียน

(.....)

ตัวอย่าง รายละเอียดวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วน'บริษัท

แบบ ว.

รายละเอียดวัตถุที่ประสงค์

ของ

ห้างหุ้นส่วน/บริษัท.....

ทะเบียนเลขที่.....

วัตถุที่ประสงค์ของ ห้างหุ้นส่วน/บริษัท นี้ มี.....ข้อ ดังนี้

( ) .....

.....
.....

(ลงลายมือชื่อ).....หุ้นส่วนผู้จัดการ/กรรมการผู้จดทะเบียน

(.....) ผู้เริ่มก่อการผู้จดทะเบียน

หน้า .....ของจำนวน.....หน้า (ลงลายมือชื่อ).....นายทะเบียน

เอกสารประกอบคำขอที่...../..... (.....)

กรณีวัตถุที่ประสงค์ในการประกอบธุรกิจบางกิจการที่กฎหมายกำหนดให้ต้องขออนุญาต นิติบุคคลจะต้องขออนุญาตให้ถูกต้องตามกฎหมายซึ่งเกี่ยวข้องในการประกอบกิจการนั้น
/D/## Work DBD/## EditWeb/53/09/16/downloads/02_hs/form_v.pdf

ตัวอย่าง แบบแสดงรายการเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจของห้างหุ้นส่วนบริษัทตาม
ประกาศกระทรวงพาณิชย์ ฉบับที่ 83 (พ.ศ. 2515) ตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์พ.ศ.
2499 ยื่นต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท

ข้อ 1. ชื่อห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท.....

ทะเบียนเลขที่ ---- วันที่จดทะเบียน จัดตั้ง เปลี่ยนแปลง.....

เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร □□□□□□□□□□ เลขที่บัญชีเงินจ้าง □□□□□□□□□□

ข้อ 2.   ทุนจดทะเบียน..... บาท   ทุนชำระแล้ว..... บาท

จำนวนหุ้นทั้งหมด (เฉพาะบริษัท).....หุ้น   มูลค่าหุ้นละ (เฉพาะบริษัท).....บาท

ข้อ 3. สัญชาติผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วน และจำนวนหุ้นที่ถือ (เฉพาะบริษัท) หรือส่วนที่ลงทุน (เฉพาะห้างหุ้นส่วน)

ไทย ..... คน รวม ..... หุ่น/บาท สัญชาติอื่น (ระบุ) ..... คน รวม ..... หุ่น/บาท

ข้อ 4. ปัจจุบันมีลูกจ้างรวมทั้งสิ้น.....คน ค่าจ้างโดยประมาณเดือนละ.....บาท โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) สำนักงานใหญ่ จำนวน..... คน   (2) สำนักงานสาขา..... จำนวน..... คน

มีลูกจ้างทำงานตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป เมื่อวันที่ ..... เดือน ..... ปี .....

ผู้รับเหมาช่วงในกิจการของสถานประกอบการ (ตามข้อ 4.) ☐ มี ☐ ไม่มี

(ในกรณีมีผู้รับเหมาช่วง ระบุชื่อ ที่อยู่ของผู้รับเหมาช่วง ประเภทของงานที่รับเหมาช่วงและจำนวนลูกจ้างของผู้รับเหมาช่วงแต่ละราย)

(1) .....

(2).....

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ นำหมวดกิจกรรมและกรอรายละเอียดให้ถูกต้องครบถ้วนได้หัวข้อ สินค้า/บริการ

☐ เกษตรกรรม การล่าสัตว์และการป่าไม้
☐ การประมง

☐ การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน ☐ การผลิต

☐ การไฟฟ้า แก๊สและการประปา (เฉพาะการผลิตหรือจำหน่ายกระแสไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์แก๊สผ่านท่อ และการจำหน่ายประปา

ให้ผู้ใช้ในครัวเรือนหรือกิจการต่างๆ) ☐ การก่อสร้าง

☐ การขายส่ง ขายปลีก การซ่อมและบำรุงรักษา

การช่าง

☐ การขายปลีก ☐ ซูเปอร์มาร์เก็ต ☐ ดิสคานท์สโตร์ ☐ ห้างสรรพสินค้า ☐ ร้านสะดวกซื้อ ☐ ร้านขายของชำ ☐ อื่นๆ

การซ่อมและบำรุงรักษา

โรงเรียนและภาคีการ
 การขนส่ง สถาบันกับสินค้า และการคมนาคม

☐ ตึกกลางทางการรถไฟ ☐ ยศทหารมณฑลพิษณุโลกและคิดถนนการทางหลวง

การบูรณาการวิชาการ และการบ่งชี้คุณประโยชน์ การพัฒนา
ระบบจัดการเรียนรู้อัตโนมัติ

☐ **สุขภาพและสังคมสาธารณะ** ☐ **การบริการชุมชน บริการสังคมและสวัสดิการอื่น ๆ**

☐ ลงจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล

รหัส

1 .....

2.....

(รหัสประเภทธุรกิจโปรดตรวจสอบจากเว็บไซต์กรมพัฒนาธุรกิจการค้าชื่อ www.dbd.go.th)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อความที่ปรากฏในรายการข้างต้นนี้เป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ..... กรรมการ/หุ้นส่วนผู้จัดการ

(.....)

ลงชื่อ..... กรรมการ/หุ้นส่วนผู้จัดการ

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

(ประทับตราห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท)

ตัวอย่าง หนังสือมอบอำนาจ

ปิดอากร

10 บาท

หนังสือมอบอำนาจ

เขียนที่.....

วันที่.....

โดยหนังสือฉบับนี้ ข้าพเจ้าทั้งหุ้นส่วน/ผู้เริ่มก่อการ/บริษัท .....

..... ขอมอบอำนาจให้.....

☐ ถือบัตรประจำตัวประชาชนเลขที่

☐ ถือบัตรอื่นๆ (ระบุ)..... เลขที่.....

ออกให้ ณ ..... วันที่ออกบัตร..... วันที่บัตรหมดอายุ.....

อยู่บ้านเลขที่..... ตรอก/ซอย..... ถนน.....

แขวง (ตำบล)..... เขต (อำเภอ)..... จังหวัด.....

หมายเลขโทรศัพท์..... E-mail.....

เป็นผู้มาอื่นของจดทะเบียน.....

.....

ของทั้งหุ้นส่วน/บริษัท.....

ต่อมาทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท..... แทนข้าพเจ้าผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคล

ดังกล่าวข้างต้น คลอดจนให้มีอำนาจแก้ไขข้อคำหรือข้อความใด ๆ ในคำของจดทะเบียนได้ทั้งสิ้นและให้อำนาจรับทราบ

คำสั่งจากนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทแทนทั้งหุ้นส่วน/บริษัทได้ด้วยทุกประการ

(*) .....

ข้าพเจ้าขอรับคิดชอบซึ่งอาจจะมีขึ้นเนื่องจากการรับมอบอำนาจนี้โดยสิ้นเชิง

(ลงลายมือชื่อ).....ผู้มอบอำนาจ
(.....)

(ลงลายมือชื่อ).....ผู้มอบอำนาจ
(.....)

(ลงลายมือชื่อ).....ผู้มอบอำนาจ
(.....)

ประทับตรา (ลงลายมือชื่อ).....ผู้รับมอบอำนาจ
(.....)

(ลงลายมือชื่อ).....ผู้รับมอบอำนาจ
(.....)

(ลงลายมือชื่อ).....พยาน
(.....)

หมายเหตุ หากจะกำหนดขอบเขตการมอบอำนาจนอกเหนือไปจากที่ได้ระบุไว้แล้วตามแบบนี้ ก็ให้ระบุให้ชัดเจนในบรรทัดที่ว่างไว้ (*)

ศัพท์บัญชี

คำศัพท์	คำแปล
General Partnership	ห้างหุ้นส่วนสามัญ
limited partnership	ห้างหุ้นส่วนจำกัด
Partnership	ห้างหุ้นส่วน

บทเรียนที่ 2

การแบ่งผลกำไรขาดทุน และงบการเงินของกิจการห้างหุ้นส่วน

หัวข้อเรื่อง (Topics)

2.1 การบันทึกรายการเปิดบัญชีของห้างหุ้นส่วน

2.2 การบันทึกบัญชีของห้างหุ้นส่วน

2.3 การแบ่งผลกำไรขาดทุน

2.4 งบการเงินของกิจการห้างหุ้นส่วนตามกฎหมาย

2.5 ภาษีเงินได้ของกิจการห้างหุ้นส่วน

2.1 การบันทึกการขายการเปิดบัญชีของห้างหุ้นส่วน

ในการเริ่มจัดตั้งห้างหุ้นส่วน ผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนอาจนำเงินสดหรือสินทรัพย์อย่างอื่นมาลงทุนหากมีการนำสินทรัพย์อื่นที่ไม่ใช่เงินสดมาลงทุน จะต้องตีราคาสินทรัพย์ดังกล่าวด้วยราคายุติธรรม (Fair Value) ณ วันที่นำสินทรัพย์มาลงทุน

มูลค่ายุติธรรม หมายถึง จำนวนที่ผู้ซื้อและผู้ขายตกลงแลกเปลี่ยนสินทรัพย์กันในขณะที่ทั้งสองฝ่ายมีความรอบรู้และเต็มใจในการแลกเปลี่ยน และสามารถต่อรองราคากันได้อย่างเป็นอิสระ ในลักษณะของผู้ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน

ราคาตลาด หมายถึง จำนวนเงินที่กิจการสามารถได้รับจากการขายสินทรัพย์ในตลาดซื้อขายคล่องตลาดซื้อขายคล่อง หมายถึง ตลาดที่มีคุณสมบัติทุกข้อต่อไปนี้

1. รายการที่ซื้อขายในตลาดต้องมีลักษณะเหมือนกัน
2. ต้องมีผู้ที่เต็มใจซื้อและขายตลอดเวลาทำการ
3. ต้องเปิดเผยราคาต่อสาธารณชน

สำหรับผู้เป็นหุ้นส่วนที่ลงทุนด้วยแรงงาน (หมายถึง แรงกาย ชื่อเสียง สติปัญญา ความรู้ความสามารถ) จะต้องระบุให้ชัดเจนว่าจะตีราคาเป็นเท่าไร และบันทึกไว้ในบัญชีค่าความนิยม ถ้าแรงงานไม่ได้ตีราคาไว้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1028 กำหนดให้คำนวณจากส่วนเฉลี่ยผู้เป็นหุ้นส่วนที่ลงทุนด้วยเงินสดหรือสินทรัพย์อื่น

ตัวอย่างที่ 2.1 เมื่อวันที่ 1 มกราคม 25X1 อวบกับอบ ตกลงเป็นหุ้นส่วนกัน โดยอวบนำเงินสดมาลงทุน 70,000 บาท และอบนำเงินสดมาลงทุน 80,000 บาท

การบันทึกการเปิดบัญชีของห้างหุ้นส่วนเป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ม.ค.	1	เงินสด (70,000 + 80,000)		150,000	—		
		ทุน – อวบ				70,000	—
		ทุน – อบ				80,000	—
		อวบและอบนำเงินสดมาลงทุนในห้างหุ้นส่วน					

ตัวอย่างที่ 2.2 เมื่อวันที่ 1 มกราคม 25X1 แหวนกับกำไรตกลงเป็นหุ้นส่วนกัน โดยแหวนนำเงินสด
มาลงทุน 40,000 บาท สิ้นค้าราคาทุน 70,000 บาท ราคายุติธรรม 65,000 บาท
ส่วนกำไรนำเงินสดมาลงทุน 5,000 บาท และนำอาคารมีมูลค่ายุติธรรม 200,000 บาท
การบันทึกการเปิดบัญชีของห้างหุ้นส่วนเป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ม.ค.	1	เงินสด (40,000 + 5,000)		45,000	—		
		สินค้า		65,000	—		
		อาคาร		200,000	—		
		ทุน – แหวน				105,000	—
		ทุน – กำไร				205,000	—
		แหวนและกำไรนำเงินสดและสินทรัพย์อื่น					
		มาลงทุน					

การคำนวณหาทุนของแหวนและกำไล

$$\text{ทุน - แหวน (40,000 + 65,000)} = 105,000 \text{ บาท}$$

$$\text{ทุน - กำไล (5,000 + 200,000)} = \underline{205,000} \text{ บาท}$$

$$\text{รวม} = \underline{310,000} \text{ บาท}$$

ตัวอย่างที่ 2.3 เมื่อวันที่ 1 มกราคม 25X1 กิ่ง แก้ว และ ก้อย ตกลงเป็นหุ้นส่วนกัน โดยกิ่งลงทุนด้วยอุปกรณ์สำนักงานมีมูลค่ายุติธรรม 70,000 บาท แก้วลงทุนด้วยเงินสด 15,000 บาท และสินค้ามีมูลค่ายุติธรรม 45,000 บาท ส่วนก้อยลงทุนด้วยแรงงาน โดยไม่ได้ตีราคาค่าแรงงานไว้

การบันทึกการเปิดบัญชีของห้างหุ้นส่วนเป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ม.ค.	1	เงินสด		15,000	—		
		สินค้า		45,000	—		
		อุปกรณ์สำนักงาน		70,000	—		
		ค่าความนิยม		65,000	—		
		ทุน – กิ่ง				70,000	—
		ทุน – แก้ว				60,000	—
		ทุน – ก้อย				65,000	—
		กิ่ง แก้วและก้อย นำเงินสด สิ้นทรัพย์อื่น และแรงงานมาลงทุน					

การคำนวณหาทุนของแหวนและกำไร

ทุน – กิ่ง	=	70,000	บาท
ทุน – แก้ว (15,000 + 45,000)	=	60,000	บาท
ทุน – ก้อย $\{(70,000 + 60,000)/2\}$	=	<u>65,000</u>	บาท
รวม	=	<u>195,000</u>	บาท

2.2 การบันทึกบัญชีของห้างหุ้นส่วน

การบันทึกบัญชีของห้างหุ้นส่วนมีวิธีการ 2 วิธี ดังนี้

2.2.1 วิธีทุนคงที่ (Fixed Capital Method)

การบันทึกบัญชีตามวิธีทุนคงที่ ผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนจะมีบัญชีทุนคนคนละ 2 บัญชี คือ

1. **บัญชีทุน (Capita Account)** จะบันทึกรายการที่นำสินทรัพย์มาลงทุนครั้งแรก การลงทุนเพิ่มและการถอนทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนเป็นลักษณะรายการที่ถาวรและเกิดขึ้นไม่บ่อยนัก

2. **บัญชีกระแสทุน (Current Account)** จะบันทึกรายการต่าง ๆ ที่ทำให้ทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนเปลี่ยนแปลงไป เช่น การถอนใช้ส่วนตัว การได้รับส่วนแบ่งในผลกำไรขาดทุน ดอกเบี้ยหนี้ที่คิดให้กับผู้เป็นหุ้นส่วน เป็นต้น ซึ่งเป็นรายการเปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะไม่ถาวร บัญชีกระแสทุนไม่ต้องโอนปิดเข้าบัญชีทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนโดยในวันสิ้นงวดบัญชีจะหายอดคงเหลือในบัญชีกระแสทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคน เพื่อยกยอดไปยังงวดบัญชีถัดไป

2.2.2 วิธีทุนเปลี่ยนแปลง (Alternative Capital Method)

วิธีนี้ผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนจะมีบัญชีทุนเพียงบัญชีเดียว ซึ่งจะบันทึกรายการที่ผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนลงทุนในครั้งแรก การเพิ่มทุนหรือลดทุน และรายการอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินงานที่ทำให้ทุนเปลี่ยนแปลง โดยจะบันทึกรายการที่ทำให้ทุนเพิ่มขึ้นทางด้านเครดิต ส่วนรายการที่ทำให้ทุนลดลงจะบันทึกทางด้านเดบิต ซึ่งจะทำให้บัญชีทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไปตามรายการที่เกิดขึ้น เช่น การได้รับส่วนแบ่งกำไร การคิดเงินเดือนให้ผู้เป็นหุ้นส่วน การคิดดอกเบี้ยทุนให้เงินทุนเป็นต้น

โดยปกติแล้วมักนิยมเปิดบัญชีทุนและบัญชีกระแสทุน รายการเพิ่มทุนหรือลดทุน ที่มีลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่ถาวร จะนำไปบันทึกเข้าบัญชีทุนโดยตรง ส่วนรายการเปลี่ยนแปลงอิงอื่น ๆ ที่มีลักษณะการเปลี่ยนแปลงไม่ถาวร จะนำไปบันทึกเข้าบัญชีกระแสทุน เมื่อถึงวันสิ้นงวดจะปิดบัญชีกระแสทุนเข้าบัญชีทุน เพื่อให้ทราบถึงสิทธิส่วนได้ส่วนเสียของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคน ณ วันสิ้นงวดบัญชีของทุกปีรายการซึ่งทำให้ทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนเพิ่มขึ้น มีดังนี้

1. การลงทุนเพิ่มในรูปของเงินสด หรือสินทรัพย์อื่น
2. ผู้เป็นหุ้นส่วนรับเอาหนี้สินของห้างหุ้นส่วนไป หรือชำระหนี้แทนห้างหุ้นส่วน
3. ห้างหุ้นส่วนเก็บเงินจากลูกหนี้ส่วนตัวของผู้เป็นหุ้นส่วน
4. ส่วนแบ่งผลกำไรจากการดำเนินงานของห้างหุ้นส่วน

รายการซึ่งทำให้ทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนลดลง มีดังนี้

1. ผู้เป็นหุ้นส่วนนำเงินสด หรือสินทรัพย์อื่นของห้างหุ้นส่วนไปใช้ส่วนตัว
2. ผู้เป็นหุ้นส่วนเก็บเงินจากลูกหนี้ของห้างหุ้นส่วน
3. ห้างหุ้นส่วนรับเอาหรือชดใช้หนี้สินส่วนตัวของผู้เป็นหุ้นส่วน
4. ส่วนแบ่งผลขาดทุนจากการดำเนินงานของห้างหุ้นส่วน

บัญชีเงินทอรองจ่ายและบัญชีเงินกู้

เงินทอรองจ่ายเป็นเงินที่ห้างหุ้นส่วนให้ผู้เป็นหุ้นส่วนยืม ส่วนเงินกู้เป็นเงินห้างหุ้นส่วนยืมจากผู้เป็นหุ้นส่วน จะต้องบันทึกบัญชีแยกต่างหากจากบัญชีกระแสทุน กล่าวคือเงินทอรองที่ห้างหุ้นส่วนให้ผู้เป็นหุ้นส่วนยืม จะนำไปบันทึกโดยเดบิตเงินทอรองให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วน และถือเป็นบัญชีประเภทลูกหนี้ในงบฐานะการเงิน ส่วนเงินกู้ที่ผู้เป็นหุ้นส่วนให้ห้างหุ้นส่วนยืมนั้น จะนำไปบันทึกโดยเครดิตเงินกู้จากผู้เป็นหุ้นส่วน และถือเป็นบัญชีประเภทหนี้สินในงบฐานะการเงิน

2.3 การแบ่งผลกำไรขาดทุน

การแบ่งผลกำไรขาดทุนให้ผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคน โดยผู้เป็นหุ้นส่วนจะกำหนดอัตราส่วนแบ่งผลกำไรและขาดทุนโดยใช้อัตราใดก็ได้ ขึ้นอยู่กับข้อตกลงกันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วน และจะต้องระบุให้ชัดเจนในสัญญาการเข้าเป็นหุ้นส่วนเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในภายหลัง ถ้าไม่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1044 บัญญัติว่า "อันส่วนกำไรก็ดี ส่วนขาดทุนก็ดีของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนนั้น ย่อมเป็นไปตามส่วนที่ลงทุน" หมายความว่า การแบ่งผลกำไรขาดทุนให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนตามอัตราส่วนทุนที่นำมาลง

วิธีการแบ่งผลกำไรขาดทุน มีวิธีปฏิบัติที่นิยมกันดังนี้

1. แบ่งเท่ากัน
2. แบ่งตามอัตราส่วนที่ตกลงกัน
3. แบ่งตามอัตราส่วนทุน
4. คิดดอกเบี้ยสำหรับเงินทุน และแบ่งผลกำไรขาดทุนที่เหลือตามอัตราส่วนที่ตกลงกัน
5. คิดเงินเดือนหรือโบนัสเพื่อตอบแทนหุ้นส่วนที่ทำงาน และแบ่งผลกำไรขาดทุนที่เหลือ
6. อัตราส่วนที่ตกลงกัน
7. คิดดอกเบี้ยสำหรับเงินทุนและเงินเดือนให้แก่หุ้นส่วนที่ทำงาน และแบ่งผลกำไรขาดทุนที่เหลือตามอัตราส่วนที่ตกลงกัน

การบันทึกรายการเกี่ยวกับการแบ่งผลกำไรขาดทุน มีดังนี้

1. กรณีมีผลกำไรสุทธิจากการดำเนินงาน

ใช้วิธีทุนคงที่

เดบิต กำไรขาดทุน	xx	
เครดิต กระแส ทุน –		xx

ใช้วิธีทุนเปลี่ยนแปลง

เดบิต กำไรขาดทุน	xx	
เครดิต ทุน –		xx

2. กรณีมีผลขาดทุนสุทธิจากการดำเนินงาน

ใช้วิธีทุนคงที่

เดบิต กระแสทุน –	xx	
เครดิต กำไรขาดทุน		xx

ใช้วิธีทุนเปลี่ยนแปลง

เดบิต ทุน –	xx	
เครดิต กำไรขาดทุน		xx

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างโจทยที่แสดงวิธีการแบ่งผลกำไรขาดทุนตามวิธีต่าง ๆ

นุชกับนัท เป็นหุ้นส่วนกัน โดยลงทุนในวันเริ่มกิจการ 70,000 บาท และ 50,000 บาท ตามลำดับและมีกำไรสุทธิประจำปี 25X1 จำนวน 150,000 บาท มีรายละเอียดเกี่ยวกับบัญชีทุน ดังนี้

ทุน – นุช			
25X1		25X1	
ก.ค. 2	ถอนทุน	ม.ค. 1	ยอดยกมา
	100,000		280,000
		มี.ค. 24	เพิ่มทุน
			80,000
		ก.ย. 7	เพิ่มทุน
			90,000

ทุน – นัท

25X1		25X1	
ส.ค. 10	ถอนทุน	ม.ค. 1	ยอดยกมา
	60,000		220,000
		พ.ค. 21	เพิ่มทุน
			50,000

นุชกับนัทตกลงกันว่า การเพิ่มทุนหรือถอนทุนทุกรายการ ถ้ารายการใดเกิดก่อนวันที่กลางเดือนให้ถือว่ารายการนั้นเกิดขึ้นในวันต้นเดือนของเดือนนั้น ส่วนรายการใดที่เกิดหลังวันที่กลางเดือน ให้ถือว่ารายการนั้นเกิดขึ้นตอนปลายเดือนของเดือนนั้น

2.3.1 แบ่งผลกำไรขาดทุนเท่ากัน

การแบ่งผลกำไรขาดทุนเท่ากัน ดังตัวอย่างที่ 2.4

ตัวอย่างที่ 2.4 การแบ่งผลกำไร จำนวน 150,000 บาท แบ่งดังนี้

นุชกับนัท จะได้รับส่วนแบ่งกำไรคนละ $= \frac{150,000}{2} = 75,000$ บาท

การบันทึกบัญชีส่วนแบ่งผลกำไรตัวอย่างที่ 2.4 เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	กำไรขาดทุน		150,000	—		
		กระแสทุน-นุช				75,000	—
		กระแสทุน-นัท				75,000	—
		แบ่งผลกำไรสุทธิประจำปีให้นุช กับนัท ในอัตราเท่ากัน					

2.3.2 แบ่งผลกำไรขาดทุนตามอัตราส่วนที่ตกลงกัน

การแบ่งผลกำไรขาดทุนตามอัตราส่วนที่ตกลงกัน ผู้เป็นหุ้นส่วนอาจจะตกลงกันให้แบ่งตามอัตราส่วนใดอัตราส่วนหนึ่งตามความเหมาะสมได้ เช่น นุชเป็นหุ้นส่วนที่มีความรู้ความสามารถ เสียสละเวลาทำงานให้แก่ห้างหุ้นส่วน จนมีผลทำให้ห้างหุ้นส่วนประสบผลสำเร็จ จึงตกลงแบ่งกำไรให้นุช 2 ส่วนและให้นัท 1 ส่วน

ตัวอย่างที่ 2.5 นุชกับนัท ตกลงแบ่งผลกำไรขาดทุนในอัตรา 2 : 1

$$\text{ส่วนแบ่งผลกำไรของนุช} = 150,000 \times \frac{2}{3} = 100,000 \text{ บาท}$$

$$\text{ส่วนแบ่งผลกำไรของนัท} = 150,000 \times \frac{1}{3} = 50,000 \text{ บาท}$$

การบันทึกบัญชีส่วนแบ่งผลกำไรตัวอย่างที่ 2.5 เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	กำไรขาดทุน		150,000	—		
		กระแสทุน-นุช				100,000	—
		กระแสทุน-นัท				50,000	—
		แบ่งผลกำไรสุทธิประจำปีให้นุช กับนัท ตามอัตรา 2 : 1					

ถ้าในกรณีที่ห้างหุ้นส่วนมีผลขาดทุน นุชกับนัทจะต้องแบ่งผลขาดทุนในอัตรา 2 : 1 เช่นกันเว้นแต่จะมีข้อตกลงกันเป็นพิเศษ เช่น ระบุว่าในกรณีที่มีผลกำไรให้แบ่งในอัตรา 2 : 1 แต่ถ้ามีผลขาดทุนให้แบ่งเท่ากัน หรือในอัตราอื่นตามแต่ผู้เป็นหุ้นส่วนจะตกลงกัน

2.3.3 แบ่งผลกำไรขาดทุนตามอัตราส่วนทุน

การแบ่งผลกำไรขาดทุนตามอัตราส่วนทุน ตามวิธีนี้ถือว่าสินทรัพย์ที่ผู้เป็นหุ้นส่วนนำมาลงทุนเป็นส่วนสำคัญของการดำเนินการของห้างหุ้นส่วน ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนจะต้องตกลงกันให้ชัดเจนว่าใช้ทุน ณ วันใด เพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในภายหน้า เป็นเกณฑ์ในการแบ่งผลกำไรขาดทุน ซึ่งประกอบด้วยทุน ณ วันเริ่มตั้งกิจการ ทุน ณ วันต้นงวดบัญชี ทุน ณ วันสิ้นงวดบัญชี และทุนถัวเฉลี่ยสำหรับงวด

1. แบ่งผลกำไรขาดทุนตามอัตราส่วนทุน ณ วันเริ่มตั้งกิจการ

ตัวอย่างที่ 2.6 นุชกับนัท ตกลงแบ่งผลกำไรขาดทุนตามอัตราส่วนทุน ณ วันเริ่มตั้งกิจการ

ทุน ณ วันเริ่มตั้งกิจการของนุช = 70,000 บาท

ทุน ณ วันเริ่มตั้งกิจการของนัท = 50,000 บาท

อัตราส่วนทุน ณ วันเริ่มตั้งกิจการของนุช : นัท = 70,000 : 50,000 หรือ 7 : 5

ส่วนแบ่งผลกำไรของนุช = $150,000 \times \frac{7}{12} = 87,500$ บาท

ส่วนแบ่งผลกำไรของนัท = $150,000 \times \frac{5}{12} = 62,500$ บาท

การบันทึกบัญชีส่วนแบ่งผลกำไรตัวอย่างที่ 2.6 เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	กำไรขาดทุน กระแสทุน-นูช กระแสทุน-นัท แบ่งผลกำไรสุทธิประจำปีให้นูช กับนัท ตามอัตราส่วนทุน ณ วัน เริ่มตั้งกิจการ		150,000	—		
						87,500	—
						62,500	—

2. แบ่งผลกำไรขาดทุนตามอัตราส่วนทุน ณ วันต้นงวดบัญชี

ตัวอย่างที่ 2.7 นุชกับนัท ตกลงแบ่งผลกำไรขาดทุนตามอัตราส่วนทุน ณ วันต้นงวดบัญชี

$$\text{ทุน ณ วันต้นงวดบัญชีของนุช} = 280,000 \text{ บาท}$$

$$\text{ทุน ณ วันต้นงวดบัญชีของนัท} = 220,000 \text{ บาท}$$

$$\begin{aligned}\text{อัตราส่วนทุน ณ วันต้นงวดบัญชีของนุช : นัท} &= 280,000 : 220,000 \\ &= 28 : 22 \text{ หรือ } 14 : 11\end{aligned}$$

$$\text{ส่วนแบ่งผลกำไรของนุช} = 150,000 \times \frac{14}{25} = 84,000 \text{ บาท}$$

$$\text{ส่วนแบ่งผลกำไรของนัท} = 150,000 \times \frac{11}{25} = 66,000 \text{ บาท}$$

การบันทึกบัญชีส่วนแบ่งผลกำไรตัวอย่างที่ 2.7 เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	กำไรขาดทุน กระแสทุน-นูช กระแสทุน-นัท แบ่งผลกำไรสุทธิประจำปีให้นูช กับนัท อัตราส่วนทุน ณ วันต้น งวดบัญชี		150,000	—		
						84,000	—
						66,000	—

3. แบ่งผลกำไรขาดทุนตามอัตราส่วนทุน ณ วันสิ้นงวดบัญชี

ตัวอย่างที่ 2.8 นุชกับนัท ตกลงแบ่งผลกำไรขาดทุนตามอัตราส่วนทุน ณ วันสิ้นงวดบัญชี

$$\text{ทุน ณ วันสิ้นงวดบัญชีของนุช} = 350,000 \text{ บาท}$$

$$\text{ทุน ณ วันสิ้นงวดบัญชีของนัท} = 210,000 \text{ บาท}$$

$$\begin{aligned}\text{อัตราส่วนทุน ณ วันสิ้นงวดบัญชีของนุช : นัท} &= 350,000 : 210,000 \\ &= 35 : 21 \text{ หรือ } 5 : 3\end{aligned}$$

$$\text{ส่วนแบ่งผลกำไรของนุช} = 150,000 \times \frac{5}{8} = 93,750 \text{ บาท}$$

$$\text{ส่วนแบ่งผลกำไรของนัท} = 150,000 \times \frac{3}{8} = 56,250 \text{ บาท}$$

การบันทึกบัญชีส่วนแบ่งผลกำไรตัวอย่างที่ 2.8 เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	กำไรขาดทุน		150,000	—		
		กระแสทุน—นุช				93,750	—
		กระแสทุน—นัท				56,250	—
		แบ่งผลกำไรสุทธิประจำปีให้นุช กับนัท อัตราส่วนทุน ณ วันสิ้น งวดบัญชี					

ตัวอย่างที่ 2.9 นุชกับนัท ตกลงแบ่งผลกำไรขาดทุนตามอัตราส่วนทุนถัวเฉลี่ยสำหรับงวด
การคำนวณทุนถัวเฉลี่ยมีวิธีการคำนวณดังนี้

ทุน - นุช

วันที่	เงินลงทุน	ระยะเวลาที่ทุนคงที่ (เดือน)	เงินลงทุน × ระยะเวลาที่ทุนคงที่
1 ม.ค.	280,000	1 ม.ค. - 24 มี.ค. = 3	$280,000 \times 3 = 840,000$
24 มี.ค.	360,000	24 มี.ค. - 2 ก.ค. = 3	$360,000 \times 3 = 1,080,000$
2 ก.ค.	260,000	2 ก.ค. - 7 ก.ย. = 2	$260,000 \times 2 = 520,000$
7 ก.ย.	350,000	7 ก.ย. - 31 ธ.ค. = 4	$350,000 \times 4 = 1,400,000$
		รวม = 12	= 3,840,000

ทุน - นัท

วันที่	เงินลงทุน	ระยะเวลาที่ทุนคงที่ (เดือน)	เงินลงทุน $\times$ ระยะเวลาที่ทุนคงที่
1 ม.ค.	220,000	1 ม.ค. - 21 พ.ค. = 5	$220,000 \times 5 = 1,100,000$
21 พ.ค.	270,000	21 พ.ค. - 10 ส.ค. = 2	$270,000 \times 2 = 540,000$
10 ส.ค.	210,000	10 ส.ค. - 31 ธ.ค. = 5	$210,000 \times 5 = 1,050,000$
		รวม = 12	= 2,690,000

หมายเหตุ : การนับจำนวนเดือน วันที่ 1-15 ให้นับเป็นต้นเดือน รายการใดเกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 16 ถึงสิ้นเดือน ถือว่ารายการบังเกิดขึ้นในเดือนนั้น

$$\begin{aligned}\text{รวมทุนถัวเฉลี่ยของนุชกับนัท} &= 3,840,000 + 2,690,000 \\ &= 6,530,000 \text{ บาท}\end{aligned}$$

$$\text{ส่วนแบ่งผลกำไรของนุช} = 150,000 \times \frac{384}{653} = 88,208.27 \text{ บาท}$$

$$\text{ส่วนแบ่งผลกำไรของนัท} = 150,000 \times \frac{269}{653} = 61,791.73 \text{ บาท}$$

การบันทึกบัญชีส่วนแบ่งผลกำไรตัวอย่างที่ 2.9 เป็นดังนี้

การบันทึกบัญชีส่วนแบ่งผลกำไรตัวอย่างที่ 2.9 เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	กำไรขาดทุน		150,000	—		
		กระแสทุน—นุช				88,208	27
		กระแสทุน—นัท				61,791	73
		แบ่งผลกำไรขาดทุนให้ นุชกับนัท					
		อัตราส่วนทุนถัวเฉลี่ยสำหรับงวด					

ถ้าหุ้นส่วนเลือกการแบ่งผลกำไรขาดทุนตามอัตราส่วนทุน วิธีทุนถัวเฉลี่ยสำหรับ
งวด เป็นวิธีที่ยุติธรรมที่สุด เพราะจะคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของของยอดเงินทุนระหว่าง
งวดด้วย และยังเป็นภาระกระตุ้นให้ผู้เป็นหุ้นส่วนลงทุนเพิ่มอีกด้วย

2.3.4 คิดดอกเบี้ยให้แก่เงินทุนและแบ่งผลกำไรขาดทุนที่เหลือ ตาม อัตราส่วนที่ตกลงกัน

การแบ่งผลกำไรขาดทุนโดยคิดดอกเบี้ยให้แก่เงินทุน ตามวิธีนี้ถือว่าทุนเป็นส่วน
สำคัญในการหารายได้มาให้แก่ห้างหุ้นส่วน ดังนั้น ผู้เป็นหุ้นส่วนอาจตกลงให้คิดดอกเบี้ย
ให้กับเงินทุนก่อน แล้วจึงแบ่งผลกำไรขาดทุนที่เหลือตามอัตราส่วนที่ตกลงกันการคิด
ดอกเบี้ยให้กับเงินทุน จะต้องระบุให้ชัดเจนในสัญญาของห้างว่าจะใช้อัตราดอกเบี้ยเท่าไรและ
คิดจากเงินทุน ณ วันใด

ตัวอย่างที่ 2.10 นุชกับนัท ตกลงแบ่งผลกำไรขาดทุนกันดังนี้

1. คิดดอกเบี้ยให้กับเงินทุนถัวเฉลี่ยในอัตรา 9% ต่อปี
2. กำไรที่เหลือแบ่งเท่ากัน

$$\text{ทุนถัวเฉลี่ยของนุช} = \frac{3,840,000}{12}$$

$$\text{ทุนถัวเฉลี่ยของนัท} = \frac{2,690,000}{12}$$

$$\text{ดอกเบี้ยทุนทุนถัวเฉลี่ยของนุช} = \frac{3,840,000}{12} \times \frac{9}{100} = 28,800 \text{ บาท}$$

$$\text{ดอกเบี้ยทุนทุนถัวเฉลี่ยของนุช} = \frac{2,690,000}{12} \times \frac{9}{100} = 20,175 \text{ บาท}$$

$$\text{กำไรที่เหลือ} = 150,000 - (28,800 + 20,175) = 101,025 \text{ บาท}$$

$$\text{นุชรับส่วนแบ่งกำไรที่เหลือ} = 101,025 \times \frac{1}{2} = 50,512.50 \text{ บาท}$$

$$\text{นัทรับส่วนแบ่งกำไรที่เหลือ} = 101,025 \times \frac{1}{2} = 50,512.50 \text{ บาท}$$

รายละเอียดส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน

รายการ	นุช	นัท	รวม
ดอกเบี้ยทุน 9%	28,800.00	20,175.00	48,975
กำไรที่เหลือแบ่งเท่ากัน	50,512.50	50,512.50	101,025
รวม	79,312.50	70,687.50	150,000

การบันทึกบัญชีส่วนแบ่งผลกำไรตัวอย่างที่ 2.10 เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	กำไรขาดทุน		150,000	—		
		กระแสทุน—นูช				79,312	50
		กระแสทุน—นัท				70,687	50
		แบ่งผลกำไรขาดทุนให้นูชกับนัท ตามวิธีดอกเบียทุนและกำไรที่เหลือ แบ่งเท่ากัน					

2.3.5 คิดเงินเดือนหรือโบนัสให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนและแบ่งผลกำไรขาดทุนที่ เหลือตามอัตราส่วนที่ตกลงกัน

การแบ่งผลกำไรขาดทุนตามวิธีนี้ จะคำนึงถึงความรู้ความสามารถและการเสียสละ
เวลาในการทำงาน เพื่อให้ห้างหุ้นส่วนประสบผลสำเร็จ ดังนั้น ผู้เป็นหุ้นส่วนอาจตกลงกันให้
คิดค่าตอบแทนในรูปของเงินเดือนหรือโบนัส ให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ทำงานในห้างหุ้นส่วน โดย
ถือเป็นส่วนหนึ่งของการแบ่งผลกำไรขาดทุน และกำไรขาดทุนที่เหลือแบ่งตามอัตราส่วนที่ตก
ลงกัน

1. คิดเงินเดือนให้ผู้เป็นหุ้นส่วน

ตัวอย่างที่ 2.11 นุชกับนัท ตกลงแบ่งผลกำไรขาดทุนกันดังนี้

1. คิดเงินเดือนให้นุชเดือนละ 3,000 บาท นัทเดือนละ 2,500 บาท

2. กำไรที่เหลือแบ่งเท่ากัน

$$\text{เงินเดือนของนุช} = 3,000 \times 12 = 36,000 \text{ บาท}$$

$$\text{เงินเดือนของนัท} = 2,500 \times 12 = \underline{30,000} \text{ บาท}$$

$$\text{รวม} = \underline{66,000} \text{ บาท}$$

$$\text{กำไรที่เหลือ} = 150,000 - 66,000 = 84,000 \text{ บาท}$$

$$\text{นุชรับส่วนแบ่งกำไรที่เหลือ} = 84,000 \times \frac{1}{2} = 42,000 \text{ บาท}$$

$$\text{นัทรับส่วนแบ่งกำไรที่เหลือ} = 84,000 \times \frac{1}{2} = 42,000 \text{ บาท}$$

รายละเอียดส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน

รายการ	นุช	นัท	รวม
เงินเดือน	36,000	30,000	66,000
กำไรที่เหลือแบ่งเท่ากัน	42,000	42,000	84,000
รวม	78,000	72,000	150,000

การบันทึกบัญชีส่วนแบ่งผลกำไรตัวอย่างที่ 2.11 เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	กำไรขาดทุน		150,000	—		
		กระแสทุน—นุช				78,000	—
		กระแสทุน—นัท				72,000	—
		แบ่งผลกำไรขาดทุนให้นุชกับนัท ตามวิธีคิดเงินเดือน และกำไร ที่เหลือแบ่งเท่ากัน					

2. คิดโบนัสให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วน

ห้างหุ้นส่วนอาจมีข้อกำหนดให้คิดโบนัสให้แก่หุ้นส่วนผู้จัดการ เพื่อเป็นผลตอบแทนที่ได้ทุ่มเทเสียสละบริหารงาน จนมีผลทำให้ห้างหุ้นส่วนประสบผลสำเร็จมีผลกำไร โดยจะคำนวณจากกำไรสุทธิประจำปี โดยปกติจะกำหนดโบนัสเป็นร้อยละของกำไรสุทธิ และจะต้องระบุให้ชัดเจนว่าจะคำนวณโบนัสจากกำไรสุติก่อนหักโบนัส หรือคำนวณจากกำไรสุทธิหลังหักโบนัส

(1) โบนัสจากกำไรสุติก่อนหักโบนัส โบนัสไม่ถือเป็นค่าใช้จ่าย

$$\text{คำนวณโดย โบนัส} = \frac{\text{กำไรสุทธิ} \times \text{ร้อยละของโบนัส}}{100}$$

(2) โบนัสจากกำไรสุทธิหลังหักโบนัส โบนัสถือเป็นค่าใช้จ่าย

$$\text{คำนวณโดย โบนัส} = \frac{\text{กำไรสุทธิ} \times \text{ร้อยละของโบนัส}}{100 + \text{ร้อยละของโบนัส}}$$

ตัวอย่างที่ 2.12 สมมติว่ากำหนดให้หุ้น ส่วนผู้จัดการได้รับโบนัส 20% ของกำไรสุทธิก่อนหักโบนัส และกำไรขาดทุนที่เหลือแบ่งเท่ากัน

การคำนวณโบนัสให้หุ้น

กำไรสุทธิก่อนหักโบนัส   150,000 บาท

อัตราโบนัส   20%

โบนัส $(150,000 \times \frac{20}{100})$ = 30,000 บาท

กำไรที่เหลือ $150,000 - 30,000$ = 120,000 บาท

หุ้นรับส่วนแบ่งกำไรที่เหลือ   = $120,000 \times \frac{1}{2}$ = 60,000 บาท

นักรับส่วนแบ่งกำไรที่เหลือ   = $120,000 \times \frac{1}{2}$ = 60,000 บาท

รายละเอียดส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน

รายการ	หุ้น	นัก	รวม
โบนัส (20%)	30,000	—	30,000
กำไรที่เหลือแบ่งเท่ากัน	60,000	60,000	120,000
รวม	90,000	60,000	150,000

การบันทึกบัญชีส่วนแบ่งผลกำไรตัวอย่างที่ 2.12 เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	กำไรขาดทุน		150,000	—		
		กระแสทุน—นุช				90,000	—
		กระแสทุน—นัท				60,000	—
		แบ่งผลกำไรขาดทุนให้นุชกับนัท ตามวิธีคิดโบนัสและกำไรที่เหลือ แบ่งเท่ากัน					

ตัวอย่างที่ 2.13 สมมติว่ากำหนดให้นุชเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ได้รับโบนัส 20% ของกำไรสุทธิ หลังหักโบนัส และกำไรขาดทุนที่เหลือแบ่งเท่ากัน

การคำนวณโบนัสให้นุช

กำไรสุทธิหลังหักโบนัส = 100%

โบนัส = 20%

กำไรสุติก่อนหักโบนัส = 120%

120% = 150,000 บาท

$\therefore 20\% = 150,000 \times \frac{20}{120}$

โบนัส = 25,000 บาท

กำไรที่เหลือ = $150,000 - 25,000 = 125,000$ บาท

นุชรับส่วนแบ่งกำไรที่เหลือ = $125,000 \times \frac{1}{2} = 62,500$ บาท

นัทรับส่วนแบ่งกำไรที่เหลือ = $125,000 \times \frac{1}{2} = 62,500$ บาท

รายละเอียดส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน

รายการ	นุช	นัท	รวม
โบนัส	25,000	—	25,000
กำไรที่เหลือแบ่งเท่ากัน	62,500	62,500	125,000
รวม	87,500	62,500	150,000

การบันทึกบัญชีส่วนแบ่งผลกำไรตัวอย่างที่ 2.13 เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	กำไรขาดทุน		150,000	—		
		กระแสทุน-นุช				87,500	—
		กระแสทุน-นัท				62,500	—
		แบ่งผลกำไรขาดทุนให้นุชกับนัท ตามวิธีคิดโบนัสและกำไรที่เหลือ แบ่งเท่ากัน					

2.3.6 คิดดอกเบี้ยเงินและเงินเดือนให้แก่หุ้นส่วน และแบ่งผลกำไรขาดทุนที่เหลือตามอัตราส่วนที่ตกลงกัน

โดยทั่วไปเพื่อให้การแบ่งผลกำไรขาดทุนเป็นธรรมแก่ผู้เป็นหุ้นส่วน อาจตกลงคิดเงินเดือนและดอกเบี้ยเงินหุ้นให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วน และกำไรขาดทุนที่เหลือแบ่งตามอัตราส่วน

ตัวอย่างที่ 2.14 นุชกับนัทตกลงแบ่งผลกำไรขาดทุนดังนี้

1. คิดเงินเดือนให้นุช เดือนละ 2,500 บาท นัทเดือนละ 2,000 บาท
2. คิดดอกเบี้ยให้กับเงินทุนถัวเฉลี่ยในอัตรา 6% ต่อปี
3. กำไรที่เหลือแบ่งเท่ากัน

เงินเดือนของนุช $(2,500 \times 12)$ = 30,000 บาท

เงินเดือนของนัท $(2,000 \times 12)$ = 24,000 บาท

รวมเงินเดือน = 54,000 บาท

$$\begin{aligned}
 \text{ดอกเบี้ยทุนถัวเฉลี่ยของนุช} &= \frac{3,840,000}{12} \times \frac{6}{100} = 19,200 \text{ บาท} \\
 \text{ดอกเบี้ยทุนถัวเฉลี่ยของนัท} &= \frac{2,690,000}{12} \times \frac{6}{100} = \underline{13,450} \text{ บาท} \\
 \text{รวมดอกเบี้ยทุน} &= \underline{32,650} \text{ บาท} \\
 \text{กำไรที่เหลือ} &= 150,000 - (54,000 + 32,650) = 63,350 \text{ บาท} \\
 \text{นุชรับส่วนแบ่งกำไรที่เหลือ} &= 63,350 \times \frac{1}{2} = 31,675 \text{ บาท} \\
 \text{นัทรับส่วนแบ่งกำไรที่เหลือ} &= 63,350 \times \frac{1}{2} = 31,675 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

รายละเอียดส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน

รายการ	นุช	นัท	รวม
เงินเดือน	30,000	24,000	54,000
ดอกเบี้ยทุน (6%)	19,200	13,450	32,650
กำไรที่เหลือแบ่งเท่ากัน	31,675	31,675	63,350
รวม	80,875	69,125	150,000

การบันทึกบัญชีส่วนแบ่งผลกำไรตัวอย่างที่ 2.14 เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	กำไรขาดทุน กระแสทุน-นุช กระแสทุน-นัท แบ่งผลกำไรขาดทุนให้นุชกับนัท ตามวิธีคิดเงินเดือน ดอกเบี้ยทุน และกำไรที่เหลือแบ่งเท่ากัน		150,000	—	80,875 69,125	— —

2.4 งบการเงินของกิจการห้างหุ้นส่วนตามกฎหมาย

งบการเงิน หมายถึง รายงานที่แสดงข้อมูลอันเป็นผลจากการประกอบธุรกิจของกิจการ เพื่อแสดงฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วย งบฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุน งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น งบกระแสเงินสด และหมายเหตุประกอบงบการเงิน ซึ่งผู้ใช้งบการเงินสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ในการพิจารณาตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ

กรณีกิจการเป็นห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ต้องจัดทำตามแบบ 1 ดังนี้

งบฐานะการเงิน คือ รายงานทางการเงินที่สร้างขึ้นตามหลักบัญชี เพื่อแสดงข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงินของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่ง ว่ากิจการมีสินทรัพย์ หักหนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้นจำนวนเท่าไร

งบกำไรขาดทุน คือ รายงานทางการเงินที่สร้างขึ้น เพื่อแสดงผลการดำเนินงานของกิจการในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง งบกำไรขาดทุนจะรายงานส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการวัดผลการดำเนินงาน เพื่อเปรียบเทียบกับรายได้กับค่าใช้จ่ายของงวดเวลานั้น ว่ามีกำไรหรือขาดทุนสุทธิเท่าไร

หมายเหตุประกอบงบการเงิน เป็นการอธิบายข้อมูลเพิ่มเติมที่ไม่ได้แสดงในงบการเงิน แต่เป็นข้อมูลที่จำเป็นต่อผู้ใช้งบการเงิน เช่น งบย่อ ยรายละเอียดประกอบ ที่แสดงต่อจากงบการเงิน เพื่อให้ผู้ใช้ได้อ่านงบการเงินให้เข้าใจยิ่งขึ้น รวมทั้งการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชีที่กำหนด ซึ่งหมายเหตุประกอบงบการเงินนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงิน จะแยกจากกันไม่ได้

งบย่อ คือ งบที่แสดงรายละเอียดประกอบจำนวนบางรายการในงบการเงิน เช่น งบต้นทุนขาย งบต้นทุนผลิต เป็นต้น

รายละเอียดประกอบ เช่น รายละเอียดสินค้าคงเหลือ รายละเอียดสินทรัพย์ถาวร และค่าเสื่อมราคาสะสมที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2.4.1 งบการเงินกิจการห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน

มาตรฐานงบการเงินของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง กำหนดรายการย่อที่ต้องมีในงบการเงิน พ.ศ.2566 ซึ่งประกาศ ณ วันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2552 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการ เกี่ยวกับการกำจัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 20 ประกอบกับมาตรา 33 มาตรา 41 และมาตรา 43 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กำหนดให้งบการเงินของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ต้องมีรายการย่อตามที่กำหนดในแบบ 1 และคำชี้แจงกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่องกำหนดรายการย่อที่ต้องมีในงบการเงิน พ.ศ. 2552 เพื่อให้การจัดทำงบการเงินมีมาตรฐานเดียวกัน

ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีแต่ละประเภทต้องจัดทำงบการเงิน ดังนี้

แบบ/ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี	งบฐานะการเงิน	งบกำไรขาดทุน	งบแสดงการเปลี่ยนแปลง ส่วนของผู้ถือหุ้นหรือ ส่วนของสำนักงานใหญ่ หรือส่วนของผู้ร่วมค้า หรือ งบแสดงการรับรู้รายได้และค่าใช้จ่าย	งบกระแสเงินสด	งบการเงินรวม	หมายเหตุประกอบงบการเงิน	งบการเงินเปรียบเทียบกับปีก่อน
<u>แบบ 1</u> ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน	/	/	-	-	-	/	-
<u>แบบ 2</u> บริษัทจำกัด	/	/	/	-	-	/	/
<u>แบบ 3</u> บริษัทมหาชนจำกัด	/	/	/	/	/	/	/
<u>แบบ 4</u> นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ	/	/	/	-	-	/	/
<u>แบบ 5</u> กิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากร	/	/	/	-	-	/	/

ตัวอย่างรูปแบบงบการเงินกิจการห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนเป็นดังนี้

1 - 1

งบการเงิน
ของ ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน

แบบ 1

1. งบฐานะการเงิน

หน่วย : บาท

หมายเหตุ	งบการเงินรวม*1	งบการเงินเฉพาะกิจการ*1
	25X1 25X0	25X1 25X0

สินทรัพย์

1. สินทรัพย์หมุนเวียน

- 1.1 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด
- 1.2 เงินลงทุนชั่วคราว
- 1.3 ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้หมุนเวียนอื่น
- 1.4 มูลค่าของงานส่วนที่เสร็จแต่ยังไม่ถึงกำหนดเรียกชำระเงิน - หมุนเวียน
- 1.5 เงินให้กู้ยืมระยะสั้น
- 1.6 สินค้าคงเหลือ
- 1.7 สินทรัพย์ภาษีเงินได้ของงวดปัจจุบัน*2
- 1.8 สินทรัพย์ชีวภาพหมุนเวียน
- 1.9 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น
- 1.10 สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่ถือไว้เพื่อขาย - หมุนเวียน

รวมสินทรัพย์หมุนเวียน

2. สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน

- 2.1 เงินฝากธนาคารที่มีภาระค้ำประกัน
- 2.2 เงินลงทุนในบริษัทย่อย
- 2.3 เงินลงทุนในการร่วมค้า
- 2.4 เงินลงทุนในบริษัทร่วม
- 2.5 เงินลงทุนระยะยาวอื่น
- 2.6 ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้ไม่หมุนเวียนอื่น
- 2.7 เงินให้กู้ยืมระยะยาว
- 2.8 มูลค่าของงานส่วนที่เสร็จแต่ยังไม่ถึงกำหนดเรียกชำระเงิน - ไม่หมุนเวียน
- 2.9 อสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน
- 2.10 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์
- 2.11 ค่าความนิยม

หมายเหตุ	งบการเงินรวม* ¹		งบการเงินเฉพาะกิจการ* ¹	
	25X1	25X0	25X1	25X0
2.12 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน				
2.13 สินทรัพย์ชีวภาพไม่หมุนเวียน				
2.14 สินทรัพย์ทางการเงินที่ได้รับการดัดบัญชี* ²				
2.15 สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น				
2.16 สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่ถือไว้เพื่อขาย - ไม่หมุนเวียน				
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน				
รวมสินทรัพย์				

หนี้สินและส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน

3. หนี้สินหมุนเวียน

- 3.1 เงินเบิกเกินบัญชีและเงินกู้ยืมระยะสั้นจากสถาบันการเงิน
- 3.2 เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้หมุนเวียนอื่น
- 3.3 เงินรับล่วงหน้าส่วนที่เกินกว่างานส่วนที่เสร็จ - หมุนเวียน
- 3.4 ส่วนของหนี้สินระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี
- 3.5 ส่วนของหนี้สินตามสัญญาเช่าเงินทุนที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี
- 3.6 เงินกู้ยืมระยะสั้น
- 3.7 ภาษีเงินได้นิติบุคคลค้างจ่าย
- 3.8 ประมาณการหนี้สินหมุนเวียนสำหรับผลประโยชน์พนักงาน
- 3.9 ประมาณการหนี้สินระยะสั้นอื่น
- 3.10 หนี้สินหมุนเวียนอื่น

รวมหนี้สินหมุนเวียน

4. หนี้สินไม่หมุนเวียน

- 4.1 เงินกู้ยืมระยะยาว
- 4.2 หนี้สินตามสัญญาเช่าเงินทุน
- 4.3 เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้ไม่หมุนเวียนอื่น
- 4.4 เงินรับล่วงหน้าส่วนที่เกินกว่างานส่วนที่เสร็จ - ไม่หมุนเวียน
- 4.5 หนี้สินภาษีเงินได้รอการดัดบัญชี*²
- 4.6 ประมาณการหนี้สินไม่หมุนเวียนสำหรับผลประโยชน์พนักงาน
- 4.7 ประมาณการหนี้สินระยะยาวอื่น
- 4.8 หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น

รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน

รวมหนี้สิน

หมายเหตุ	งบการเงินรวม* ¹		งบการเงินเฉพาะกิจการ* ¹	
	25X1	25X0	25X1	25X0
5. ส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน				
5.1 ทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคน				
5.2 ส่วนเกิน (ต่ำกว่า) ทุนอื่น				
5.3 กำไร (ขาดทุน) สะสมยังไม่ได้แบ่ง				
5.4 ส่วนได้เสีย - ทุนอื่น				
5.5 องค์ประกอบอื่นของส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน				
รวมส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วนใหญ่*¹				
5.6 ส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม* ¹				
รวมส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน				
รวมหนี้สินและส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน				

*¹ มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (ปรับปรุง 2565) ไม่ได้กำหนดให้กิจการต้องจัดทำงบการเงินรวม หรืองบการเงินที่แสดงเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสีย แต่หากกิจการเห็นถึงประโยชน์ของงบการเงินดังกล่าวสามารถเลือกจัดทำได้ และเมื่อกิจการเลือกจัดทำงบการเงินรวม หรืองบการเงินที่แสดงเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสียแล้วต้องนำเสนองบการเงินเฉพาะกิจการด้วย (กรณีที่กิจการมีเพียงเงินลงทุนในการร่วมค้า และหรือเงินลงทุนในบริษัทร่วม และเลือกใช้วิธีส่วนได้เสีย ให้ใช้คำว่า "งบการเงินที่แสดงเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสีย" แทนคำว่า "งบการเงินรวม")

*² กรณีใช้แนวทางที่อาจเลือกปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ

2.5 งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ จำแนกค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ – แบบขั้นเดียว แสดงแบบงบเดียว
(กรณีเลือกจัดทำงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จแทนงบกำไรขาดทุน บทที่ 4 ย่อหน้า 4.14 และ ย่อหน้า 4.15.1)

หน่วย : บาท

	หมายเหตุ	งบการเงินรวม ¹	งบการเงินเฉพาะกิจการ ¹
		25X1	25X0
รายได้			
1.	รายได้จากการขายหรือการให้บริการ		
2.	รายได้อื่น		
รวมรายได้			
ค่าใช้จ่าย			
3.	ต้นทุนขายหรือต้นทุนการให้บริการ		
4.	ค่าใช้จ่ายในการขาย		
5.	ค่าใช้จ่ายในการบริหาร		
6.	ค่าใช้จ่ายอื่น		
รวมค่าใช้จ่าย			
7.	ส่วนแบ่งกำไร (ขาดทุน) ของบริษัทย่อย การร่วมค้า และบริษัทร่วม ที่ใช้วิธีส่วนได้เสีย		
8.	กำไร (ขาดทุน) ก่อนต้นทุนทางการเงินและภาษีเงินได้		
9.	ต้นทุนทางการเงิน		
10.	กำไร (ขาดทุน) ก่อนภาษีเงินได้		
11.	ภาษีเงินได้		
12.	กำไร(ขาดทุน) สุทธิ		
13.	กำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จอื่น		
13.1	รายการที่อาจถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลัง		
13.1.1	ผลกำไร (ขาดทุน) จากการปรับมูลค่าเงินลงทุนในหลักทรัพย์เมื่อขาย		
13.1.2	ผลต่างของอัตราแลกเปลี่ยนจากการแปลงค่าทางการเงินของหน่วยงานต่างประเทศ		
13.1.3	ผลกำไร (ขาดทุน) จากเครื่องมือที่ใช้ป้องกันความเสี่ยงในกระแสเงินสด		
13.1.4	ส่วนแบ่งกำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จอื่นของบริษัทย่อย การร่วมค้า และบริษัทร่วม ที่ใช้วิธีส่วนได้เสีย		
13.1.5	องค์ประกอบอื่นของกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น		
13.1.6	ภาษีเงินได้ของรายการที่อาจถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลัง (กรณีเลือกแสดงองค์ประกอบของกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นด้วยยอดก่อนหักผลกระทบทางภาษีที่เกี่ยวข้อง)		
13.1.7	รวมรายการที่อาจถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลัง		

หมายเหตุ	งบการเงินรวม ^{*1}		งบการเงินเฉพาะกิจการ ^{*1}	
	25X1	25X0	25X1	25X0
13.2 รายการที่จะไม่ถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลัง				
13.2.1 ผลกำไร (ขาดทุน) จากการตีมูลค่าสินทรัพย์ใหม่				
13.2.2 ผลกำไร (ขาดทุน) จากหลักคณิตศาสตร์ประพันธ์จากการวัดมูลค่าใหม่ของโครงการผลประโยชน์ที่กำหนดไว้				
13.2.3 ส่วนแบ่งกำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จอื่นของบริษัทย่อย การร่วมค้า และบริษัทร่วม ที่ใช้วิธีส่วนได้เสีย				
13.2.4 องค์ประกอบอื่นของกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น				
13.2.5 ภาษีเงินได้ของรายการที่จะไม่ถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลัง (กรณีเลือกแสดงองค์ประกอบของกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นด้วยยอดก่อนหักผลกระทบทางภาษีที่เกี่ยวข้อง)				
13.2.6 รวมรายการที่จะไม่ถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลัง				
14. กำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จอื่นสำหรับปี-สุทธิจากภาษี				
15. กำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จรวมสำหรับปี				

การแบ่งปันกำไร (ขาดทุน) สุทธิ ^{*1}

- ส่วนที่เป็นของบริษัทใหญ่
- ส่วนที่เป็นของส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม

การแบ่งปันกำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จรวม ^{*1}

- ส่วนที่เป็นของบริษัทใหญ่
- ส่วนที่เป็นของส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม

^{*1} มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (ปรับปรุง 2565) ไม่ได้กำหนดให้กิจการต้องจัดทำงบการเงินรวม หรืองบการเงินที่แสดงเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสีย แต่หากกิจการเห็นถึงประโยชน์ของงบการเงินดังกล่าวสามารถเลือกจัดทำได้ และเมื่อกิจการเลือกจัดทำงบการเงินรวม หรืองบการเงินที่แสดงเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสียแล้วต้องนำเสนองบการเงินเฉพาะกิจการด้วย (กรณีกิจการมีเพียงเงินลงทุนในการร่วมค้า และหรือเงินลงทุนในบริษัทร่วม และเลือกใช้วิธีส่วนได้เสีย ให้ใช้คำว่า "งบการเงินที่แสดงเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสีย" แทนคำว่า "งบการเงินรวม") รวมถึงให้แสดงการแบ่งปันกำไร (ขาดทุน) ส่วนที่เป็นของบริษัทใหญ่ และส่วนที่เป็นของส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุมในกรณีจัดทำงบการเงินรวมด้วย

ความหมายของรายการย่อในการเงิน
ของ ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน

แบบ 1

1. งบฐานะการเงิน
สินทรัพย์

1. สินทรัพย์หมุนเวียน (Current assets)

1.1 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด (Cash and cash equivalents)

เงินสด หมายถึง เงินสดในมือและเงินฝากธนาคารทุกประเภท ทั้งนี้ไม่รวมเงินฝากธนาคารประเภท
จ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลา (เงินฝากประจำ) เช่น

1.1.1 ธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ที่กิจการมีอยู่ รวมทั้งเงินสดย่อย ธนาณัติ ตัวแลกเงินไปรษณีย์

1.1.2 เงินฝากธนาคารกระแสรายวันและออมทรัพย์ รวมทั้งบัตรเงินฝากที่ออกโดยธนาคาร
พาณิชย์และสถาบันการเงินอื่น

1.1.3 เช็คที่ถึงกำหนดชำระแต่ยังมิได้นำฝาก เช็คเดินทาง ตราฟัต์ของธนาคาร

รายการเทียบเท่าเงินสด หมายถึง เงินลงทุนระยะสั้นที่มีสภาพคล่องสูง ซึ่งพร้อมที่จะเปลี่ยนเป็นเงินสด
ในจำนวนที่ทราบได้และมีความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงในมูลค่าน้อย หรือไม่มีสาระสำคัญ เช่น เงินลงทุนที่มีวันครบ
กำหนดในระยะสั้น หรือเงินฝากประจำที่มีระยะเวลากำหนดจ่ายคืนในระยะสั้น กล่าวคือ 3 เดือน หรือน้อยกว่านับจากวันที่
ได้มา เป็นต้น

1.2 เงินลงทุนชั่วคราว (Temporary investments)

หมายถึง ตราสารหนี้และตราสารทุนที่กิจการตั้งใจจะถือไว้ไม่เกิน 12 เดือน นับจากรอบระยะเวลา
รายงาน เช่น หลักทรัพย์เพื่อค้า หลักทรัพย์เพื่อขาย เงินลงทุนที่ไม่ใช่หลักทรัพย์ที่อยู่ในความต้องการของตลาด
รวมทั้ง เงินฝากธนาคารประเภทจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลากำหนดจ่ายคืนเป็นรายการเทียบเท่าเงินสด บัตรเงิน
ฝากที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินอื่น ตัวสัญญาใช้เงิน ตราสารหนี้หรือพันธบัตรที่จะครบกำหนด
ภายใน 1 ปี เป็นต้น

1.3 ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น (Trade and other current receivables)

ลูกหนี้ หมายถึง สิทธิที่กิจการจะได้รับเงินสดหรือทรัพยากรหรือประโยชน์เชิงเศรษฐกิจอื่น ๆ เมื่อถึง
กำหนดชำระ ซึ่งกิจการคาดว่าจะได้รับชำระภายในรอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติของกิจการ หรือถึง
กำหนดชำระภายใน 12 เดือนนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน โดยแบ่งเป็น

ลูกหนี้การค้า หมายถึง ลูกหนี้ที่เกิดจากการขายสินค้าหรือการให้บริการ รวมทั้งการประกอบธุรกิจ
หลักของกิจการ ที่กิจการได้ส่งใบแจ้งหนี้หรือได้ตกลงอย่างเป็นทางการกับผู้ซื้อ เช่น ลูกหนี้ตามสัญญาเช่า ลูกหนี้
ตามตัวเงินรับอันเกิดจากการขายสินค้าหรือการให้บริการดังกล่าว เป็นต้น

ลูกหนี้อื่น หมายถึง ลูกหนี้ที่ไม่ใช่ลูกหนี้การค้า เช่น ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า รายได้ค้างรับอื่นนอกจาก
รายการที่ 1.4 เงินทดรองจ่าย เงินมัดจำ อนุพันธ์ ลูกหนี้กรมสรรพากร (เช่น ภาษีเงินได้ที่มีสิทธิได้รับคืน
ภาษีมูลค่าเพิ่มค้างรับ) รวมถึงภาษีอื่นใดที่กิจการคาดว่าจะได้รับคืนจากหน่วยงานของรัฐ เป็นต้น

กรณีที่เกิดการเลือกใช้มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้ รายการลูกหนี้
กรมสรรพากรจะไม่รวมถึงสินทรัพย์ภาษีเงินได้ของงวดปัจจุบัน ซึ่งกำหนดให้แสดงในรายการที่ 1.7

1.4 มูลค่าของงานส่วนที่เสร็จแต่ยังไม่ถึงกำหนดเรียกชำระเงิน - หนี้เงิน (Current unbilled completed work)

หมายถึง มูลค่าของงานที่ทำเสร็จที่กิจการมีสิทธิเรียกร้องผลตอบแทนจากลูกค้าภายในระยะเวลา 12 เดือนนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน หรือภายในรอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติของกิจการ สำหรับธุรกิจบริการที่รับรู้รายได้และค่าใช้จ่ายโดยอ้างอิงกับความสำเร็จของงาน เช่น ธุรกิจก่อสร้าง ธุรกิจบริการด้าน IT (Service Provider) เป็นต้น

1.5 เงินให้กู้ยืมระยะสั้น (Short-term loans)

หมายถึง เงินให้กู้ยืมระยะสั้น รวมทั้งเงินให้กู้ยืมในลักษณะอื่นใด นอกจากที่แสดงไว้ในรายการที่ 1.3 เช่น เงินให้กู้ยืมแก่กรรมการ พนักงานและลูกจ้าง กิจการหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกัน เงินให้กู้ยืมอื่น เป็นต้น

1.6 สินค้าคงเหลือ (Inventories)

หมายถึง สินค้าสำเร็จรูป งานหรือสินค้าระหว่างทำ วัตถุดิบและวัสดุที่ใช้ในการผลิตเพื่อขายหรือให้บริการตามปกติของกิจการ ที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ที่ถือไว้เพื่อขาย ที่ดินรอการพัฒนา ต้นทุนระหว่างพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ทั้งนี้ กรณีที่เป็นธุรกิจรับเหมาที่กิจการต้องจัดหาสัมภาระในส่วนสำคัญนอกจากเครื่องมือ เช่น ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ให้รวมงานระหว่างก่อสร้างภายใต้สัญญาก่อสร้างที่ผู้รับจ้างยังไม่ได้โอนไปให้แก่ผู้ว่าจ้างเป็นสินค้าคงเหลือด้วย เป็นต้น

1.7 สินทรัพย์ภาษีเงินได้ของงวดปัจจุบัน (Current income tax assets)

หมายถึง จำนวนภาษีเงินได้ที่สามารถขอคืนได้ซึ่งเกิดจากกำไร (ขาดทุน) ทางภาษีสำหรับงวด ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้

1.8 สินทรัพย์ชีวภาพหมุนเวียน (Current biological assets)

หมายถึง สัตว์หรือพืชที่มีชีวิต ที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์ หรือตั้งใจจะขายภายในรอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติของกิจการ หรือภายใน 12 เดือนนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน

1.9 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น (Other current assets)

หมายถึง สินทรัพย์หมุนเวียนอื่นใด นอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 1.1 ถึง 1.8 เช่น เงินฝากธนาคารที่กิจการนำไปเป็นหลักประกันการกู้ยืม และไม่สามารถเบิกถอนได้ตามปกติ ภายในระยะเวลา 12 เดือนนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน ภาษีซื้อที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ เงินประกัน เป็นต้น ทั้งนี้ หากรายการใดมีสาระสำคัญให้แยกแสดงออกมาต่างหาก

1.10 สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่ถือไว้เพื่อขาย - หนี้เงิน (Non-current assets held for sale)

หมายถึง สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่จัดประเภทเป็นสินทรัพย์ที่ถือไว้เพื่อขาย ซึ่งการจัดประเภทเป็นสินทรัพย์หมุนเวียน

2. สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน (non-current assets)

2.1 เงินฝากธนาคารที่มีภาระค้ำประกัน (Pledged bank deposits)

หมายถึง เงินฝากธนาคารที่มีข้อจำกัดในการเบิกถอนเป็นรายการเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด เช่น เงินฝากธนาคารที่กิจการนำไปเป็นหลักประกันการกู้ยืม และไม่สามารถเบิกถอนได้ตามปกติ เกินกว่าระยะเวลา 12 เดือนนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน เป็นต้น

2.2 เงินลงทุนในบริษัทย่อย (Investments in subsidiaries)

หมายถึง เงินลงทุนในตราสารทุนของกิจการ ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้ลงทุน (ซึ่งเป็นบริษัทใหญ่) ทั้งนี้ ความหมายของการควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้สาระณะ บทที่ 9 เรื่อง เงินลงทุน

2.3 เงินลงทุนในการร่วมค้า (Investments in joint ventures)

หมายถึง เงินลงทุนในตราสารทุนของกิจการ ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมร่วมของผู้ร่วมค้า โดยผู้ร่วมค้ามีสิทธิในสินทรัพย์สุทธิของการร่วมการงานนั้น ทั้งนี้ ความหมายของการควบคุมร่วมกันให้เป็นไปตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้สาระณะ บทที่ 9 เรื่อง เงินลงทุน

2.4 เงินลงทุนในบริษัทร่วม (Investments in associates)

หมายถึง เงินลงทุนในตราสารทุนของกิจการ ที่อยู่ภายใต้อิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญของผู้ลงทุนและไม่ถือเป็นบริษัทย่อยหรือส่วนได้เสียในการร่วมค้า ทั้งนี้ ความหมายของการมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญให้เป็นไปตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้สาระณะ บทที่ 9 เรื่อง เงินลงทุน

2.5 เงินลงทุนระยะยาวอื่น (Other long-term investments)

หมายถึง ตราสารหนี้และตราสารทุนในกิจการอื่นที่กิจการตั้งใจจะถือไว้เกิน 12 เดือน นับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน นอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 2.2 ถึง 2.4 ได้แก่ หลักทรัพย์ซื้อขาย เงินลงทุนที่ไม่ใช่หลักทรัพย์ที่อยู่ในความต้องการของตลาด และตราสารหนี้ที่กิจการตั้งใจจะถือจนครบกำหนด (ถือเกินกว่า 12 เดือนนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน) เช่น เงินฝากธนาคารประเภทจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลา (เงินฝากประจำ) บัตรเงินฝากที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินอื่นที่จะครบกำหนดเกินกว่า 12 เดือน เป็นต้น

2.6 ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้ไม่หมุนเวียนอื่น (Trade and other non-current receivables)

ลูกหนี้ หมายถึง สิทธิที่กิจการได้รับเงินสดหรือทรัพยากรหรือประโยชน์เชิงเศรษฐกิจอื่น ๆ เมื่อถึงกำหนดชำระ ซึ่งกิจการคาดว่าจะได้รับชำระเกินกว่ารอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติของกิจการ หรือถึงกำหนดชำระเกินกว่า 12 เดือนนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน โดยแบ่งเป็น

ลูกหนี้การค้า หมายถึง ลูกหนี้ที่เกิดจากการขายสินค้าหรือการให้บริการ รวมทั้งการประกอบธุรกิจหลักของกิจการ ที่กิจการได้ส่งไปแจ้งหนี้หรือได้ตกลงอย่างเป็นทางการกับผู้ซื้อ เช่น ลูกหนี้ตามสัญญาเช่า ลูกหนี้ตามตั๋วเงินรับอันเกิดจากการขายสินค้าหรือการให้บริการดังกล่าว เป็นต้น

ลูกหนี้อื่น หมายถึง ลูกหนี้ที่ไม่ใช่ลูกหนี้การค้า เช่น ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า รายได้ค้างรับอื่นนอกจากรายการที่ 2.8 เงินทดรองจ่าย เงินมัดจำ อนุพันธ์ ลูกหนี้กรมสรรพากร รวมถึงภาษีอื่นใดที่กิจการคาดว่าจะได้รับคืนจากหน่วยงานของรัฐ เป็นต้น

2.7 เงินให้กู้ยืมระยะยาว (Long-term loans)

หมายถึง เงินให้กู้ยืมระยะยาว รวมทั้ง ลูกหนี้ในลักษณะอื่นใดซึ่งจัดเป็นสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน

2.8 มูลค่าของงานส่วนที่เสร็จแต่ยังไม่ถึงกำหนดเรียกชำระเงิน - ไม่หมุนเวียน (Non-current unbilled completed work)

หมายถึง มูลค่าของงานที่ทำเสร็จที่กิจการมีสิทธิเรียกร้องผลตอบแทนจากลูกค้าเกินกว่า 12 เดือนนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน หรือภายในรอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติของกิจการ สำหรับธุรกิจ

บริการที่รับรู้รายได้และค่าใช้จ่ายโดยอิงกับความสำเร็จของงาน เช่น ธุรกิจก่อสร้าง ธุรกิจบริการด้าน IT (Service Provider) เป็นต้น

2.9 อสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน (Investment property)

หมายถึง อสังหาริมทรัพย์ (ที่ดิน หรืออาคาร หรือส่วนของอาคาร (ส่วนควบอาคาร) หรือ ทั้งที่ดิน และอาคาร) ที่ถือครองโดยเจ้าของ หรือโดยผู้เช่าภายใต้สัญญาเช่าเงินทุน เพื่อหาประโยชน์จากรายได้ค่าเช่า หรือจากการเพิ่มขึ้นของมูลค่าของสินทรัพย์ หรือทั้งสองอย่าง เช่น ที่ดินที่กิจการถือครองไว้เพื่อเก็งกำไร ที่ดินที่ถือครองไว้โดยที่ปัจจุบันยังมีได้ระบุวัตถุประสงค์ของการใช้ในอนาคต อาคารที่กิจการเป็นเจ้าของหรือครอบครองภายใต้สัญญาเช่าเงินทุนและให้เช่าต่อด้วยสัญญาเช่าดำเนินงาน อาคารที่ยังไม่มีผู้เช่าซึ่งกิจการถือครองเพื่อให้เช่าต่อภายใต้สัญญาเช่าดำเนินงาน อสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ระหว่างก่อสร้างหรือพัฒนา เพื่อใช้เป็นอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุนใน อนาคต เป็นต้น โดยไม่ได้มีไว้เพื่อใช้ในการผลิต หรือจัดหาสินค้าหรือให้บริการ หรือใช้ในการบริหารงานของกิจการ หรือขายตามลักษณะการประกอบธุรกิจตามปกติ

2.10 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ (Property, plant and equipment)

หมายถึง สินทรัพย์ที่มีตัวตนที่กิจการมีไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในการผลิต เพื่อใช้ในการจำหน่ายสินค้าหรือให้บริการ เพื่อให้เช่าหรือเพื่อใช้ในการบริหารงาน รวมถึง พืชเพื่อการให้ผลผลิต โดยกิจการคาดว่าจะใช้ประโยชน์มากกว่าหนึ่งรอบระยะเวลารายงาน รวมถึงสินทรัพย์ระหว่างก่อสร้าง หรือติดตั้ง ซึ่งยังไม่พร้อมใช้งาน ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน

2.11 ค่าความนิยม (Goodwill)

หมายถึง สินทรัพย์ที่แสดงถึงผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตที่จะได้รับจากสินทรัพย์อื่นที่ได้มาจากการรวมธุรกิจ ซึ่งไม่สามารถระบุและรับรู้เป็นรายการแยกออกมาให้ชัดเจนได้

2.12 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน (Intangible assets)

หมายถึง สินทรัพย์ที่ไม่เป็นตัวตนที่สามารถระบุได้และไม่มีลักษณะทางกายภาพ เช่น สิทธิบัตรทางปัญญา โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เครื่องหมายการค้า ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ สัมปทาน ภาพยนตร์ เป็นต้น

2.13 สินทรัพย์ชีวภาพไม่หมุนเวียน (Non-current biological assets)

หมายถึง สัตว์หรือพืชที่มีชีวิตที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์ หรือตั้งใจจะขายเกินกว่ารอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติของกิจการ หรือเกินกว่า 12 เดือนนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน

2.14 สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี (Deferred tax assets)

หมายถึง จำนวนภาษีเงินได้ที่กิจการคาดว่าจะได้รับคืนในอนาคตซึ่งเกิดจาก

- (1) ผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษี
- (2) ขาดทุนทางภาษีที่ยังไม่ได้ใช้ยกไป
- (3) เครดิตภาษีที่ยังไม่ได้ใช้ยกไป

ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้

2.15 สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น (Other non-current assets)

หมายถึง สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่นใด นอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 2.1 ถึง 2.14 เช่น เงินประกัน ภาษีซื้อที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ เป็นต้น

2.16 สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่ถือไว้เพื่อขาย - ไม่หมุนเวียน (Non-current assets held for sale)

หมายถึง สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนจัดประเภทเป็นสินทรัพย์ที่ถือไว้เพื่อขาย ซึ่งกิจการจัดประเภทเป็นสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน

หนี้สินและส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน

3. หนี้สินหมุนเวียน (Current liabilities)

3.1 เงินเบิกเกินบัญชีและเงินกู้ยืมระยะสั้นจากสถาบันการเงิน (Bank overdrafts and short-term borrowings from financial institutions)

หมายถึง เงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร หนี้สินที่เกิดขึ้นจากการกู้ยืมระยะสั้นจากธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินอื่น รวมทั้งการขายหรือขายช่วงลดตัวเงินกับสถาบันการเงิน ซึ่งจัดเป็นหนี้สินหมุนเวียน

3.2 เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้หมุนเวียนอื่น (Trade and other current payables)

หมายถึง เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่นซึ่งกิจการคาดว่าจะมีการชำระภายในรอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติของกิจการ หรือถึงกำหนดชำระภายใน 12 เดือนนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน

เจ้าหนี้การค้า หมายถึง เงินที่กิจการค้างชำระค่าสินค้าหรือค่าบริการที่ซื้อมา เพื่อขายหรือเพื่อใช้ในการผลิตสินค้าหรือบริการตามปกติ และค้างเงินจ่ายที่กิจการออกให้เพื่อชำระค่าสินค้าหรือบริการดังกล่าว

เจ้าหนี้อื่น หมายถึง เจ้าหนี้อื่นที่มีเจ้าหนี้การค้า เช่น ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย รายได้รับล่วงหน้าจากรายการที่ 3.3 รายได้รอรับรู้จากเงินอุดหนุนจากรัฐบาล เจ้าหนี้กรมสรรพากรยกเว้นรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลค้างจ่ายตามข้อ 3.7 (เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่มค้างจ่าย ภาษีหัก ณ ที่จ่ายค้างจ่าย) ภาษีอื่นใดที่กิจการคาดว่าจะชำระให้หน่วยงานของรัฐ เงินประกันสังคมรอนำส่ง อนุพันธ์ เป็นต้น

3.3 เงินรับล่วงหน้าจากลูกค้าส่วนที่เกินกว่างานส่วนที่เสร็จ - หมุนเวียน (Current advanced payments from customers in excess of work completed)

หมายถึง ภาระผูกพันตามสัญญาของกิจการในการโอนสินค้าหรือบริการให้กับลูกค้า ซึ่งกิจการได้รับชำระค่าตอบแทนจากลูกค้าแล้ว ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ธุรกิจบริการด้าน IT (Service Provider) เป็นต้น โดยภาระผูกพันดังกล่าวอยู่ภายในระยะเวลา 12 เดือนนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน หรือภายในรอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติของกิจการ เช่น เงินรับล่วงหน้า ต้นทุนงานที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ เป็นต้น

3.4 ส่วนของหนี้สินระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี (Current portion of long-term liabilities)

หมายถึง ส่วนของหนี้สินระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายใน 12 เดือนนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน ตัวอย่างเช่น เงินกู้ยืมระยะยาวจากสถาบันการเงินที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี เป็นต้น

3.5 ส่วนของหนี้สินตามสัญญาเช่าเงินทุนที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี (Current portion of finance lease liabilities)

หมายถึง ส่วนของหนี้สินตามสัญญาเช่าเงินทุน ตามรายการที่ 4.2 ซึ่งจะถึงกำหนดชำระภายใน 12 เดือนนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน

3.6 เงินกู้ยืมระยะสั้น (Short-term borrowings)

หมายถึง เงินกู้ยืมระยะสั้น รวมทั้งหนี้สินในลักษณะอื่นใด นอกจากหนี้สินที่เกิดจากการซื้อสินค้าหรือบริการและหนี้สินหมุนเวียนที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 3.1 ถึง 3.4 ที่ถึงกำหนดชำระภายใน 12 เดือนนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน รวมถึงที่มีเงื่อนไขกำหนดให้จ่ายคืนเมื่อทวงถาม

3.7 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจ่าย (Income tax payable)

หมายถึง ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่จะจ่ายให้กับหน่วยงานจัดเก็บภาษีของรัฐ

3.8 ประมาณการหนี้สินหมุนเวียนสำหรับผลประโยชน์พนักงาน (Current provisions for employee benefits)

หมายถึง ประมาณการหนี้สินผลประโยชน์ของพนักงานระยะสั้น ผลประโยชน์หลังออกจากงาน หรือผลประโยชน์เมื่อเลิกจ้าง ซึ่งกิจการคาดว่าจะต้องจ่ายชำระภายใน 12 เดือนนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน เช่น เงินที่ให้ออกนอกจากงาน หรือเงินชดเชยให้พนักงานกรณีเกษียณอายุที่จ่ายภายใน 12 เดือนนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน เป็นต้น

3.9 ประมาณการหนี้สินระยะสั้นอื่น (Other short-term provisions)

หมายถึง หนี้สินที่คาดว่าจะถึงกำหนดชำระภายใน 12 เดือนนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน และมีความไม่แน่นอนเกี่ยวกับระยะเวลา หรือจำนวนที่ต้องจ่ายชำระ นอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 3.8 เช่น ประมาณการหนี้สินจากคะแนนสะสมที่เป็นสิทธิพิเศษให้ลูกค้า (ในกรณีที่กิจการไม่ได้เลือกรับรู้คะแนนสะสมที่ให้แก่ลูกค้าเป็นรายได้รับล่วงหน้า)

3.10 หนี้สินหมุนเวียนอื่น (Other current liabilities)

หมายถึง หนี้สินหมุนเวียนอื่นใดนอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 3.1 ถึง 3.9

4. หนี้สินไม่หมุนเวียน (non-current liabilities)

4.1 เงินกู้ยืมระยะยาว (Long-term borrowings)

หมายถึง เงินกู้ยืมระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระเกินกว่า 12 เดือนนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน เช่น เงินกู้ยืมจากธนาคารพาณิชย์ หรือสถาบันการเงินอื่น เงินกู้ยืมจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน เป็นต้น

4.2 หนี้สินตามสัญญาเช่าเงินทุน (Finance lease liabilities)

หมายถึง หนี้สินตามสัญญาเช่าเงินทุนที่ถึงกำหนดชำระเกินกว่า 12 เดือน นับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน

4.3 เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้ไม่หมุนเวียนอื่น (Trade and other non-current payables)

หมายถึง เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่นซึ่งกิจการคาดว่าจะมีการชำระเกินกว่ารอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติของกิจการ หรือถึงกำหนดชำระเกินกว่า 12 เดือนนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน

เจ้าหนี้การค้า หมายถึง เงินที่กิจการค้างชำระค่าสินค้าหรือค่าบริการที่ซื้อมา เพื่อขายหรือเพื่อใช้ในการผลิตสินค้าหรือบริการตามปกติ และตัวเงินจ่ายที่กิจการออกให้เพื่อชำระค่าสินค้าหรือบริการดังกล่าว

เจ้าหนี้อื่น หมายถึง เจ้าหนี้อื่นที่มีเจ้าหนี้การค้า เช่น ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย รายได้รับล่วงหน้าจากการขายรายการที่ 4.4 รายได้รอรับรู้จากเงินอุดหนุนจากรัฐบาล เจ้าหนี้กรมสรรพากร ภาษีอื่นใดที่กิจการคาดว่าจะชำระให้หน่วยงานภาครัฐ เงินประกันสังคมรอนำส่ง อนุพันธ์ เป็นต้น

4.4 เงินรับล่วงหน้าจากลูกค้าส่วนที่เกินกว่างานส่วนที่เสร็จ - ไม่หมุนเวียน (Non-Current advanced payments from customers in excess of work completed)

หมายถึง ภาระผูกพันตามสัญญาของกิจการในการโอนสินค้าหรือบริการให้กับลูกค้า ซึ่งกิจการได้รับชำระค่าตอบแทนจากลูกค้าแล้ว เช่น ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ธุรกิจบริการด้าน IT (Service Provider) เป็นต้น โดยมีระยะเวลาของภาระผูกพันเกินกว่า 12 เดือนนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน หรือเกินกว่ารอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติของกิจการ เช่น เงินรับล่วงหน้า ต้นทุนงานที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ เป็นต้น

4.5 หนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี (Deferred tax liabilities)

หมายถึง จำนวนภาษีเงินได้ที่กิจการต้องจ่ายในอนาคตซึ่งเกิดจากผลแตกต่างชั่วคราวที่ต้องเสียภาษี ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้

4.6 ประมาณการหนี้สินไม่หมุนเวียนสำหรับผลประโยชน์พนักงาน (Non-current provisions for employee benefits)

หมายถึง ประมาณการหนี้สินผลประโยชน์ของพนักงานหลังจากออกจากงาน (ถ้ากิจการเลือกแยกแสดงรายการในส่วนของหมุนเวียนและไม่หมุนเวียนออกจากกัน) หรือ ผลประโยชน์เมื่อเลิกจ้าง และผลประโยชน์ระยะยาวอื่น ซึ่งคาดว่าจะกิจการจะต้องจ่ายชำระทั้งจำนวนเกินกว่า 12 เดือนนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน ซึ่งหนี้สินดังกล่าวมีความไม่แน่นอนเกี่ยวกับจังหวะเวลาหรือจำนวนที่ต้องจ่ายชำระ

4.7 ประมาณการหนี้สินระยะยาวอื่น (Other long-term provisions)

หมายถึง หนี้สินที่คาดว่าจะถึงกำหนดชำระเกินกว่า 12 เดือนนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน และมีความไม่แน่นอนเกี่ยวกับจังหวะเวลา หรือจำนวนที่ต้องจ่ายชำระ เป็นต้น นอกจากนี้ที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 4.6 ตัวอย่างเช่น ภาระผูกพันระยะยาวจากการรับประกันสินค้าหรือบริการ ประมาณการหนี้สินจากคะแนนสะสมที่เป็นสิทธิพิเศษให้ลูกค้า (ในกรณีที่กิจการไม่ได้เลือกรับรู้คะแนนสะสมที่ให้แก่ลูกค้าเป็นรายได้รับล่วงหน้า) เป็นต้น

4.8 หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น (Other non-current liabilities)

หมายถึง หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่นนอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 4.1 – 4.7 ตัวอย่างเช่น ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายที่เกินกว่า 12 เดือนนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน เป็นต้น

5. ส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน (Partners' equity)

5.1 ทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคน (Partners' capital)

หมายถึง เงินลงทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนไม่ว่าจะลงทุนด้วยเงินสด หรือสินทรัพย์อื่น ทั้งนี้ ต้องแสดงเงินทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคน

5.2 ส่วนเกิน (ต่ำกว่า) ทุนอื่น (Other surpluses (deficits))

หมายถึง ส่วนเกิน (ต่ำกว่า) ที่เกิดจากรายการต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทุนของผู้เป็นหุ้นส่วน เช่น ส่วนเกิน (ต่ำกว่า) จากการรวมธุรกิจภายใต้การควบคุมเดียวกัน ส่วนเกิน (ส่วนต่ำ) จากการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนการถือหุ้นในบริษัทย่อย ส่วนเกิน (ส่วนต่ำ) จากการแลกหุ้น เป็นต้น

5.3 กำไร (ขาดทุน) สะสมยังไม่ได้แบ่ง (Unappropriated retained earnings)

หมายถึง กำไร (ขาดทุน) สะสมคงเหลือเมื่อสิ้นรอบระยะเวลารายงาน และยังไม่ได้แบ่งให้แก่ผู้ถือหุ้นส่วน ในกรณีที่มียอดสุทธิเป็นผลขาดทุนสะสม ให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ

5.4 ส่วนได้เสีย - ทุนอื่น (Other equity interest)

หมายถึง ส่วนได้เสียอื่นในส่วนของผู้เจ้าของ เช่น เงินรับเงินล่วงหน้าจากผู้ลงทุนเพื่อวัตถุประสงค์ในความเป็นเจ้าของ เป็นต้น

5.5 องค์ประกอบอื่นของส่วนของผู้ถือหุ้นส่วน (Other components of partners' equity)

กรณีกิจการจัดทำงบกำไรขาดทุน

หมายถึง ยอดรวมของผลสะสมเมื่อสิ้นรอบระยะเวลารายงานซึ่งประกอบด้วย

- (1) ส่วนเกินทุนจากการตีราคาสินทรัพย์
- (2) ผลต่างของอัตราแลกเปลี่ยนจากการแปลงค่าทางการเงิน
- (3) ผลกำไร (ขาดทุน) จากการวัดมูลค่าเงินลงทุนเพื่อขาย
- (4) ผลกำไร (ขาดทุน) ที่ยังไม่เกิดขึ้นจริงอื่น และ
- (5) รายการอื่น นอกจากที่กำหนดให้แสดงในรายการที่ 5.1 – 5.4

กรณีกิจการจัดทำงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ

หมายถึง ยอดรวมของผลสะสมเมื่อสิ้นรอบระยะเวลารายงานของ

- (1) กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น และ
- (2) รายการอื่น นอกจากที่กำหนดให้แสดงในรายการที่ 5.1 – 5.4

5.6 ส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม (Non-controlling interests)

หมายถึง ส่วนได้เสียในบริษัทย่อยที่ไม่ได้เป็นของบริษัทใหญ่ทั้งโดยทางตรงหรือทางอ้อมผ่านทางบริษัทย่อยอื่นของบริษัทใหญ่ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ คือ มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 10 เรื่อง งบการเงินรวม

- 2.1 งบกำไรขาดทุน แบบจำแนกค่าใช้จ่ายตามธรรมชาติของค่าใช้จ่าย
- 2.2 งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ แบบจำแนกค่าใช้จ่ายตามธรรมชาติของค่าใช้จ่าย แสดงแบบงบเดียว
- 2.3 งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ แบบจำแนกค่าใช้จ่ายตามธรรมชาติของค่าใช้จ่าย แสดงแบบสองงบ

รายการในงบกำไรขาดทุน

1. รายได้จากการขายหรือการให้บริการ (Revenue from sales or rendering of services)

หมายถึง รายได้ที่เกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจหลักของกิจการ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจการ เช่น จากการขายสินค้า การให้บริการ หรือการให้ผู้อื่นใช้สินทรัพย์ของกิจการ เพื่อแลกเปลี่ยนกับเงินสด สิทธิเรียกร้องให้ชำระเงิน หรือสิ่งอื่นที่มีมูลค่าคิดเป็นเงินได้ เป็นต้น ทั้งนี้ ให้แยกแสดงเป็นรายได้หลักแต่ละประเภท เช่น รายได้จากการขายสินค้า รายได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ รายได้จากการให้บริการ รายได้ค่าเช่า รายได้ค่าก่อสร้าง รายได้ค่าสิทธิ เงินปันผลรับ ดอกเบี้ยรับ (ธุรกิจให้กู้ยืมเงิน) กำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (ธุรกิจที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ) เป็นต้น

2. รายได้อื่น (Other income)

หมายถึง รายได้จากการดำเนินงานอื่น ซึ่งไม่ได้เกิดขึ้นจากกิจกรรมหลักของการดำเนินงานตามปกติของกิจการ เช่น เงินปันผลรับ ดอกเบี้ยรับ เงินอุดหนุนจากรัฐบาล กำไรจากการขายเงินลงทุน กำไรจากการขายที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ กำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ทั้งนี้ ให้แสดงเป็นกำไร เมื่อกิจการมีกำไรหรือขาดทุนที่เกิดจากการรายการเดียวกัน ซึ่ง ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงานเมื่อยุติผลกำไร

3. การเปลี่ยนแปลงในสินค้าสำเร็จรูปและงานระหว่างทำ (Changes in inventories of finished goods and work in progress)

หมายถึง ผลต่างของมูลค่าสินค้าสำเร็จรูปและงานระหว่างทำ ณ วันต้นรอบระยะเวลารายงานและสิ้นรอบระยะเวลารายงาน

4. งานที่ทำโดยกิจการและบันทึกเป็นรายจ่ายฝ่ายทุน (Work performed by the entity and capitalized)

หมายถึง มูลค่าของงานที่กิจการได้ทำขึ้นในระหว่างงวด และได้ถือเป็นรายจ่ายฝ่ายทุนของกิจการ

5. วัสดุต้นและวัสดุสิ้นเปลืองใช้ไป (Raw materials and consumables used)

หมายถึง มูลค่าตามบัญชีของส่วนผสมหรือส่วนประกอบอันสำคัญที่ใช้ในการทำหรือผลิตสินค้าสำเร็จรูป

6. ค่าใช้จ่ายผลประโยชน์พนักงาน (Employee benefits expense)

หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับพนักงาน เช่น เงินเดือนและค่าแรง เงินประกันสังคม เงินสวัสดิการ และผลประโยชน์อื่น ๆ ของพนักงานตามที่กำหนดในมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

7. ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย (Depreciation and amortization expense)

หมายถึง การปันส่วนจำนวนที่คิดค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์อย่างมีระบบตลอดอายุการใช้ประโยชน์ของสินทรัพย์นั้น ในกรณีเป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตน รวมถึงค่าความนิยมให้ใช้คำว่า "ค่าตัดจำหน่าย" แทนคำว่า "ค่าเสื่อมราคา"

8. ผลขาดทุน (กลับรายการ) จากการลดลงของมูลค่าสินทรัพย์ (Loss from (Reversal of) diminution in value of assets)

ผลขาดทุนจากการลดลงของมูลค่าสินทรัพย์ หมายถึง จำนวนของมูลค่าตามบัญชีที่สูงกว่าราคาขายหักด้วยต้นทุนในการขาย เช่น ผลขาดทุนจากการลดลงของมูลค่าที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ สินทรัพย์ไม่มีตัวตน อสังหาริมทรัพย์ เพื่อบริหารลงทุน ค่าความนิยม สินทรัพย์จากการสำรวจและการประเมินค่า เงินลงทุน รวมถึงผลขาดทุนจากสินค้าสูญหาย เป็นต้น

กลับรายการจากการลดลงของมูลค่าสินทรัพย์ หมายถึง จำนวนมูลค่าที่ลดลงของผลขาดทุนจากการลดลงของมูลค่าสินทรัพย์ที่กิจการเคยรับรู้ไว้ในงวดก่อน

9. ค่าใช้จ่ายอื่น (Other expenses)

หมายถึง ค่าใช้จ่ายนอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 3 ถึง 8 10 และ 12 รวมถึงผลขาดทุนอื่น เช่น ขาดทุนจากการขายเงินลงทุน ขาดทุนจากการจำหน่ายที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ผลขาดทุนจากการหยุดงานของพนักงาน เป็นต้น ทั้งนี้ ให้แสดงผลเป็นขาดทุน เมื่อกิจการมีกำไร หรือขาดทุนที่เกิดจากการรายการเดียวกัน ซึ่ง ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงานมียอดสุทธิเป็นผลขาดทุน

10. ส่วนแบ่งกำไร (ขาดทุน) ของบริษัทย่อย การร่วมค้า และบริษัทร่วม ที่ใช้วิธีส่วนได้เสีย (Share of profit (loss) of subsidiaries, joint ventures and associates accounted for using the equity method)

หมายถึง ส่วนแบ่งกำไร (ขาดทุน) จากเงินลงทุนในบริษัทย่อย เงินลงทุนในการร่วมค้า หรือเงินลงทุนในบริษัทร่วม ซึ่งบันทึกโดยวิธีส่วนได้เสีย

11. กำไร (ขาดทุน) ก่อนต้นทุนทางการเงินและภาษีเงินได้ (Profit (loss) before finance costs and income tax)

หมายถึง ยอดรวมรายได้หักด้วยยอดรวมค่าใช้จ่าย แต่ก่อนหักรายการต้นทุนทางการเงินและรายการภาษีเงินได้ หากมีผลขาดทุนให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ

12. ต้นทุนทางการเงิน (Finance costs)

หมายถึง ค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการก่อหนี้สินของกิจการ เช่น ดอกเบี้ยเงินกู้ ค่าธรรมเนียมธนาคารที่เกิดจากการกู้ยืมเงิน ดอกเบี้ยที่เกิดจากสัญญาเช่าเงินทุน เป็นต้น

13. กำไร (ขาดทุน) ก่อนภาษีเงินได้ (Profit (loss) before income tax)

หมายถึง กำไร (ขาดทุน) ก่อนต้นทุนทางการเงินและภาษีเงินได้ หักด้วย ต้นทุนทางการเงิน หากมีผลขาดทุนให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ

14. ภาษีเงินได้ (Income tax)

หมายถึง ภาษีเงินได้ที่คำนวณขึ้นตามที่กำหนดในมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ ทั้งนี้ หากกิจการประสงค์จะเลือกรับรู้ค่าใช้จ่าย (รายได้) ภาษีเงินได้ ตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้ ให้ใช้ชื่อรายการว่า "ค่าใช้จ่าย (รายได้) ภาษีเงินได้" ซึ่งหมายถึง ผลรวมของภาษีเงินได้ของงวดปัจจุบันและภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีที่ใช้ในการคำนวณกำไรหรือขาดทุนสำหรับงวด

15. กำไร (ขาดทุน) สุทธิ (Net Profit (loss))

หมายถึง กำไร (ขาดทุน) ก่อนภาษีเงินได้ หักด้วยภาษีเงินได้ หากมีผลขาดทุนสุทธิให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ

การแบ่งปันกำไร (ขาดทุน) สุทธิ (Net profit (loss) attributable to)

หมายถึง การแบ่งปันกำไร (ขาดทุน) สำหรับปีให้แก่ผู้ถือหุ้น โดยแยกแสดงเป็น

- ส่วนที่เป็นของบริษัทใหญ่ (Owners of the parent)
- ส่วนที่เป็นของส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม (Non-controlling Interests)

ส่วนกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น (เฉพาะกิจการที่นำเสนองบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ)

รายการในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ

16. กำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จอื่น (Other comprehensive income)

หมายถึง รายการรายได้และค่าใช้จ่ายที่ไม่อนุญาตให้รับรู้ในงบกำไรขาดทุนโดยข้อกำหนดของมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ รายการกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น ซึ่งมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้กำหนด ประกอบด้วย

16.1. รายการที่อาจถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลัง (Items that may be reclassified to profit or loss)

16.1.1 ผลกำไร (ขาดทุน) จากการปรับมูลค่าเงินลงทุนในหลักทรัพย์เพื่อขาย (Gains (losses) on revaluation of available for sales investments)

หมายถึง ผลกำไร (ขาดทุน) ที่ยังไม่เกิดขึ้นจากการปรับมูลค่าเงินลงทุนในหลักทรัพย์ที่อยู่ในความต้องการของตลาด ซึ่งจัดประเภทเป็นหลักทรัพย์เพื่อขาย

16.1.2 ผลต่างของอัตราแลกเปลี่ยนจากการแปลงค่างบการเงินของหน่วยงานต่างประเทศ (Exchange differences on translating financial statements of foreign operation)

หมายถึง ผลกำไร (ขาดทุน) จากการแปลงค่าผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของหน่วยงานต่างประเทศ ให้เป็นสกุลเงินที่ใช้การนำเสนองบการเงิน (สกุลเงินบาท)

16.1.3 ผลกำไร (ขาดทุน) จากเครื่องมือที่ใช้ป้องกันความเสี่ยงในกระแสเงินสด (Gains (losses) on cash flow hedges)

หมายถึง ส่วนของผลกำไรและขาดทุนที่มีประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ป้องกันความเสี่ยงในกระแสเงินสด กล่าวคือ ส่วนที่หักลบกับการเปลี่ยนแปลงในสำรองการป้องกันความเสี่ยง

16.1.4 ส่วนแบ่งกำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จอื่นของบริษัทย่อย การร่วมค้า และบริษัทร่วม ที่ใช้วิธีส่วนได้เสีย (Share of other comprehensive income (expense) of subsidiaries, joint ventures and associates accounted for using the equity method)

หมายถึง ส่วนแบ่งกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นของรายการที่ 16.1.1 ถึง 16.1.3 จากบริษัทย่อย การร่วมค้า บริษัทร่วม ซึ่งเป็นผลจากการบันทึกโดยวิธีส่วนได้เสีย

16.1.5 องค์ประกอบอื่นของกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น (Other components of other comprehensive income)

หมายถึง กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นของรายการที่อาจถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลัง นอกเหนือจากรายการที่ 16.1.1 ถึง 16.1.4

16.1.6 ภาษีเงินได้ของรายการที่อาจถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลัง (Income tax relating to items that may be reclassified to profit or loss)

หมายถึง จำนวนภาษีเงินได้เกี่ยวกับแต่ละองค์ประกอบของกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นที่อาจถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลัง ตามรายการที่ 16.1.1 ถึง 16.1.5 (กรณีเลือกแสดงองค์ประกอบของกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นด้วยยอดก่อนหักผลกระทบทางภาษีที่เกี่ยวข้อง)

16.1.7 รวมรายการที่อาจถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลัง (Total items that may be reclassified to profit or loss)

หมายถึง ผลรวมของรายการที่ 16.1.1 ถึง 16.1.5 หักด้วยรายการที่ 16.1.6

16.2. รายการที่จะไม่ถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลัง (Items that will not be reclassified to profit or loss)

16.2.1 ผลกำไร (ขาดทุน) จากการตีมูลค่าสินทรัพย์ใหม่ (Gains (losses) on revaluation of assets)

หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในส่วนเกินทุนจากการตีราคาที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

16.2.2 ผลกำไร (ขาดทุน) จากหลักคณิตศาสตร์ประพันธ์จากการวัดมูลค่าใหม่ของโครงการผลประโยชน์ที่กำหนดไว้ (Actuarial gains (losses) from remeasurements of defined benefit plans)

หมายถึง ผลกำไรหรือขาดทุนจากการประมาณการตามหลักคณิตศาสตร์ประพันธ์

16.2.3 ส่วนแบ่งกำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จอื่นของบริษัทย่อย การร่วมค้า และบริษัทร่วม ที่ใช้วิธีส่วนได้เสีย (Share of other comprehensive income (expense) of subsidiaries, joint ventures and associates accounted for using the equity method)

หมายถึง ส่วนแบ่งกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นของรายการที่ 16.2.1 ถึง 16.2.2 จากบริษัทย่อย การร่วมค้า บริษัทร่วม ซึ่งเป็นผลจากการบันทึกโดยวิธีส่วนได้เสีย

16.2.4 องค์ประกอบอื่นของกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น (Other components of other comprehensive income)

หมายถึง กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นของรายการที่จะไม่ถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลัง นอกเหนือจากรายการที่ 16.2.1 ถึง 16.2.3

16.2.5 ภาษีเงินได้ของรายการที่จะไม่ถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลัง (Income tax relating to items that will not be reclassified to profit or loss)

หมายถึง จำนวนภาษีเงินได้เกี่ยวกับแต่ละองค์ประกอบของกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นที่จะไม่ถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลัง ตามรายการที่ 16.2.1 – 16.2.4 (กรณีเลือกแสดงองค์ประกอบของกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นด้วยยอดก่อนหักผลกระทบทางภาษีที่เกี่ยวข้อง)

16.2.6 **รวมรายการที่จะไม่ถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลัง** (Total items that will not be reclassified to profit or loss)

หมายถึง ผลรวมของรายการที่ 16.2.1 ถึง 16.2.4 หักด้วยรายการที่ 16.2.5

17. **กำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จอื่นสำหรับปี – สุทธิจากภาษี** (Other comprehensive income (expense) for the year, net of tax)

หมายถึง ผลรวมของกำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จอื่น ประกอบด้วย ผลรวมรายการที่อาจถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลังตามรายการที่ 16.1.7 และ ผลรวมรายการที่จะไม่ถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลังตามรายการที่ 16.2.6

18. **กำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จรวมสำหรับปี** (Total comprehensive income (expense) for the year)

หมายถึง ผลรวมของกำไร (ขาดทุน) สำหรับปี ตามรายการที่ 15 และกำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จอื่นสำหรับปี ตามรายการที่ 17

การแบ่งปันกำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จรวม (Total comprehensive income (expense) attributable to)

หมายถึง การแบ่งปันกำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จรวมสำหรับปีให้แก่ผู้ถือหุ้น โดยแยกแสดงเป็น

- ส่วนที่เป็นของบริษัทใหญ่ (Owners of parent)
- ส่วนที่เป็นของส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม (Non-controlling Interests)

ทั้งนี้ การแบ่งปันกำไร (ขาดทุน) และการแบ่งปันกำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จรวม จะแสดงรายการต่อเมื่อกิจการเลือกจัดทางการเงินรวม

- 2.4 จบกำไรขาดทุน แบบจำแนกค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ – แบบขั้นเดียว
2.5 จบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ แบบจำแนกค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ – แบบขั้นเดียว แสดงแบบงบเดียว
2.6 จบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ แบบจำแนกค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ – แบบขั้นเดียว แสดงแบบสองงบ
- 2.7 จบกำไรขาดทุน แบบจำแนกค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ – แบบหลายชั้น
2.8 จบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ แบบจำแนกค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ – แบบหลายชั้น แสดงแบบงบเดียว
2.9 จบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ แบบจำแนกค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ – แบบหลายชั้น แสดงแบบสองงบ

รายการในงบกำไรขาดทุน

รายได้ (Revenue)

1. รายได้จากการขายหรือการให้บริการ (Revenue from sales or rendering of services)

หมายถึง รายได้ที่เกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจหลักของกิจการ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจการ เช่น จากการขายสินค้า การให้บริการ หรือการให้ผู้อื่นใช้สินทรัพย์ของกิจการ เพื่อแลกเปลี่ยนกับเงินสด ลิขสิทธิ์หรือให้ชำระเงิน หรือสิ่งอื่นที่มีมูลค่าคิดเป็นเงินได้ เป็นต้น ทั้งนี้ ให้แยกแสดงเป็นรายได้หลักแต่ละประเภท เช่น รายได้จากการขายสินค้า รายได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ รายได้จากการให้บริการ รายได้ค่าเช่า รายได้ค่าก่อสร้าง รายได้ค่าสิทธิ เงินปันผลรับ ดอกเบี้ยรับ (ธุรกิจให้กู้ยืมเงิน) กำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (ธุรกิจที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ) เป็นต้น

2. รายได้อื่น (Other income)

หมายถึง รายได้จากการดำเนินงานอื่น ซึ่งไม่ได้เกิดขึ้นจากกิจกรรมหลักของการดำเนินงานตามปกติของกิจการ เช่น เงินปันผลรับ ดอกเบี้ยรับ เงินอุดหนุนจากรัฐบาล กำไรจากการขายเงินลงทุน กำไรจากการขายที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ กำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ทั้งนี้ ให้แสดงเป็นกำไร เมื่อกิจการมีกำไรหรือขาดทุนที่เกิดจากการขายเดียวกัน ซึ่ง ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงานมียอดสุทธิเป็นผลกำไร

ค่าใช้จ่าย (Expenses)

3. ต้นทุนขายหรือต้นทุนการให้บริการ (Cost of sales or cost of rendering services)

หมายถึง ต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจหลักของกิจการ เช่น ต้นทุนของสินค้าที่ขาย การให้บริการหรือการให้ผู้อื่นใช้สินทรัพย์ รวมถึงราคาซื้อ ต้นทุนการผลิต และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จ่ายไปเพื่อให้สินค้าอยู่ในสถานที่และสภาพพร้อมที่จะขาย หรือเพื่อให้บริการ ทั้งนี้ ให้แยกแสดงเป็นต้นทุนตามประเภทของธุรกิจหลักของกิจการตามที่ได้แสดงไว้ในรายการที่ 1. เช่น ต้นทุนขาย (ต้นทุนของสินค้าที่ขาย ต้นทุนของอสังหาริมทรัพย์ที่สร้างมาเพื่อขาย) ต้นทุนของการให้บริการ ต้นทุนงานรับเหมาก่อสร้าง เป็นต้น

กำไร (ขาดทุน) ขั้นต้น (Gross profit (loss))

หมายถึง รายได้จากการขายสินค้าหรือการให้บริการ หักด้วยรายการต้นทุนขายหรือต้นทุนการให้บริการ หากมีผลขาดทุนให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายลบ

กำไร (ขาดทุน) ก่อนค่าใช้จ่าย

หมายถึง กำไร (ขาดทุน) ขั้นต้นรวมกับรายได้อื่น แต่ก่อนหักค่าใช้จ่าย หากมีผลขาดทุนให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายลบ

4. ค่าใช้จ่ายในการขาย (Selling expenses)

หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากการขาย

5. ค่าใช้จ่ายในการบริหาร (Administrative expenses)

หมายถึง ค่าใช้จ่ายทั่วไปที่เกิดขึ้นในการบริหารกิจการอันเป็นส่วนรวม

6. ค่าใช้จ่ายอื่น (Other expenses)

หมายถึง ค่าใช้จ่ายนอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 3 ถึง 5 และ 9 รวมถึงผลขาดทุนอื่น เช่น ขาดทุนจากการขายเงินลงทุน ขาดทุนจากการจำหน่ายที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ผลขาดทุนจากการหยุดงานของพนักงาน เป็นต้น ทั้งนี้ ให้แสดงเป็นขาดทุน เมื่อกิจการมีกำไรหรือขาดทุนที่เกิดจากการขายเดียวกัน ซึ่ง ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงานมียอดสุทธิเป็นผลขาดทุน

7. ส่วนแบ่งกำไร (ขาดทุน) ของบริษัทย่อย การร่วมค้า และบริษัทร่วม ที่ใช้วิธีส่วนได้เสีย (Share of profit (loss) of subsidiaries, joint ventures and associates accounted for using the equity method)

หมายถึง ส่วนแบ่งกำไร (ขาดทุน) จากเงินลงทุนในบริษัทย่อย เงินลงทุนในการร่วมค้า หรือเงินลงทุนในบริษัทร่วม ซึ่งบันทึกโดยวิธีส่วนได้เสีย

8. กำไร (ขาดทุน) ก่อนต้นทุนทางการเงินและภาษีเงินได้ (Profit (loss) before finance costs and income tax)

หมายถึง ยอดรวมรายได้หักด้วยยอดรวมค่าใช้จ่าย แต่ก่อนหักรายการต้นทุนทางการเงินและรายการภาษีเงินได้ หากมีผลขาดทุนให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายลบ

9. ต้นทุนทางการเงิน (Finance costs)

หมายถึง ค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการก่อหนี้สินของกิจการ เช่น ดอกเบี้ยเงินกู้ ค่าธรรมเนียมธนาคารที่เกิดจากการกู้ยืมเงิน ดอกเบี้ยที่เกิดจากสัญญาเช่าเงินทุน เป็นต้น

10. กำไร (ขาดทุน) ก่อนภาษีเงินได้ (Profit (loss) before income tax)

หมายถึง กำไร (ขาดทุน) ก่อนต้นทุนทางการเงินและภาษีเงินได้ หักด้วย ต้นทุนทางการเงิน หากมีผลขาดทุนให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายลบ

11. ภาษีเงินได้ (Income tax)

หมายถึง ภาษีเงินได้ที่คำนวณขึ้นตามที่กำหนดในมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ ทั้งนี้ หากกิจการประสงค์จะเลือกรับรู้ค่าใช้จ่าย (รายได้) ภาษีเงินได้ ตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้ ให้ใช้ชื่อรายการว่า “ค่าใช้จ่าย (รายได้) ภาษีเงินได้” ซึ่งหมายถึง ผลรวมของภาษีเงินได้ของงวดปัจจุบันและภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีที่ใช้ในการคำนวณกำไรหรือขาดทุนสำหรับงวด

12. กำไร (ขาดทุน) สุทธิ (Net Profit (loss))

หมายถึง กำไร (ขาดทุน) ก่อนภาษีเงินได้ หักด้วยภาษีเงินได้ หากมีผลขาดทุนสุทธิให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายลบ

การแบ่งปันกำไร (ขาดทุน) สุทธิ (Net profit (loss) attributable to)

หมายถึง การแบ่งปันกำไร (ขาดทุน) สำหรับปีให้แก่ผู้ถือหุ้น โดยแยกแสดงเป็น

- ส่วนที่เป็นของบริษัทใหญ่ (Owners of parent)
- ส่วนที่เป็นของส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม (Non-controlling interests)

ส่วนกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น (เฉพาะกิจการที่นำเสนองบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ)

รายการในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ

13. กำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จอื่น (Other comprehensive income)

หมายถึง รายการรายได้และค่าใช้จ่ายที่ไม่อนุญาตให้รับรู้ในงบกำไรขาดทุนโดยข้อกำหนดของมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ รายการกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น ซึ่งมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้กำหนด ประกอบด้วย

13.1. รายการที่อาจถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลัง (Items that may be reclassified to profit or loss)

13.1.1 ผลกำไร (ขาดทุน) จากการปรับมูลค่าเงินลงทุนในหลักทรัพย์เพื่อขาย (Gains (losses) on adjusting available for sales investments)

หมายถึง ผลกำไร (ขาดทุน) ที่ยังไม่เกิดขึ้นจากการปรับมูลค่าเงินลงทุนในหลักทรัพย์ที่อยู่ในความต้องการของตลาด ซึ่งจัดประเภทเป็นหลักทรัพย์เพื่อขาย

13.1.2 ผลต่างของอัตราแลกเปลี่ยนจากการแปลงค่างบการเงินของหน่วยงานต่างประเทศ (Exchange differences on translating financial statement of foreign operation)

หมายถึง ผลกำไร (ขาดทุน) จากการแปลงค่าผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของหน่วยงานต่างประเทศ ให้เป็นสกุลเงินที่ใช้การนำเสนอการเงิน (สกุลเงินบาท)

13.1.3 ผลกำไร (ขาดทุน) จากเครื่องมือที่ใช้ป้องกันความเสี่ยงในกระแสเงินสด (Gains (losses) on cash flow hedges)

หมายถึง ส่วนของผลกำไรและขาดทุนที่มีประสิทธิผลของเครื่องมือที่ใช้ป้องกันความเสี่ยงในกระแสเงินสด กล่าวคือ ส่วนที่หักลบกับการเปลี่ยนแปลงในสำรองการป้องกันความเสี่ยง

13.1.4 ส่วนแบ่งกำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จอื่นของบริษัทย่อย การร่วมค้า และบริษัทร่วม ที่ใช้วิธีส่วนได้เสีย (Share of other comprehensive income (expense) of subsidiaries, joint ventures and associates accounted for using the equity method)

หมายถึง ส่วนแบ่งกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นของรายการที่ 13.1.1 ถึง 13.1.3 จากบริษัทย่อย การร่วมค้า บริษัทร่วม ซึ่งเป็นผลจากการบันทึกโดยวิธีส่วนได้เสีย

13.1.5 องค์ประกอบอื่นของกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น (Other components of other comprehensive income)

หมายถึง กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นของรายการที่อาจถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลัง นอกเหนือจากรายการที่ 13.1.1 ถึง 13.1.4

13.1.6 ภาษีเงินได้ของรายการที่อาจถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลัง
(Income tax relating to items that may be reclassified to profit or loss)

หมายถึง จำนวนภาษีเงินได้เกี่ยวกับแต่ละองค์ประกอบของกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นที่อาจถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลัง ตามรายการที่ 13.1.1 ถึง 13.1.5 (กรณีเลือกแสดงองค์ประกอบของกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นด้วยยอดก่อนหักผลกระทบทางภาษีที่เกี่ยวข้อง)

13.1.7 รวมรายการที่อาจถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลัง (Total items that may be reclassified to profit or loss)

หมายถึง ผลรวมของรายการที่ 13.1.1 ถึง 13.1.5 หักด้วยรายการที่ 13.1.6

13.2. รายการที่จะไม่ถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลัง (Items that will not be reclassified to profit or loss)

13.2.1 ผลกำไร (ขาดทุน) จากการตีมูลค่าสินทรัพย์ใหม่ (Gains (losses) on revaluation of assets)

หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในส่วนเกินทุนจากการตีราคาที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

13.2.2 ผลกำไร (ขาดทุน) จากหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยจากการวัดมูลค่าใหม่ของโครงการผลประโยชน์ที่กำหนดไว้ (Actuarial gains (losses) from remeasurements of defined benefit plans)

หมายถึง ผลกำไรหรือขาดทุนจากการประมาณการตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย

13.2.3 ส่วนแบ่งกำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จอื่นของบริษัทย่อย การร่วมค้า และบริษัทร่วม ที่ใช้วิธีส่วนได้เสีย (Share of other comprehensive income (expense) of subsidiaries, joint ventures and associates accounted for using the equity method)

หมายถึง ส่วนแบ่งกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นของรายการที่ 13.2.1 ถึง 13.2.2 จากบริษัทย่อย การร่วมค้า บริษัทร่วม ซึ่งเป็นผลจากการบันทึกโดยวิธีส่วนได้เสีย

13.2.4 องค์ประกอบอื่นของกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น (Other components of other comprehensive income)

หมายถึง กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นของรายการที่จะไม่ถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลัง นอกเหนือจากรายการที่ 13.2.1 ถึง 13.2.3

13.2.5 ภาษีเงินได้ของรายการที่จะไม่ถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลัง (Income tax relating to items that will not be reclassified to profit or loss)

หมายถึง จำนวนภาษีเงินได้เกี่ยวกับแต่ละองค์ประกอบของกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นที่จะไม่ถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลัง ตามรายการที่ 13.2.1 – 13.2.4 (กรณีเลือกแสดงองค์ประกอบของกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นด้วยยอดก่อนหักผลกระทบทางภาษีที่เกี่ยวข้อง)

13.2.6 รวมรายการที่จะไม่ถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลัง (Total items that will not be reclassified to profit or loss)

หมายถึง ผลรวมของรายการที่ 13.2.1 ถึง 13.2.4 หักด้วยรายการที่ 13.2.5

14. กำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จอื่นสำหรับปี – สุทธิจากภาษี (Other comprehensive income (expense) for the year, net of tax)

หมายถึง ผลรวมของกำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จอื่น ประกอบด้วย ผลรวมรายการที่อาจถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลังตามรายการที่ 13.1.7 และผลรวมรายการที่จะไม่ถูกจัดประเภทใหม่ไว้ในงบกำไรขาดทุนในภายหลังตามรายการที่ 13.2.6

15. กำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จรวมสำหรับปี (Total comprehensive income (expense) for the year)

หมายถึง ผลรวมของกำไร (ขาดทุน) สำหรับปี ตามรายการที่ 12 และกำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จอื่นสำหรับปีตามรายการที่ 14

การแบ่งปันกำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จรวม (Total comprehensive income (expense) attributable to)

หมายถึง การแบ่งปันกำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จรวมสำหรับปีให้แก่ผู้ถือหุ้น โดยแยกแสดงเป็น

- ส่วนที่เป็นของบริษัทใหญ่ (Owners of parent)
- ส่วนที่เป็นของส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม (Non-controlling Interests)

ทั้งนี้ การแบ่งปันกำไร (ขาดทุน) และการแบ่งปันกำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จรวม จะแสดงรายการต่อเนื่องการเลือกจัดทางการเงินรวม

2.4.2 ระบบการเงินของกิจการห้างหุ้นส่วนสามัญ

ระบบการเงินของกิจการห้างหุ้นส่วนสามัญ ซึ่งพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ไม่ได้บังคับให้จัดทำตามแบบมาตรฐานระบบการเงิน ดังนั้น ระบบการเงินจึงจัดทำเช่นเดียวกับระบบการเงินของกิจการเจ้าของคนเดียว มีงบที่จะต้องจัดทำ 2 งบ ได้แก่ งบกำไรขาดทุนและงบฐานะการเงิน

1. งบกำไรขาดทุน ในการจัดทำงบกำไรขาดทุนของกิจการห้างหุ้นส่วนสามัญนั้น จะจัดทำเช่นเดียวกับงบกำไรขาดทุนของกิจการเจ้าของคนเดียว แต่ยังมีส่วนที่แตกต่างกันคือ กิจการห้างหุ้นส่วนจะแสดงวิธีการแบ่งผลกำไรขาดทุนต่อท้ายงบกำไรขาดทุน ซึ่งจะคำนวณการแบ่งผลกำไรขาดทุนของของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคน ตามข้อตกลงที่ระบุในสัญญาการ จัดตั้งห้างหุ้นส่วน เช่น

(1) แบ่งเท่ากัน

(2) แบ่งตามอัตราส่วนที่ตกลงกัน

(3) แบ่งตามอัตราส่วนทุน

(4) คิดดอกเบี้ยให้แก่เงินทุน และแบ่งผลกำไรขาดทุนที่เหลือตามอัตราส่วนที่ตกลงกัน

(5) คิดเงินเดือนหรือโบนัสเพื่อตอบแทนหุ้นส่วนที่ทำงาน และแบ่งผลกำไรขาดทุนที่เหลือตามอัตราส่วนที่ตกลงกัน

(6) คิดดอกเบี้ยให้แก่เงินทุน และเงินเดือนให้แก่หุ้นส่วนที่ทำงานและแบ่งผลกำไรขาดทุนที่เหลือตามอัตราส่วนที่ตกลงกัน

ตัวอย่างที่ 2.15 ห้างหุ้นส่วน ปอปาน มีหุ้นส่วนคือ ปอและปานมีทุน 320,000 บาท และ 224,167 บาท ตามลำดับ รายได้จากการขายสินค้า 490,000 บาท ต้นทุนขาย 250,000 บาท ค่าใช้จ่ายในการขาย 31,300 บาท ค่าใช้จ่ายในการบริการ 58,700 บาท หุ้นส่วนตกลงแบ่งผลกำไรขาดทุนกันดังนี้

1. คิดเงินเดือนให้ปอเดือนละ 4,500 บาท
2. คิดดอกเบี้ยให้กับเงินทุนในอัตรา 6% ต่อปี
3. กำไรที่เหลือแบ่งเท่ากัน

งบกำไรขาดทุนอย่างย่อของห้างหุ้นส่วนเป็นดังนี้

ห้างหุ้นส่วนปอปาน
งบกำไรขาดทุน
สำหรับ 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25X1

ขายสินค้า		490,000
ต้นทุนขาย (รายละเอียดประกอบ 1)		<u>250,000</u>
กำไรขั้นต้น		240,000
ค่าใช้จ่ายในการขาย (รายละเอียดประกอบ 2)	31,300	
ค่าใช้จ่ายในการบริหาร (รายละเอียดประกอบ 3)	<u>58,700</u>	<u>90,000</u>
กำไรสุทธิ		<u>150,000</u>

รายละเอียดส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน

รายการ	ปอ	ปาน	รวม
เงินเดือน	54,000	—	54,000
ดอกเบี้ยทุน 6% ต่อปี	19,200	13,450	32,650
กำไรที่เหลือแบ่งเท่ากัน	31,675	31,675	63,350
รวมกำไรที่ผู้เป็นหุ้นส่วนได้รับ	104,875	45,125	150,000

รายละเอียดประกอบ 1

ห้างหุ้นส่วนปอปาน

งบต้นทุนขาย

สำหรับ 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25X1

สินค้าคงเหลือต้นงวด			13,500
ซื้อ		245,000	
<u>บวก</u> ค่าขนส่งเข้า		<u>1,200</u>	
		246,200	
<u>หัก</u> ส่งคืน	1,920		
ส่วนลดรับ	<u>2,080</u>	<u>4,000</u>	<u>242,200</u>
สินค้ามีเพื่อขาย			255,700
<u>หัก</u> สินค้าคงเหลือปลายงวด			<u>5,700</u>
ต้นทุนขาย			<u>250,000</u>

รายละเอียดประกอบ 2

หักหุ้นส่วนปอปาน

ค่าใช้จ่ายในการขาย

สำหรับ 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25X1

ค่าขนส่งออก	6,100
ค่าโฆษณา	<u>25,200</u>
รวมค่าใช้จ่ายในการขาย	<u>31,300</u>

รายละเอียดประกอบ 3

ห้างหุ้นส่วนปอปาน

ค่าใช้จ่ายในการบริหาร

สำหรับ 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25X1

หนี้สงสัยจะสูญ	4,900
วัสดุสำนักงานใช้ไป	5,300
เงินเดือนสำนักงาน	36,000
ค่าเสื่อมราคา-อุปกรณ์สำนักงาน	<u>12,500</u>
รวมค่าใช้จ่ายในการบริหาร	<u>58,700</u>

2. งบประมาณการเงิน ในการจัดทำงบประมาณการเงินของกิจการห้างหุ้นส่วนนั้น จะจัดทำเช่นเดียวกับงบประมาณการเงินของกิจการเจ้าของคนเดียว แต่ยังมีส่วนที่แตกต่างกันคือ ในส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วนต้องมีการแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนไว้ในงบประมาณการเงิน ในการคำนวณการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนมีรายละเอียดดังนี้

- (1) ทูนของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคน ณ วันต้นงวดบัญชี
- (2) ส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุนที่ผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนได้รับ
- (3) เงินที่ผู้เป็นหุ้นส่วนนำมาลงทุนเพิ่มหรือถอนใช้ส่วนตัวในระหว่างงวด
- (4) ทูนของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคน ณ วันสิ้นงวดบัญชี

การแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน อาจจัดทำแยกต่างหากเป็นงบประมาณต่อทำงบประมาณการเงินก็ได้ เรียกว่า "งบเงินทุนของผู้เป็นหุ้นส่วน" ซึ่งในการจัดทำงบเงินทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนนี้ ทำให้งบประมาณการเงินสั้นกะทัดรัด และถ้าในกรณีที่มีผู้เป็นหุ้นส่วนหลายคน การแสดงรายละเอียดในงบประมาณการเงินของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนจะยาวมากทำให้งบประมาณการเงินไม่สวยงาม

ห้างหุ้นส่วนปอปาน
งบฐานะการเงิน (บางส่วน)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25X1

ส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน

ทุน-ปอ 1 มกราคม 25X1	180,000	
<u>บวก</u> ลงทุนเพิ่ม	5,000	
ส่วนแบ่งกำไร	<u>104,875</u>	
รวม	289,875	
<u>หัก</u> เงินถอน	<u>20,000</u>	269,875
ทุน-ปาน 1 มกราคม 25X1	190,000	
<u>บวก</u> ลงทุนเพิ่ม	7,000	
ส่วนแบ่งกำไร	<u>45,125</u>	
รวม	242,125	
<u>หัก</u> เงินถอน	<u>15,000</u>	<u>227,125</u>
รวมส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน		<u>497,000</u>

ห้างหุ้นส่วนปอปาน
งบเงินทุนของผู้เป็นหุ้นส่วน
สำหรับ 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25X1

	ปอ	ปาน	รวม
ทุนตั้งงวด 1 มกราคม 25X1	180,000	190,000	370,000
<u>บวก</u> ลงทุนเพิ่ม	5,000	7,000	12,000
ส่วนแบ่งกำไร	<u>104,875</u>	<u>45,125</u>	<u>150,000</u>
รวม	289,875	242,125	532,000
<u>หัก</u> เงินถอน	<u>20,000</u>	<u>15,000</u>	<u>35,000</u>
ทุนปลายงวด 31 ธันวาคม 25X1	<u><u>269,875</u></u>	<u><u>227,125</u></u>	<u><u>497,000</u></u>

ห้างหุ้นส่วนที่จดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีหน้าที่ต้อง
จัดทำฐานะการเงินและบัญชีกำไรขาดทุนประจำปี ยื่นต่อกองกอบบัญชีธุรกิจ กรมพัฒนา
ธุรกิจการค้า หรือสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทจังหวัดแล้วแต่กรณี ภายใน 5 เดือน นับ
แต่วันที่ปิดบัญชี แม้ว่าจะยังมิได้ประกอบกิจการก็ตาม มิฉะนั้น มีความผิดต้องระวางโทษ
ปรับไม่เกิน 50,000 บาท

2.5 ภาษีเงินได้ของกิจการห้างหุ้นส่วน

ภาษีเงินได้ของกิจการห้างหุ้นส่วน ถ้าเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ ในการจัดทำบัญชีเหมือนกรณีบุคคลธรรมดา แต่การเสียภาษีเงินได้ของคณะบุคคลจะเสียภาษีเงินได้เหมือนกับบุคคลธรรมดา ที่แยกออกจากตัวบุคคล ถือเป็นบุคคลอีกคนหนึ่งตามมาตรา 56 วรรค (2) ของประมวลรัษฎากรนอกจากนี้ เงินส่วนแบ่งกำไรจากห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคล ที่มิใช่นิติบุคคลยังได้รับสิทธิยกเว้นภาษีเงินได้ด้วย ส่วนห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนและห้างหุ้นส่วนจำกัด การเสียภาษีตามอัตรา

ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีที่เกี่ยวข้องกับกิจการห้างหุ้นส่วน มีดังนี้

1. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
2. ภาษีเงินได้นิติบุคคล
3. ภาษีมูลค่าเพิ่ม

2.5.1 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กิจการห้างหุ้นส่วนที่มีได้จดทะเบียนถือเป็นเสมือนบุคคลธรรมดาเงินได้ที่ห้างหุ้นส่วนได้รับจากการจำหน่ายสินค้าและบริการ จะต้องนำมายื่นแบบแสดงรายการและนำมาชำระภาษีเงินได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ตามประเภทของเงินได้พึงประเมินที่เกิดขึ้น ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 40 (1)-(8) กิจการห้างหุ้นส่วนจำเป็นต้องศึกษา และมีความเข้าใจการจำแนกประเภทเงินได้พึงประเมินตามประมวลรัษฎากร เพราะต้องนำรายได้ที่ได้รับมาจัดให้เข้าประเภทของเงินได้พึงประเมินเพื่อนำมาหักค่าใช้จ่ายในอัตราที่แตกต่างกัน (มาตรา 42 ทวิถึงมาตรา 46) และหักลดหย่อน แล้วจึงนำเงินได้สุทธิไปคิดภาษี ตามบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

1. เงินได้พึงประเมิน

เงินได้พึงประเมิน หมายถึง เงินได้อันเข้าลักษณะที่จะต้องนำมาเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เงินได้นั้นอาจเป็นตัวเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นประเภทเงินได้พึงประเมิน ได้แก่

ประเภทที่ 1 มาตรา 40(1) ได้แก่ เงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน

ประเภทที่ 2 มาตรา 40(2) ได้แก่ เงินได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งที่ทำหรือจากการรับทำงานให้

ประเภทที่ 3 มาตรา 40(3) ได้แก่ ค่าแห่งภูมิลีค่าแห่งลิขสิทธิ์หรือสิทธิอย่างอื่น เงินปีหรือเงินได้ที่มีลักษณะเป็นเงินรายปี อันได้มาจากพินัยกรรม นิติกรรมอย่างอื่น หรือคำพิพากษาของศาล

ประเภทที่ 4 มาตรา 40(4) ได้แก่ ดอกเบี้ย เงินปันผล หรือเงินได้อื่นอันมีลักษณะทำนองเดียวกัน

ประเภทที่ 5 มาตรา 40(5) ได้แก่ เงินประโยชน์อย่างอื่นที่ได้เนื่องจาก การให้เช่า
ทรัพย์สิน การผลิตสัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน การผลิตสัญญาซื้อขายเงินผ่อน

ประเภทที่ 6 มาตรา 40(6) ได้แก่ เงินได้จากวิชาชีพอิสระ

ประเภทที่ 7 มาตรา 40(7) ได้แก่ เงินได้จากการรับเหมาที่ผู้รับเหมาต้องลงทุน
ด้วยการจัดหาสัมภาระในส่วนสำคัญนอกจากเครื่องมือ

ประเภทที่ 8 มาตรา 40(8) ได้แก่ เงินจากการธุรกิจ การพาณิชย์ การเกษตร การ
อุตสาหกรรม การขนส่ง หรือการอื่นที่นอกจากที่ระบุไว้ใน มาตรา 40(1) ถึง มาตรา 40(7)

2. การยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษี มี 2 ระยะ คือ

(1) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาครึ่งปี เป็นการยื่นแบบแสดงรายการเงินได้เฉพาะเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 5-8 ที่ได้รับตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน ไม่ว่าจะจะมีเงินได้ประเภทอื่นรวมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ตาม โดยยื่นภายในเดือนกันยายนของปีภาษีนั้น และภาษีที่เสียนี้นำไปเป็นเครดิตหักออกจากภาษีสิ้นปีได้

(2) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสิ้นปี เป็นการยื่นแบบแสดงรายการเงินได้เฉพาะเงินได้พึงประเมิน ที่ได้รับในระหว่างปีภาษี โดยจะต้องยื่นแบบภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป

แบบแสดงรายการที่ใช้มีดังนี้

ชื่อแบบ	ใช้ยื่นกรณี	กำหนดเวลายื่น
ภ.ง.ด. 90	มีเงินได้พึงประเมินทุกประเภท	มกราคม-มีนาคมของปีถัดไป
ภ.ง.ด. 91	มีเฉพาะเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 ม.40(1)	มกราคม-มีนาคมของปีถัดไป
ภ.ง.ด. 93	มีเงินได้ขอชำระภาษีล่วงหน้า	ก่อนถึงกำหนดเวลาการยื่นแบบตามปกติ
ภ.ง.ด. 94	ยื่นครึ่งปีสำหรับผู้มีเงินได้พึงประเมินเฉพาะ ประเภทที่ 5-8	กรกฎาคม-กันยายนของปีภาษีนั้น

3. สถานที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษี

(1) สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา สำหรับการยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษี ภ.ง.ด. 90 และ ภ.ง.ด. 91 ผู้มีเงินได้สามารถยื่นแบบฯ ณ สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็น

ต้องเป็นท้องที่ที่มีภูมิลำเนา

(2) สำหรับท้องที่กรุงเทพมหานคร อาจยื่นแบบทางไปรษณีย์โดยส่งไปยัง สำนักงานกองคลังกรมสรรพากรได้ โดยถือเอาวันลงทะเบียนเป็นวันรับแบบและชำระภาษี (ไม่รวมกรณีขอผ่อนชำระ

(3) บนเว็บไซต์ของกรมสรรพากร (www.rd.go.th) โดยชำระภาษีผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ของธนาคารพาณิชย์ หรือชำระผ่าน epayment หรือโดยวิธีอื่น ได้แก่ ชำระผ่าน ATM หรือชำระผ่านทางไปรษณีย์

(4) ธนาคารพาณิชย์ไทย และสาขาที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครหรือต่างจังหวัด แต่ต้องเป็นกรณียื่นแบบฯ และชำระภาษีภายในกำหนดเวลา มีภาษีที่ต้องชำระพร้อมกับการยื่นแบบฯ และต้องยื่นแบบฯ ที่แสดงชื่อ ที่อยู่ เลขประจำตัวภาษี ตามที่กรมสรรพากรจัดทำและส่งให้อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เมื่อได้ยอดเงินได้สุทธิแล้ว นำไปคำนวณภาษีตามอัตราภาษีดังนี้

เงินได้สุทธิ	ช่วงเงินได้สุทธิ แต่ละชั้น	อัตราภาษี ร้อยละ	ภาษีแต่ละชั้น เงินได้สุทธิ	ภาษีสะสม สูงสุดของชั้น
1 – 150,000	150,000	ได้รับยกเว้น	—	—
150,001 – 300,000	150,000	5	7,500	7,500
300,001 – 500,000	200,000	10	20,000	27,500
500,001 – 750,000	250,000	15	37,500	65,000
750,001 – 1,000,000	250,000	20	50,000	115,000
1,000,001 – 2,000,000	1,000,000	25	250,000	365,000
2,000,001 – 5,000,000	3,000,000	30	900,000	1,265,000
5,000,001 บาทขึ้นไป		35		

หมายเหตุ การยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เงินได้สุทธิเฉพาะส่วนไม่เกิน 150,000 บาทมีผลบังคับใช้สำหรับเงินได้สุทธิที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป (พระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่ 470) พ.ศ. 2551)

2.5.2 ภาษีเงินได้นิติบุคคล

ภาษีเงินได้นิติบุคคล เป็นภาษีอากรประเภทหนึ่งที่บัญญัติไว้ในประมวลรัษฎากร จัดเก็บจากฐานกำไรสุทธิของบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน และห้างหุ้นส่วนจำกัดที่จดทะเบียน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จากกำไรสุทธิ โดยคำนวณจากรายได้ เมื่อกิจการมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าหรือบริการในรอบระยะเวลาบัญชีหักด้วยรายจ่ายตามเงื่อนไขที่ระบุในมาตรา 65 ทวิและมาตรา 65 ตรีภาษีเงินได้นิติบุคคลคำนวณจากเงินได้ที่ใช้เป็นหลักฐานในการคำนวณภาษี คุณด้วยอัตราภาษีที่กำหนดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล คือ ภาษีจากกำไรสุทธิของห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลร้อยละ 30

1. การยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษี

การยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษี ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลจากกำไรสุทธิจะต้องคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล และยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีปีละ 2 ครั้ง ดังนี้

(1) การเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลครึ่งปี จะต้องยื่นแบบรายการและชำระภาษี ตามแบบ ภ.ง.ด. 51 ภายใน 2 เดือน นับจากวันสุดท้ายของทุก 6 เดือนแรกของรอบระยะเวลาบัญชี (2) การเสียภาษีเงินได้จากกำไรสุทธิเมื่อสิ้นปี ระยะเวลาบัญชีจะต้องยื่นแบบแสดงรายการพร้อมชำระภาษี ตามแบบ ภ.ง.ด. 50 ภายใน 150 วัน วัน นับแต่วันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี

2. สถานที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษี

(1) ในเขตกรุงเทพมหานครให้ยื่น ณ

(ก) สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาในท้องที่ที่สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่

(ข) ธนาคารพาณิชย์ไทยและสาขาในเขตกรุงเทพมหานคร

(2) ในเขตจังหวัดอื่นให้ยื่น ณ ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอท้องที่ที่สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในกรณีสำนักงานสรรพากรอำเภอมิได้ตั้งอยู่ ณ ที่ว่าการอำเภอ ให้ยื่น ณ สำนักงานสรรพากรอำเภอหรือสำนักงานสาขาของธนาคารพาณิชย์ไทย ในเขตอำเภอหรือกิ่งอำเภอท้องที่ที่สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่

หมายเหตุ การยื่นแบบแสดงรายการภาษี ภ.ง.ด. 50, ภ.ง.ด. 51, ภ.ง.ด. 53, และ ภ.ง.ด. 54 สามารถยื่นผ่านเว็บไซต์ของกรมสรรพากร

2.5.3 ภาษีมูลค่าเพิ่ม

ภาษีมูลค่าเพิ่ม คือ ภาษีที่เก็บจากมูลค่าของสินค้าหรือบริการที่เพิ่มขึ้น ในแต่ละขั้นตอนของการผลิต และการจำหน่ายสินค้าหรือบริการชนิดต่าง ๆ

ภาษีมูลค่าเพิ่ม กิจการห้างหุ้นส่วนไม่ว่าจะประกอบกิจการในรูปของห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน หรือห้างหุ้นส่วนจำกัด ที่ประกอบกิจการขายสินค้า ให้บริการ ในทางธุรกิจหรือวิชาชีพเป็นปกติธุระ หากมีรายรับจากการขายสินค้าหรือให้บริการเกินกว่า 1.8 ล้านบาทต่อปีมีหน้าที่ต้องยื่นคำขอจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม เพื่อเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียน โดยคำนวณภาษีที่ต้องเสียจากภาษีขายหักด้วยภาษีซื้อ การบันทึกรายการที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มในบัญชีภาษีซื้อและภาษีขายและต้องมีเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี ได้แก่ เอกสารที่ได้รับจากบุคคลภายนอก เอกสารที่ผู้ประกอบการจดทะเบียนจัดทำขึ้น เพื่อให้บุคคลภายนอก และเอกสารภายในที่จัดทำขึ้น กรณีเกิดความรับผิดชอบในภาษีมูลค่าเพิ่ม

เพื่อประกอบการบันทึกบัญชี เช่น ใบกำกับสินค้า ใบเพิ่มหนี้ โบลตหนี้ใบส่งของ ใบส่งคืนสินค้าใบเสร็จรับเงินของทางราชการที่มีรายการภาษีมูลค่าเพิ่ม

1. หน้าที่ของผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม

(1) เรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากผู้ซื้อหรือผู้รับบริการ และออกใบกำกับภาษี เพื่อเป็นหลักฐานในการเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม

(2) จัดทำรายงานตามที่กฎหมายกำหนด ได้แก่

(ก) รายงานภาษีซื้อ

(ข) รายงานภาษีขาย

(ค) รายงานสินค้าและวัตถุดิบ

(3) ยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีตามแบบ ภ.พ.30

(1) กำหนดเวลายื่นแบบฯ

(ก) ผู้ประกอบการจดทะเบียนต้องยื่นแบบ.ก.พ. 30 พร้อมชำระภาษีมูลค่าเพิ่ม (ถ้าเป็นประจำทุกเดือนภาษี ไม่ว่าจะมีการขายสินค้าหรือให้บริการในเดือนภาษีหรือไม่ก็ตาม โดยให้ยื่นแบบฯภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป

(ข) การนำเข้าสินค้า ผู้ประกอบการจดทะเบียนหรือผู้นำเข้า ต้องยื่นแบบขนส่งของสินค้าขาเข้า และชำระภาษีมูลค่าเพิ่ม พร้อมกับการชำระอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ณ ด่านศุลกากรที่มีการนำเข้าสินค้า

(ค) ผู้มีหน้าที่นำส่งภาษีมูลค่าเพิ่ม กรณีผู้ประกอบการที่ให้บริการในต่างประเทศ และได้มีการให้บริการนั้นในราชอาณาจักรหรือผู้ทอดตลาด ซึ่งขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ประกอบการ

จดทะเบียน ต้องยื่นแบบนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่มภายใน 15 วัน นับแต่วันที่จ่ายเงินหรือวันรับเงินจากการขายทอดตลาดซึ่งแล้วแต่กรณี ปัจจุบันได้มีประกาศกระทรวงการคลังขยายกำหนดเวลาการนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่มโดยให้นำส่งภายใน 15 วัน นับแต่วันสิ้นเดือนของเดือนที่จ่ายเงิน ให้แก่ผู้ประกอบการจดทะเบียนแล้วแต่กรณี

(ง) กรณีผู้รับโอนสินค้า หรือผู้รับโอนสิทธิในบริการที่ได้เสียภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละ 0 ให้นำส่งภาษีมูลค่าเพิ่มภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับโอน

(2) สถานที่ยื่นแบบ

(ก) ในกรณีที่สถานประกอบการตั้งในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ยื่น ณ สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา (เขต/อำเภอ) ในท้องที่ที่สถานประกอบการตั้งอยู่

(ข) ในกรณีที่สถานประกอบการตั้งนอกเขตกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นคำขอจดทะเบียนที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา (อำเภอ) ในท้องที่ที่สถานประกอบการตั้งอยู่

3. การออกใบกำกับภาษี

ใบกำกับภาษี คือ เอกสารหลักฐานสำคัญ ซึ่งผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มจะต้องจัดทำ และออกให้ผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการทุกครั้ง ที่มีการขายสินค้าหรือให้บริการ เพื่อแสดงมูลค่าของสินค้าหรือบริการและจำนวนภาษีมูลค่าเพิ่ม ที่ผู้ประกอบการจดทะเบียนเรียกเก็บหรือพึงเรียกเก็บจากผู้ซื้อหรือผู้รับบริการในแต่ละครั้ง

(1) ในกรณีที่ขายสินค้า ผู้ประกอบการจดทะเบียนมีหน้าที่ต้องออกใบกำกับภาษี พร้อมส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อ ในทันทีที่มีการส่งมอบสินค้าให้กับผู้ซื้อ

(2) ในกรณีการให้บริการ ผู้ประกอบการจดทะเบียนมีหน้าที่ต้องออกใบกำกับภาษี พร้อมส่งมอบให้แก่ผู้รับบริการ ในทันทีที่ได้รับชำระค่าบริการ

ศัพท์บัญชี

คำศัพท์	คำแปล
Alternative Capital Method	วิธีทุนเปลี่ยนแปลง
Capita Account	บัญชีทุน
Current Account	บัญชีกระแสทุน
Fixed Capital Method	วิธีทุนคงที่

บทเรียนที่ 3

การรับหุ้นส่วนใหม่

หัวข้อเรื่อง (Topics)

3.1 การรับหุ้นส่วนใหม่

3.2 การคิดโบนัสหรือค่าความนิยมให้ผู้เป็นหุ้นส่วนเก่าและผู้เป็นหุ้นส่วน

ใหม่
3.3 หลักเกณฑ์การพิจารณาเมื่อไม่ได้ระบุว่าให้ใช้วิธีโบนัสหรือวิธีค่าความนิยม

3.1 การรับหุ้นส่วนใหม่

การรับหุ้นส่วนใหม่ การที่ห้างหุ้นส่วนจะรับบุคคลภายนอกเข้ามาเป็นหุ้นส่วนใหม่นั้น จะต้องได้รับคำยินยอมจากผู้เป็นหุ้นส่วนเก่าทุกคน ซึ่งห้างหุ้นส่วนเก่าจะต้องล้มเลิกไป และเกิดเป็นห้างหุ้นส่วนใหม่ขึ้นมาแทน สัญญาและข้อตกลงของห้างหุ้นส่วนจะต้องทำขึ้นมาใหม่ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับเงินทุนและการแบ่งผลกำไรขาดทุน ซึ่งต้องเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรระบุลงในสัญญาห้างให้ชัดเจนห้างหุ้นส่วนใหม่อาจตกลงใช้สมุดบัญชีเดิมนั้นที่กรายการคำต่อไปก็ได้ แต่จะต้องปรับปรุงสินทรัพย์และหนี้สินต่าง ๆ ให้มีมูลค่าที่ถูกต้อง คือ จะต้องทำการตีราคาสินทรัพย์ใหม่ด้วยราคายุติธรรม (Fair Value) เสียก่อน รวมทั้งการปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดที่มีให้ถูกต้อง ถ้ามีกำไรหรือขาดทุนที่เกิดจากการปรับปรุงบัญชีดังกล่าว จะต้องนำไปแบ่งให้ผู้เป็นหุ้นส่วนเก่าตามอัตราส่วนแบ่งกำไรขาดทุนเดิม ที่ตกลงกันไว้แล้วในสัญญาห้าง

การรับหุ้นส่วนใหม่มี 2 วิธี ดังนี้

1. ผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่ ซื้อสิทธิส่วนได้เสียจากผู้เป็นหุ้นส่วนเก่าทั้งหมดคนเดียว หรือเพียงบางส่วนหรือซื้อหลายคนก็ได้ ซึ่งวิธีนี้ทำให้ทุนของห้างหุ้นส่วนเท่าเดิม
2. ผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่ นำเงินสดหรือสินทรัพย์อื่นมาลงทุนเพิ่มในห้างหุ้นส่วน ซึ่งวิธีนี้ทำให้ทุนของห้างหุ้นส่วนเพิ่มขึ้น

3.1.1 ผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่ซื้อสิทธิส่วนได้เสียจากผู้เป็นหุ้นส่วนเก่า

ผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่อาจซื้อสิทธิส่วนได้เสียจากผู้เป็นหุ้นส่วนเก่าเพียงคนเดียว หรือหลายคนก็ได้ตามวิธีนี้จะทำให้เงินทุนของห้างหุ้นส่วนก่อนรับและหลังรับหุ้นส่วนใหม่มีจำนวนเท่าเดิม การบันทึกบัญชีจะบันทึกโอนเงินทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนเก่า ไปยังบัญชีทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่ การชำระเงินในการซื้อขายสิทธิถือเป็นรายการส่วนตัวระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ซึ่งรายการดังกล่าวจะไม่ปรากฏในบัญชีของห้างหุ้นส่วนในกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่ซื้อส่วนทุนจากผู้เป็นหุ้นส่วนเก่าเกี่ยวกับการปรับปรุงสินทรัพย์และหนี้สินของห้างหุ้นส่วนเก่าทำได้ 2 กรณี คือ การรับหุ้นส่วนใหม่โดยไม่ปรับปรุงบัญชีของห้างหุ้นส่วน และการรับหุ้นส่วนใหม่โดยปรับปรุงบัญชีของห้างหุ้นส่วน

นอกจากนี้การซื้อสิทธิส่วนได้เสียจากผู้เป็นหุ้นส่วนเก่าแยกเป็น 2 กรณีคือ

1. ซื้อสิทธิส่วนได้เสียจากผู้เป็นหุ้นส่วนเก่าเพียงคนเดียว
2. ซื้อสิทธิส่วนได้เสียจากผู้เป็นหุ้นส่วนเก่ามากกว่าหนึ่งคน

1.การรับหุ้นส่วนใหม่โดยไม่ปรับปรุงบัญชีของห้างหุ้นส่วน
ตามวิธีนี้ถือว่าสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนเก่าได้แสดงไว้ในราคาที่ถูกต้องตรงกับ
ความเป็นจริงแล้ว

(1) ซื้อสิทธิส่วนได้เสียจากผู้เป็นหุ้นส่วนเก่าเพียงคนเดียว

ตัวอย่างที่ 3.1 ดำและแดงเป็นหุ้นส่วนกัน มีทุนคนละ 70,000 บาท แบ่งผลกำไรขาดทุนเท่ากัน
ขาวซื้อสิทธิส่วนได้เสียในห้างหุ้นส่วนของแดงครึ่งหนึ่ง ในราคา 40,000 บาท

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
		ทุน – แดง		35,000	–		
		ทุน – ขาว				35,000	–
		บันทึกรับขาวเป็นหุ้นส่วนใหม่					

เงินทุนหลังจากที่รับขาเข้าเป็นหุ้นส่วนใหม่ เป็นดังนี้

	ดำ	แดง	ขาว	รวม
เงินทุนก่อนรับขา	70,000	70,000	—	140,000
แดงโอนทุนให้ขาว 1/2	—	(35,000)	35,000	—
เงินทุนของห้างหลังรับขา	<u>70,000</u>	<u>35,000</u>	<u>35,000</u>	<u>140,000</u>

รายการนี้เป็นการโอนสิทธิส่วนได้เสียจำนวนที่แดงขายไปให้ขาว เงินทุนของห้างหุ้นส่วนยังคงมีจำนวนเท่าเดิม คือ 140,000 บาท แต่สิทธิส่วนได้เสียของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนเปลี่ยนเป็นดังนี้ ดำ 50% แแดง 25% และขาว 25%

ข้อตกลงในการแบ่งผลกำไรขาดทุนผู้เป็นหุ้นส่วนจะต้องตกลงกันใหม่ว่าจะแบ่งผลกำไรขาดทุนกันในอัตราส่วนเท่าไร ถ้าไม่ได้ตกลงกันในเรื่องนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1044 คือให้แบ่งตามส่วนทุนที่นำมาลง

จำนวนเงินที่ขาวจ่ายให้แดงเพื่อซื้อส่วนทุนของแดงนั้นจะไม่นำมาบันทึกบัญชี ไม่ว่าจะซื้อส่วนทุนในราคาใดก็ตาม เพียงแต่เป็นการจ่ายเงินกันเป็นการส่วนตัวเท่านั้น

ในการซื้อสิทธิส่วนได้เสียจากผู้เป็นหุ้นส่วนเก่ามี 3 ราคดังนี้

กรณีที่ 1 ซื้อสิทธิส่วนได้เสียในราคาตามบัญชี

กรณีที่ 2 ซื้อสิทธิส่วนได้เสียในราคาสูงกว่าราคาตามบัญชี

กรณีที่ 3 ซื้อสิทธิส่วนได้เสียในราคาต่ำกว่าราคาตามบัญชี

(2) ซื้อสิทธิส่วนได้เสียจากผู้เป็นหุ้นส่วนเก่ามากกว่าหนึ่งคน

กรณีที่ 1 ซื้อสิทธิส่วนได้เสียในราคาตามบัญชี

ตัวอย่างที่ 3.2 สมมติเงินทุนและอัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุนของห้างหุ้นส่วนเก่า ก่อนรับหุ้นส่วนใหม่เป็นดังนี้

	เงินทุน	อัตราส่วนแบ่ง ผลกำไรขาดทุน
ดำ	60,000	60%
แดง	40,000	40%
รวม	100,000	

ชาวซื้อสิทธิส่วนได้เสียในห้างหุ้นส่วน 1/4 โดยผู้เป็นหุ้นส่วนเก่าแต่ละคนจะโอน
เงินทุนของตน 1/4ให้แก่ชาว โดยชาวจ่ายเงินซื้อสิทธิส่วนได้เสีย 25,000 บาท

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
		ทุน – ดำ $(60,000 \times 1/4)$		15,000	–		
		ทุน – แดง $(40,000 \times 1/4)$		10,000	–		
		ทุน – ชาว				25,000	–
		บันทึกการรับชาวเป็นหุ้นส่วนใหม่					

ตามวิธีนี้ทั้งดำและแดงจะได้รับเงินสดเท่ากับเงินทุนที่โอนให้ขาวโดยเงินทุนหลังจากที่รับขาว
เข้าเป็นหุ้นส่วนใหม่ เป็นดังนี้

	ดำ	แดง	ขาว	รวม
เงินทุนก่อนรับขาว	60,000	40,000	—	100,000
ดำและแดงโอนทุนให้ขาว	<u>(15,000)</u>	<u>(10,000)</u>	<u>25,000</u>	<u>—</u>
เงินทุนของห้างหลังรับขาว	<u>45,000</u>	<u>30,000</u>	<u>25,000</u>	<u>100,000</u>

กรณีที่ 2 ซื้อสิทธิส่วนได้เสียในราคาสูงกว่าราคาตามบัญชี
สมมติว่าขาว จ่ายเงินซื้อสิทธิส่วนได้เสียจำนวน 30,000 บาท

กรณีที่ 2 ซื้อสิทธิส่วนได้เสียในราคาสูงกว่าราคาตามบัญชี

สมมติว่าขาว จ่ายเงินซื้อสิทธิส่วนได้เสียจำนวน 30,000 บาท

ตัวอย่างที่ 3.3 จากตัวอย่างที่ 3.2 สมมติว่าขาวจ่ายเงินซื้อสิทธิส่วนได้เสีย 30,000 บาท แต่มีสิทธิส่วนได้เสียในห้างมีราคาตามบัญชีเพียง 25,000 บาท

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
		ทุน – ดำ $(60,000 \times 1/4)$		15,000	–		
		ทุน – แดง $(40,000 \times 1/4)$		10,000	–		
		ทุน – ขาว				25,000	–
		บันทึกการรับขาวเป็นหุ้นส่วนใหม่					

เงินทุนหลังจากที่รับข่าวเข้าเป็นหุ้นส่วนใหม่ เป็นดังนี้

	ดำ	แดง	ขาว	รวม
เงินทุนก่อนรับข่าว	60,000	40,000	—	100,000
ดำและแดงโอนทุนให้ขาว	<u>(15,000)</u>	<u>(10,000)</u>	<u>25,000</u>	<u>—</u>
เงินทุนของห้างหลังรับข่าว	<u>45,000</u>	<u>30,000</u>	<u>25,000</u>	<u>100,000</u>

การคำนวณเงินสดที่ดำและแดงจะได้รับ เป็นดังนี้

	ดำ	แดง	รวม
เงินทุนที่แต่ละคนโอนให้ขาว	15,000	10,000	25,000
บวก กำไรแบ่งตามอัตรา 6 : 4	<u>3,000</u>	<u>2,000</u>	<u>5,000</u>
จำนวนเงินที่ดำและแดงได้รับ	<u>18,000</u>	<u>12,000</u>	<u>30,000</u>

กรณีที่ 3 ซื้อสิทธิส่วนได้เสียในราคาต่ำกว่าราคาตามบัญชี

ตัวอย่างที่ 3.4 จากตัวอย่างที่ 3.2 สมมติว่าขายจ่ายเงินซื้อสิทธิส่วนได้เสีย 20,000 บาท แต่มีสิทธิส่วนได้เสียในห้างมีราคาตามบัญชี 25,000 บาท

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
		ทุน – ดำ $(60,000 \times 1/4)$		15,000	–		
		ทุน – แดง $(40,000 \times 1/4)$		10,000	–		
		ทุน – ขาว				25,000	–
		บันทึกการรับขาวเป็นหุ้นส่วนใหม่					

เงินทุนหลังจากที่รับขาว เข้าเป็นหุ้นส่วนใหม่ เป็นดังนี้

	ดำ	แดง	ขาว	รวม
เงินทุนก่อนรับขาว	60,000	40,000	—	100,000
ดำและแดงโอนทุนให้ขาว	<u>(15,000)</u>	<u>(10,000)</u>	<u>25,000</u>	<u>—</u>
เงินทุนของห้างหลังรับขาว	<u>45,000</u>	<u>30,000</u>	<u>25,000</u>	<u>100,000</u>

การคำนวณเงินสดที่ดำและแดงจะได้รับ เป็นดังนี้

	ดำ	แดง	รวม
เงินทุนที่โอนให้ขาว	15,000	10,000	25,000
หัก ขาดทุนแบ่งตามอัตรา 6 : 4	<u>3,000</u>	<u>2,000</u>	<u>5,000</u>
จำนวนเงินที่ได้รับ	<u>12,000</u>	<u>8,000</u>	<u>20,000</u>

2. การรับหุ้นส่วนใหม่โดยปรับปรุงบัญชีของห้างหุ้นส่วน

ตามวิธีนี้ถือว่าสินทรัพย์และหนี้สินของห้างหุ้นส่วนเก่าแสดงไว้ในราคาที่ยังไม่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง เช่น สินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนแสดงในราคาที่สูงหรือต่ำกว่าความเป็นจริง ดังนั้นก่อนที่จะรับหุ้นส่วนใหม่จะต้องปรับปรุงสินทรัพย์ใหม่ด้วยราคายุติธรรมในขณะนั้นก่อน เพื่อให้ห้างหุ้นส่วนใหม่แสดงสินทรัพย์ และหนี้สินในราคาที่ต้องตรงกับความเป็นจริง ถ้าไรหรือขาดทุนจากการปรับปรุงสินทรัพย์จะโอนเข้าบัญชีทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนเก่า

ตัวอย่างที่ 3.5 ต้องและแต่เป็นหุ้นส่วนกัน มีทุน 80,000 บาท และ 90,000 บาท แบ่งผลกำไรขาดทุนในอัตรา 2 : 3 ตกลงรับต้อยเข้าเป็นหุ้นส่วนใหม่ โดยต้อยซื้อส่วนทุนจากต้อง $\frac{1}{2}$ และจากแต่ $\frac{1}{3}$ โดยจ่ายเงินจำนวน 80,000 บาท แต่ก่อนรับต้อยเข้าเป็นหุ้นส่วนใหม่ ต้องและแต่ตกลงปรับปรุงสินทรัพย์ใหม่นี้ ตีราคาสินค้าต่ำไป 8,000 บาท ตัดลูกหนี้เป็นหนี้สูญ 1,700 บาท ค่าโฆษณาค้างจ่าย 1,300 บาท

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
		สินค้า		8,000	—		
		ลูกหนี้การค้า				1,700	—
		ค่าโฆษณาต่างจ่าย				1,300	—
		ทุน – ต้อง $(5,000 \times 2/5)$				2,000	—
		ทุน – แตะ $(5,000 \times 3/5)$				3,000	—
		บันทึกปรับปรุงสินทรัพย์และ หนี้สินพร้อมทั้งโอนผลต่างเข้า บัญชีทุน ต้องและแตะ					
		ทุน – ต้อง $(82,000 \times 1/2)$		41,000	—		
		ทุน – แตะ $(93,000 \times 1/3)$		31,000	—		
		ทุน – ด้อย				72,000	—
		บันทึกการรับด้อยเป็นหุ้นส่วนใหม่					

เงินทุนหลังจากที่รับต้อยเข้าเป็นหุ้นส่วนใหม่ เป็นดังนี้

	ต้อง	แต่	ต้อย	รวม
เงินทุนก่อนปรับปรุงบัญชี	80,000	90,000	—	170,000
<u>บวก</u> กำไรจากการปรับปรุงบัญชี	<u>2,000</u>	<u>3,000</u>	—	<u>5,000</u>
รวม	82,000	93,000	—	175,000
ต้องและแต่โอนทุนให้ต้อย	(41,000)	(31,000)	<u>72,000</u>	<u>—</u>
เงินทุนของห้างหลังรับหุ้นส่วนใหม่	<u>41,000</u>	<u>62,000</u>	<u>72,000</u>	<u>175,000</u>

การคำนวณเงินสดที่ต้องและแต่จะได้รับ เป็นดังนี้

	ต้อง	แต่	รวม
เงินทุนที่แต่ละคนโอนให้ต้อย	41,000	31,000	72,000
<u>บวก</u> กำไรแบ่งตามอัตรา 2 : 3	<u>3,200</u>	<u>4,800</u>	<u>8,000</u>
จำนวนเงินที่ต้องและแต่ได้รับ	<u>44,200</u>	<u>35,800</u>	<u>80,000</u>

3.1.2 ผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่นำเงินสดหรือสินทรัพย์มาลงทุน

การที่ผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่เข้าร่วมเป็นหุ้นส่วนด้วยการลงทุน โดยการนำเงินสดหรือสินทรัพย์มาลงทุน จะมีผลทำให้สินทรัพย์และทุนของห้างหุ้นส่วนเพิ่มขึ้น

ตัวอย่างที่ 3.6 ดำกับแดงเป็นหุ้นส่วนกันแบ่งผลกำไรขาดทุนเท่ากัน โดยมีทุนคนละ 75,000 บาท โดยสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนได้บันทึกไว้ในราคาที่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงแล้ว ต่อมาตกลองรับขาวเข้าเป็นหุ้นส่วนใหม่ โดยขาวนำเงินสดมาลงทุน 50,000 บาท ข้อตกลงของห้างหุ้นส่วนใหม่เกี่ยวกับเรื่องการแบ่งผลกำไรขาดทุนให้แบ่งในอัตราส่วนเท่ากัน

การบันทึกบัญชีรับขาวเข้าเป็นหุ้นส่วนใหม่ เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
		เงินสด		50,000	—		
		ทุน – ขาว				50,000	—
		บันทึกรับขาวเข้าเป็นหุ้นส่วนใหม่					

จากตัวอย่างข้างต้น ชาวจะมีปัญหิทุนทางด้านเครดิตจำนวน 50,000 บาท ซึ่งมีผลทำให้ห้างหุ้นส่วนใหม่มีเงินทุนดังนี้ ดำมีทุนจำนวน 75,000 บาท แดงมีทุนจำนวน 75,000 บาท ชาวจำนวน 50,000 บาท โดยที่ชาว มีสิทธิส่วนได้เสียในห้างหุ้นส่วน คือ $\frac{50,000 \times 100}{75,000 + 75,000 + 50,000} = 25\%$ หรือ $\frac{1}{4}$

เงินทุนของห้างหลังรับชาวเข้าเป็นหุ้นส่วนใหม่เป็นดังนี้

	ดำ	แดง	ชาว	รวม
เงินทุนก่อนรับชาว	75,000	75,000	—	150,000
ชาวนำเงินสดมาลงทุน	—	—	<u>50,000</u>	<u>50,000</u>
เงินทุนของห้างหลังรับหุ้นส่วนใหม่	<u>75,000</u>	<u>75,000</u>	<u>50,000</u>	<u>200,000</u>

สมมติว่าชาวนำเงินสดมาลงทุนเพื่อให้มีส่วนแบ่งกำไร $\frac{1}{4}$ ของกำไรของห้างการค้าจนหาอัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุนระหว่าง ดำ แดง และขาว เป็นดังนี้

$$\text{ส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุนของขาว} = \frac{1}{4}$$

$$\text{ส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุนของดำกับแดง} = \frac{3}{4}$$

$$\text{ดำกับแดงแบ่งผลกำไรขาดทุน} = 1 : 1$$

$$\text{อัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุนของดำ} = \frac{3}{4} \times \frac{1}{2} = \frac{3}{8}$$

$$\text{อัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุนของแดง} = \frac{3}{4} \times \frac{1}{2} = \frac{3}{8}$$

$$\text{อัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุนของขาว} = \frac{1}{4} \times \frac{2}{2} = \frac{2}{8}$$

$$\therefore \text{อัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุนของ ดำ แดง และขาว} = 3 : 3 : 2$$

3.2 การคิดโบนัสหรือค่าความนิยมให้เป็นผู้เป็นหุ้นส่วนเก่าและผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่

การคิดโบนัสหรือค่าความนิยมให้ผู้เป็นหุ้นส่วนเก่าและผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่ โดยแยกออกเป็น 2 กรณี คือผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่คิดโบนัสหรือค่าความนิยมให้ผู้เป็นหุ้นส่วนเก่า และผู้เป็นหุ้นส่วนเก่าคิดโบนัสหรือค่าความนิยมให้ผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่

3.2.1 ผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่คิดโบนัสหรือค่าความนิยมให้ผู้เป็นหุ้นส่วนเก่า

ตัวอย่างที่ 3.7 ทองสุขกับทองดำเป็นหุ้นส่วนกัน มีทุน 60,000 บาท และ 20,000 บาท ตามลำดับ แบ่งผลกำไรขาดทุนในอัตรา 3 : 1 ตกลงรับทองแดงเข้าเป็นหุ้นส่วนใหม่ โดยทองแดงลงทุนเป็นเงินสด 40,000 บาท เพื่อให้มีสิทธิส่วนได้เสียในห้างหุ้นส่วน 25%

1. วิธีคิดโบนัส

โบนัส (Bonus) คือ จำนวนเงินที่ผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่ จ่ายเงินลงทุนในห้างสูงกว่าจำนวนที่ได้รับการบันทึกในบัญชีทุน โบนัสนี้จะต้องนำไปแบ่งให้ผู้เป็นหุ้นส่วนเก่า ตามอัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน

ทุนทองสุขกับทองคำ	80,000	บาท

ทองแดงจ่ายลงทุน	<u>40,000</u>	บาท

รวมสินทรัพย์สุทธิ	<u>120,000</u>	บาท

ส่วนในทุนของทองแดงจะได้รับการบันทึกในบัญชี	$120,000 \times 25\%$	=	30,000	บาท

แต่ทองแดงจ่ายลงทุน		=	<u>40,000</u>	บาท

∴ โบนัสที่ทองแดงคิดให้ทองสุขกับทองคำ		=	<u>10,000</u>	บาท

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
		เงินสด		40,000	—		
		ทุน – ทองสุข $(10,000 \times 3/4)$				7,500	—
		ทุน – ทองดำ $(10,000 \times 1/4)$				2,500	—
		ทุน – ทองแดง				30,000	—
		ทองแดงนำเงินสดมาลงทุนและ คิดโบนัสให้ทองสุขกับทองดำ					

ยอดในบัญชีทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนหลังรับหุ้นส่วนใหม่ เป็นดังนี้
วิธีใบนัส

	ทองสุข	ทองดำ	ทองแดง	รวม
ยอดคงเหลือในทุนก่อนรับทองแดง	60,000	20,000	—	80,000
ทองแดงนำเงินมาลงทุนและให้ใบนัสหุ้นส่วนเก่า	<u>7,500</u>	<u>2,500</u>	<u>30,000</u>	<u>40,000</u>
ยอดทุนหลังรับหุ้นส่วนใหม่	<u>67,500</u>	<u>22,500</u>	<u>30,000</u>	<u>120,000</u>
อัตราส่วนได้เสีย	56.25%	18.75%	25%	100%

2. วิธีคำนวณ

ค่าความนิยม (Goodwill) เป็นสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนของกิจการ ค่าความนิยมเกิดจากกิจการดำเนินงานมานานจนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี หรือผู้บริหารมีความรู้ความสามารถจนทำให้กิจการมีผลกำไรดี ดังนั้น เมื่อมีการรับหุ้นส่วนใหม่เข้ามาอาจตกลงให้คิดค่าความนิยมให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนเก่าตามอัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน

สิทธิส่วนได้เสีย	25%	คิดเป็น	40,000	บาท
สิทธิส่วนได้เสีย	100%	คิดเป็น $40,000 \times 100 / 25$	=	160,000 บาท
สินทรัพย์สุทธิของห้าง	$(60,000 + 20,000 + 40,000)$		=	<u>120,000</u> บาท
∴ ค่าความนิยมที่คิดให้ผู้เป็นหุ้นส่วนเก่า			=	<u>40,000</u> บาท

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
		ค่าความนิยม		40,000	—		
		ทุน-ทองสุข ($40,000 \times 3/4$)				30,000	—
		ทุน-ทองดำ ($40,000 \times 1/4$)				10,000	—
		บันทึกค่าความนิยมให้ผู้เป็นหุ้นส่วนเก่า					
		เงินสด		40,000	—		
		ทุน – ขาว				40,000	—
		ทองแดงนำเงินสดมาลงทุน					

ยอดในบัญชีทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนหลังรับหุ้นส่วนใหม่ เป็นดังนี้
วิธีคำนวณ

	ทองสุข	ทองดำ	ทองแดง	รวม
ยอดคงเหลือในทุนก่อนรับทองแดง	60,000	20,000	—	80,000
<u>บวก</u> ค่าความนิยมให้หุ้นส่วนเก่า	<u>30,000</u>	<u>10,000</u>	<u>40,000</u>	<u>80,000</u>
ยอดทุนหลังรับหุ้นส่วนใหม่	<u>90,000</u>	<u>30,000</u>	<u>40,000</u>	<u>160,000</u>
อัตราส่วนได้เสีย	56.25%	18.75%	25%	100%

การเปรียบเทียบวิธีโบนัสและวิธีค่าความนิยม

วิธีโบนัสและวิธีค่าความนิยมจะให้ผลลัพธ์เหมือนกัน ก็ต่อเมื่อเข้าเกณฑ์ 2 ข้อดังนี้

1. ผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่มีอัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน เท่ากับอัตราสิทธิส่วนได้เสีย
ในกิจการวันที่เข้าร่วมเป็นหุ้นส่วนใหม่
2. อัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนเก่า เป็นอัตราส่วนเดียวกันกับ
อัตราส่วนเดิมก่อนรับหุ้นส่วนใหม่

การตรวจสอบอัตราส่วนแบ่งกำไรขาดทุนว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ทั้ง 2 ข้อหรือไม่

ในกรณีที่ทองแดงมีสิทธิส่วนได้เสีย 25% ซึ่งเท่ากับอัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน และอัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนเก่า เป็นสัดส่วนเดียวกันกับอัตราส่วนเดิม นั่นคือ ทองสุขมีอัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน = $75\% \times 75\% = 56.25\%$ ส่วนทองดำมีอัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน = $75\% \times 25\% = 18.75\%$ นั่นคือ ทองสุข : ทองดำ = 56.25 : 18.75

	ค่าความนิยม	ทุน-ทองสุข	ทุน-ทองดำ	ทุน-ทองแดง
ยอดบัญชีตามวิธีใบนัส	—	<u>67,500</u>	<u>22,500</u>	<u>30,000</u>
ยอดบัญชีตามวิธีค่าความนิยม		90,000	30,000	40,000
จำหน่ายค่าความนิยมออกจากบัญชีตามอัตราส่วนแบ่งกำไรขาดทุน				
(56.25 : 18.75 : 25)	(40,000)	(22,500)	(7,500)	(10,000)
บัญชีทุนคงเหลือเท่ากับวิธีใบนัส	—	<u>67,500</u>	<u>22,500</u>	<u>30,000</u>

3.2.2 ผู้เป็นหุ้นส่วนเก่าคิดโบนัสหรือค่าความนิยมให้หุ้นส่วนใหม่

ตัวอย่างที่ 3.8 ดวงเดือนกับดวงดาว มีทุนคนละ 80,000 และ 60,000 บาท ตามลำดับ แบ่งผลกำไรขาดทุนในอัตรา 3 : 2 ตกลงรับดวงใจเข้าเป็นหุ้นส่วนใหม่ โดยนำเงินสดมาลงทุน 40,000 บาท เพื่อให้มีสิทธิส่วนได้เสียในห้างหุ้นส่วนใหม่เท่ากับ 30%

1. วิธีโบนัส

ในกรณีที่กิจการต้องการเงินทุนเพิ่ม หรือต้องการได้ตัวผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเข้ามาบริหารงานผู้เป็นหุ้นส่วนเก่า อาจยอมรับโดยยอมให้ผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่จ่ายเงินน้อยกว่าส่วนในบัญชีทุน

สินทรัพย์สุทธิของห้างหุ้นส่วน	=	(80,000 + 60,000 + 40,000)	=	180,000 บาท
ส่วนในบัญชีทุนของดวงใจ	=	180,000 × 30%	=	54,000 บาท
แต่ดวงใจจ่ายเงินลงทุน			=	<u>40,000</u> บาท
∴ โบนัสที่ผู้เป็นหุ้นส่วนเก่าให้ผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่			=	<u>14,000</u> บาท

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
		เงินสด		40,000	—		
		ทุน—ดวงเดือน ($14,000 \times 3/5$)		8,400	—		
		ทุน—ดวงดาว ($14,000 \times 2/5$)		5,600	—		
		ทุน – ดวงใจ				54,000	—
		หุ้นส่วนใหม่ นำเงินสดมาลงทุนและได้รับ					
		โบนัสจากหุ้นส่วนเก่า					

ยอดในบัญชีทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนหลังรับหุ้นส่วนใหม่ เป็นดังนี้

	ดวงเดือน	ดวงดาว	ดวงใจ	รวม
ยอดคงเหลือในทุนก่อนรับดวงใจ	80,000	60,000	—	140,000
ดวงใจได้รับโบนัสจากหุ้นส่วนเก่า	(8,400)	(5,600)	14,000	
ดวงใจนำเงินสดมาลงทุน	—	—	<u>40,000</u>	<u>40,000</u>
ยอดทุนหลังรับหุ้นส่วนใหม่	<u>71,600</u>	<u>54,400</u>	<u>54,000</u>	<u>180,000</u>

2. วิธีคำนวณ

ในกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนเก่าต้องการให้ผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่ เข้ามาร่วมเป็นหุ้นส่วนด้วย เนื่องจากเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีชื่อเสียง และมีฐานะการเงินดี โดยกำหนดให้ผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่ ได้รับส่วนในทุนมากกว่าสินทรัพย์ที่นำมาลงทุน ซึ่งจะบันทึกค่าความนิยมไว้ในบัญชีผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่

สิทธิส่วนได้เสียของผู้เป็นหุ้นส่วนเก่า   70% คิดเป็นทุน   140,000   บาท

สิทธิส่วนได้เสียของผู้เป็นหุ้นส่วนเก่า   100% คิดเป็นทุน $140,000 \times \frac{100}{70}$ บาท
=   200,000   บาท

แต่สินทรัพย์สุทธิของห้างหุ้นส่วน = $(80,000 + 60,000 + 40,000)$ =   180,000   บาท

∴ ค่าความนิยมที่ผู้เป็นหุ้นส่วนเก่าคิดให้ผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่   =   20,000   บาท

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
		เงินสด		40,000	—		
		ค่าความนิยม		20,000	—		
		ทุน – ดวงใจ				60,000	—
		หุ้นส่วนใหม่นำเงินสดมาลงทุนและหุ้นส่วน					
		เก่าคิดค่าความนิยมให้หุ้นส่วนใหม่					

ยอดในบัญชีทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนหลังรับหุ้นส่วนใหม่ เป็นดังนี้

	ดวงเดือน	ดวงดาว	ดวงใจ	รวม
ยอดคงเหลือในทุนก่อนรับดวงใจ	80,000	60,000	—	140,000
ดวงใจได้รับค่าความนิยม	—	—	20,000	20,000
ดวงใจนำเงินสดมาลงทุน	—	—	<u>40,000</u>	<u>40,000</u>
ยอดทุนหลังรับหุ้นส่วนใหม่	<u>80,000</u>	<u>60,000</u>	<u>60,000</u>	<u>200,000</u>

3.3 หลักเกณฑ์การพิจารณาเมื่อไม่ได้ระบุไว้ว่าให้ใช้วิธีโบนัสหรือวิธีค่าความนิยม

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเมื่อไม่ได้ระบุไว้ชัดเจนว่าให้ใช้วิธีโบนัสหรือวิธีค่าความนิยม หมายความว่า ในการรับหุ้นส่วนใหม่ โดยผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่นำเงินสดหรือสินทรัพย์อื่นมาลงทุน และมีการกำหนดให้ผู้เป็นหุ้นส่วนใหม่มีสิทธิส่วนได้เสียในกิจการ อาจจะมากกว่าหรือน้อยกว่าเงินทุนที่นำมาลงก็ได้แต่ห้างหุ้นส่วนก็ไม่ได้ระบุให้ชัดเจนว่าเป็นค่าความนิยมหรือโบนัส แต่มีวิธีการคำนวณเพื่อให้ทราบว่าเป็นค่าความนิยมหรือโบนัสตามตัวอย่างในแต่ละกรณีดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 3.9 นิดกับหน่วยเป็นหุ้นส่วนกัน แบ่งผลกำไรขาดทุนเท่ากัน มีทุนจำนวน 95,000 บาท และ 85,000 บาท ตามลำดับ ตกลงรับนํ้าเข้าเป็นหุ้นส่วนใหม่ โดยให้นํ้าลงทุนเพิ่ม ในห้างหุ้นส่วนเป็นเงินสดจำนวน 60,000 บาท

1. นํ้านำเงินสดมาลงทุนจำนวน 60,000 บาท เพื่อให้มีส่วนได้เสีย 25% ในห้างหุ้นส่วน

$$\text{สินทรัพย์สุทธิของห้าง} = (95,000 + 85,000 + 60,000) = 240,000 \text{ บาท}$$

$$\text{นํ้ามีสิทธิส่วนได้เสีย 25\%} = 240,000 \times 25\% = 60,000 \text{ บาท}$$

∴ นํ้ามีสิทธิส่วนได้เสียเท่ากับเงินที่นำมาลง จึงไม่คํานึงถึงค่าความนิยมหรือโบนัส

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
		เงินสด		60,000	—		
		ทุน – นิ้ม				60,000	—
		นิ้มนำเงินสดมาลงทุนในห้างหุ้นส่วน					

ยอดในบัญชีทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนหลังรับหุ้นส่วนใหม่ เป็นดังนี้

	นิด	หน้อย	นิ้ม	รวม
เงินทุนก่อนรับนิ้ม	95,000	85,000	—	180,000
นิ้มนำเงินสดมาลงทุน	—	—	<u>60,000</u>	<u>60,000</u>
เงินทุนของห้างหลังรับหุ้นส่วน	<u>95,000</u>	<u>85,000</u>	<u>60,000</u>	<u>240,000</u>

2. นีมนำเงินสดมาลงทุนจำนวน 80,000 บาท เพื่อให้มีส่วนได้เสีย 25% ในห้างหุ้นส่วน

$$\text{สินทรัพย์สุทธิของห้าง} = (95,000 + 85,000 + 80,000) = \underline{260,000} \text{ บาท}$$

$$\text{นั้มนั้มีสิทธิส่วนได้เสีย 25\%} = 260,000 \times 25\% = 65,000 \text{ บาท}$$

$$\text{นั้มลงทุนในห้าง} = \underline{80,000} \text{ บาท}$$

$$\therefore \text{โบนัสที่นั้มคิดให้นั้ดกับนั้น่อย} = \underline{15,000} \text{ บาท}$$

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
		เงินสด		80,000	—		
		ทุน – นิด ($15,000 \times 1/2$)				7,500	—
		ทุน – หน้อย ($15,000 \times 1/2$)				7,500	—
		ทุน – นิม				65,000	—
		นึมนำเงินสดมาลงทุนและคิดโบนัส ให้นิดกับหน้อย					

ยอดในบัญชีทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนหลังรับหุ้นส่วนใหม่ เป็นดังนี้

	นิด	หน้อย	นึ่ง	รวม
เงินทุนก่อนรับนึ่ง	95,000	85,000	—	180,000
นึ่งนำเงินมาลงทุนและให้โบนัสหุ้นส่วนเก่า	<u>5,000</u>	<u>5,000</u>	<u>70,000</u>	<u>80,000</u>
เงินทุนของห้างหลังรับหุ้นส่วน	<u>100,000</u>	<u>90,000</u>	<u>70,000</u>	<u>260,000</u>

4. นึ่งนำเงินสดมาลงทุนจำนวน 80,000 บาท เพื่อให้มีสิทธิส่วนได้เสีย 25% ในห้างหุ้นส่วน
ซึ่งห้างมีเงินทุนรวมจำนวน 290,000 บาท

นึ่งมีสิทธิส่วนได้เสียในห้างหุ้นส่วน 25% ของ 290,000 บาท = 72,500 บาท

แต่นึ่งจ่ายลงทุน = 80,000 บาท

∴ โบนัสที่นึ่งให้ นิดกับหน้อย = 7,500 บาท

เงินทุนรวมของห้างหุ้นส่วน = 290,000 บาท

สินทรัพย์สุทธิของห้างหุ้นส่วน (95,000 + 85,000 + 80,000) = 260,000 บาท

∴ ค่าความนิยมให้นิดกับหน้อย = 30,000 บาท

ตามกรณีนี้ผู้เป็นหุ้นส่วนเก่าจะได้รับโบนัส 7,500 บาท และค่าความนิยมอีก จำนวน 30,000 บาท

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
		เงินสด		80,000	—		
		ค่าความนิยม		30,000	—		
		ทุน – นิด				18,750	—
		ทุน – หน้อย				18,750	—
		ทุน – นิม				72,500	—
		นํ้าเงินสดมาลงทุนพร้อมทั้ง คิดโบนัสและค่าความนิยมให้นิดกับ หน้อย					

ยอดในบัญชีทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนหลังรับหุ้นส่วนใหม่ เป็นดังนี้

	นิด	น้อย	นึ่ม	รวม
เงินทุนก่อนรับนึ่ม	95,000	85,000	—	180,000
คิดค่าความนิยมให้หุ้นส่วนเก่า	15,000	15,000	—	30,000
นึ่มนำเงินมาลงทุนและให้โบนัสหุ้นส่วนเก่า	<u>3,750</u>	<u>3,750</u>	<u>72,500</u>	<u>80,000</u>
เงินทุนของห้างหลังรับหุ้นส่วน	<u>113,750</u>	<u>103,750</u>	<u>72,500</u>	<u>290,000</u>

5. นิ่มนำเงินสดมาลงทุนจำนวน 80,000 บาท เพื่อให้มีสิทธิส่วนได้เสีย 50% ในห้างหุ้นส่วน
ซึ่งห้างมีเงินทุนรวมจำนวน 260,000 บาท

เงินทุนรวมของห้างหุ้นส่วน = 260,000 บาท

สินทรัพย์สุทธิของห้างหุ้นส่วน (95,000 + 85,000 + 80,000) = 260,000 บาท

∴ ค่าความนิยม = 0 บาท

นิ่มมีสิทธิส่วนได้เสียในห้าง = 50% ของ 260,000 บาท = 130,000 บาท

แต่นิ่มจ่ายเงินลงทุน = 80,000 บาท

∴ โบนัสที่นิ่มและหน่วยให้นิ่ม = 50,000 บาท

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
		เงินสด		80,000	—		
		ทุน – นิด		25,000	—		
		ทุน – หน้อย		25,000	—		
		ทุน – นิ่ม				130,000	—
		นืมนำเงินสดมาลงทุนและได้รับโบนัส จากนิดกับหน้อย					

ยอดในบัญชีทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนหลังรับหุ้นส่วนใหม่ เป็นดังนี้

	นิด	หน้อย	นึ่ง	รวม
เงินทุนก่อนรับนึ่ง	95,000	85,000	—	180,000
นิดและหน้อยคิดโบนัสให้นึ่ง	(25,000)	(25,000)	50,000	—
นึ่งนำเงินสดมาลงทุน	<u>—</u>	<u>—</u>	80,000	<u>80,000</u>
เงินทุนของห้างหลังรับหุ้นส่วน	<u>70,000</u>	<u>60,000</u>	<u>130,000</u>	<u>260,000</u>

6. นิมนำเงินสดมาลงทุนจำนวน 80,000 บาท เพื่อให้มีสิทธิส่วนได้เสียในห้างหุ้นส่วน 100,000 บาท
ซึ่งห้างมีเงินทุนรวมจำนวน 260,000 บาท

เงินทุนรวมของห้างหุ้นส่วน = 260,000 บาท

สินทรัพย์สุทธิของห้าง (95,000 + 85,000 + 80,000) = 260,000 บาท

∴ ค่าความนิยม = 0 บาท

นิมนำเงินสดมาลงทุน = 80,000 บาท

แต่นิมนมีสิทธิส่วนได้เสียในห้างหุ้นส่วน = 100,000 บาท

∴ โบนัสที่นิมได้รับจากนิตกับหน่วย = 20,000 บาท

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
		เงินสด		80,000	—		
		ทุน – นิด		10,000	—		
		ทุน – หน้อย		10,000	—		
		ทุน – นีม				100,000	—
		นีมนำเงินสดมาลงทุนและได้รับโบนัส จากนิดกับหน้อย					

ยอดในบัญชีทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนหลังรับหุ้นส่วนใหม่ เป็นดังนี้

	นิด	น้อย	นึ่ม	รวม
เงินทุนก่อนรับนึ่ม	95,000	85,000	—	180,000
นิดและน้อยคิดโบนัสให้นึ่ม	(10,000)	(10,000)	20,000	—
นึ่มนำเงินสดมาลงทุน	—	—	<u>80,000</u>	<u>80,000</u>
เงินทุนของห้างหลังรับหุ้นส่วน	<u>85,000</u>	<u>75,000</u>	<u>100,000</u>	<u>260,000</u>

7. นีมนำเงินสดมาลงทุนจำนวน 80,000 บาท เพื่อให้มีสิทธิส่วนได้เสียในห้างหุ้นส่วน 50% ซึ่งห้างมีเงินทุนรวมจำนวน 300,000 บาท

เงินทุนรวมของห้างหุ้นส่วน = 300,000 บาท

สินทรัพย์สุทธิของห้าง (95,000 + 85,000 + 80,000) = 260,000 บาท

∴ ค่าความนิยม = 40,000 บาท

นํิมนำเงินสดมาลงทุน = 80,000 บาท

แต่นีมนมีสิทธิส่วนได้เสียในห้างหุ้นส่วน = 150,000 บาท

∴ นีมนได้รับโบนัสและค่าความนิยมจากนํิมนดํกับนํนอย = 70,000 บาท

และค่าความนิยม = 70,000 บาท

เป็นค่าความนิยม = 40,000 บาท

∴ โบนัส = 30,000 บาท

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
		เงินสด		80,000	—		
		ค่าความนิยม		40,000	—		
		ทุน – นิด		15,000	—		
		ทุน – หน้อย		15,000	—		
		ทุน – นิม				150,000	—
		นินำเงินสดมาลงทุนได้รับโบนัสและ					
		ค่าความนิยมจากนิดกับหน้อย					

ยอดในบัญชีทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนหลังรับหุ้นส่วนใหม่ เป็นดังนี้

	นิด	น้อย	นึ่ม	รวม
เงินทุนก่อนรับนึ่ม	95,000	85,000	–	180,000
คิดค่าความนิยมให้นึ่ม	–	–	40,000	40,000
นิดกับน้อยคิดโบนัสให้นึ่ม	(15,000)	(15,000)	30,000	–
นึ่มนำเงินสดมาลงทุน	–	–	<u>80,000</u>	<u>80,000</u>
เงินทุนของห้างหลังรับหุ้นส่วน	<u>80,000</u>	<u>70,000</u>	<u>150,000</u>	<u>300,000</u>

ศัพท์บัญชี

คำศัพท์	คำแปล
Bonus	โบนัส
Goodwill	ค่าความนิยม
Recruiting new partners	การรับหุ้นส่วนใหม่

บทเรียนที่ 4

การลาออกและการถึงแก่กรรม ของผู้เป็นหุ้นส่วน

หัวข้อเรื่อง (Topics)

4.1 การลาออกของผู้เป็นหุ้นส่วน

4.2 ผู้เป็นหุ้นส่วนที่คงอยู่ รับซื้อส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ลาออก

4.3 ห้างหุ้นส่วนจ่ายคืนทุนเป็นเงินสดหรือสินทรัพย์อื่น

4.4 การถึงแก่กรรมของผู้เป็นหุ้นส่วน

4.1 การลาออกของผู้เป็นหุ้นส่วน

การลาออกของผู้เป็นหุ้นส่วน โดยผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งอาจจะลาออกจากห้างหุ้นส่วนเมื่อใดก็ได้ถ้าการลาออกนั้นได้กระทำตามข้อตกลงในสัญญาเข้าเข้าเป็นหุ้นส่วน การลาออกของผู้เป็นหุ้นส่วนมีผลทำให้ห้างหุ้นส่วนต้องเลิกกิจการไป แต่ถ้าหุ้นส่วนที่คงอยู่มีความประสงค์จะดำเนินกิจการต่อไป โดยการรับซื้อส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ลาออกไป ก็จะทำให้เกิดเป็นห้างหุ้นส่วนใหม่ขึ้นมาแทน ซึ่งในการจ่ายคืนทุนให้แก่หุ้นส่วนที่ลาออกนั้น ทำได้โดยผู้เป็นหุ้นส่วนที่คงอยู่ รับซื้อส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ลาออก หรือห้างหุ้นส่วนจ่ายคืนทุนเป็นเงินสดหรือสินทรัพย์อื่น

4.2 ผู้เป็นหุ้นส่วนที่คงอยู่ รับซื้อส่วนของหุ้นส่วนที่ลาออก

ผู้เป็นหุ้นส่วนที่คงอยู่ หรือบุคคลภายนอกที่รับซื้อส่วนของหุ้นส่วนที่ลาออก คือ การคืนทุนให้แก่หุ้นส่วนที่ลาออก โดยหุ้นส่วนที่คงอยู่หรือบุคคลภายนอกที่หุ้นส่วนทุกคน ยอมรับ ซื้อส่วนทุนจากหุ้นส่วนที่ลาออก ถือเป็นการโอนส่วนทุนระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วน ราคา ที่ตกลงในการโอนส่วนทุน อาจจะเป็นราคาเท่ากับทุนของหุ้นส่วนที่ลาออก สูงกว่าหรือต่ำกว่า ยอดในบัญชีทุนก็ได้ การบันทึกที่บัญชีของห้างหุ้นส่วนจะบันทึกโดยโอนส่วนทุนของผู้ เป็นหุ้นส่วนที่ลาออก ไปยังบัญชีทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนที่คงอยู่รับซื้อไว้หรือโอนไปยังบัญชีทุน ของหุ้นส่วนใหม่ ยอดทุนรวมของห้างหุ้นส่วนจะเท่าเดิม ส่วนการจ่ายชำระเงินในการซื้อขาย ส่วนทุนนั้นถือเป็นรายการส่วนตัว และกำไรขาดทุนที่เกิดจากการซื้อขายให้แบ่งตาม อัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน

ตัวอย่างที่ 4.1 ⁺ ตีม แต้ว และต่าย เป็นหุ้นส่วนกัน ทั้ง 3 คน แบ่งผลกำไรขาดทุนในอัตรา 1 : 2 : 3 มีทุนจำนวน 30,000 บาท 40,000 บาท และ 50,000 บาท ตามลำดับ ต่ายขอลาออกจากห้างหุ้นส่วน โดยขายส่วนทุนของตนให้แก่⁺ ตีมทั้งหมดในราคา 45,000 บาท และอัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุนระหว่าง⁺ ตีมและแต้ว 1 : 2

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
		ทุน - ต่าย		50,000	—		
		ทุน - ตีม ⁺				50,000	—
		⁺ ตีมรับซื้อส่วนทุนจากต่ายทั้งหมดในราคา					
		45,000 บาท					

ทุนของต่ายจะหมดไป โดยทุนของติ่มจะเพิ่มขึ้นจำนวน 50,000 บาท แต่ยอดทุนรวมของห้างหุ้นส่วน
ยังเท่าเดิม จำนวนเงินที่ติ่มจ่ายซื้อส่วนทุนของต่ายต่ำกว่าราคาตามบัญชีจำนวน 5,000 บาท ถือเป็น
รายการส่วนตัวระหว่างติ่มกับต่าย

ทุนของห้างภายหลังจากต่ายลาออกเป็นดังนี้

	ติ่ม ⁺	แต้ว	ต่าย	รวม
ยอดทุนก่อนต่ายลาออก	30,000	40,000	50,000	120,000
ติ่ม ⁺ ซื้อส่วนทุนต่ายทั้งหมด	<u>50,000</u>	<u>—</u>	<u>(50,000)</u>	—
ยอดทุนหลังต่ายลาออก	<u>80,000</u>	<u>40,000</u>	<u>—</u>	<u>120,000</u>

ตัวอย่างที่ 4.2 จากตัวอย่างที่ 4.1 ต่ายขอลาออกจากห้างหุ้นส่วน โดยขายส่วนทุนของตนให้⁺ติมกับแต่้วคนละครึ่งในราคา 65,000 บาท และอัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุนระหว่าง⁺ติมกับแต่้ว คือ 1 : 2 การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
		ทุน - ต่าย		50,000	—		
		ทุน - ติม ⁺				25,000	—
		ทุน - แต่้ว				25,000	—
		ติมกับแต่้วซื้อส่วนทุนจากต่ายคนละครึ่งใน ราคา 65,000 บาท					

ทุนของต่ายจะหมดไป โดยทุนของติมกับแต้วเพิ่มขึ้นคนละ 25,000 บาท แต่ยอดทุนรวมของห้างหุ้นส่วนยังเท่าเดิม เงินที่ติมกับแต้วจ่ายซื้อส่วนทุนต่ายสูงกว่าราคาตามบัญชีจำนวน 15,000 บาท นั้นถือเป็นรายการจ่ายส่วนตัวระหว่าง ติม แต้ว และต่าย

ทุนของห้างภายหลังต่ายลาออกเป็นดังนี้

	ติม ⁺	แต้ว ⁺	ต่าย	รวม
ยอดทุนก่อนต่ายลาออก	30,000	40,000	50,000	120,000
ติมและแต้วซื้อส่วนทุนต่ายคนละครึ่ง ⁺	<u>25,000</u>	<u>25,000</u>	<u>(50,000)</u>	—
ยอดทุนหลังต่ายลาออก	<u>55,000</u>	<u>65,000</u>	<u>—</u>	<u>120,000</u>

จำนวนเงินที่ต่ายได้รับจากการจ่ายคืนทุน

	ติม ⁺	แต้ว ⁺	รวม
จำนวนทุนที่ติมกับแต้วซื้อจากต่าย	25,000	25,000	50,000
บวก กำไรจากการขายส่วนทุน	<u>5,000</u>	<u>10,000</u>	<u>15,000</u>
รวม	<u>30,000</u>	<u>35,000</u>	<u>65,000</u>

4.3 ห้างหุ้นส่วนจ่ายคืนทุนเป็นเงินสดหรือสินทรัพย์อื่น

ห้างหุ้นส่วนจ่ายคืนทุนเป็นเงินสดหรือสินทรัพย์อื่น เป็นการจ่ายคืนทุนให้แก่หุ้นส่วนที่ลาออกเป็นเงินสดหรือสินทรัพย์อื่น ซึ่งจะมีผลทำให้สินทรัพย์และทุนของห้างหุ้นส่วนลดลงเท่ากับจำนวนเงินที่จ่ายคืนทุนให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ลาออก

ถ้าการจ่ายคืนทุนต้องยืดเวลาออกไปจากวันที่ผู้เป็นหุ้นส่วนลาออก เป็นวันสิ้นงวดบัญชีก็จะต้องทำการปิดบัญชีหุ้นส่วนที่ลาออก และตั้งเป็นบัญชีเจ้าหนี้ขึ้นแทนด้วยจำนวนเงินที่ห้างหุ้นส่วนต้องจ่ายคืนทุนในวันที่หุ้นส่วนลาออก ห้างหุ้นส่วนควรปรับปรุงสินทรัพย์ให้มีราคาที่ถูกต้องด้วยมูลค่ายุติธรรม รวมถึงมูลค่าของค่าความนิยมของห้างหุ้นส่วน เพื่อให้หุ้นส่วนที่ลาออกได้รับส่วนทุนที่ถูกต้อง การจ่ายคืนทุนให้แก่หุ้นส่วนที่ลาออก แบ่งออกเป็น 3 กรณี ได้แก่ จ่ายคืนทุนเท่ากับยอดคงเหลือในบัญชีทุนของหุ้นส่วนที่ลาออก จ่ายคืนทุนสูงกว่ายอดคงเหลือในบัญชีทุนของหุ้นส่วนที่ลาออก และจ่ายคืนทุนต่ำกว่ายอดคงเหลือในบัญชีทุนของหุ้นส่วนที่ลาออก

4.3.1 จ่ายคืนทุนเท่ากับยอดคงเหลือในบัญชีทุนของหุ้นส่วนที่ลาออก

จ่ายคืนทุนเท่ากับยอดคงเหลือในบัญชีทุนของหุ้นส่วนที่ลาออก โดยห้างหุ้นส่วนจะต้องทำการปรับปรุงสินทรัพย์ให้ถูกต้อง ในวันที่หุ้นส่วนขอลาออกด้วยมูลค่ายุติธรรมเสียก่อน ผลต่างระหว่างมูลค่ายุติธรรมกับราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ จะต้องโอนไปยังบัญชีทุนของเป็นหุ้นส่วนแต่ละคนตามอัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน และห้างหุ้นส่วนจะจ่ายคืนทุนให้หุ้นส่วนที่ลาออก ด้วยยอดคงเหลือในบัญชีทุนหลังปรับปรุงสินทรัพย์แล้ว

ตัวอย่างที่ 4.3 ห้างหุ้นส่วน เอกโทตรี แบ่งผลกำไรขาดทุนในอัตราเท่ากัน ต่อมาตรีขอลาออก
 งบประมาณการเงิน ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 25X1 ซึ่งเป็นวันที่ ตรี ขอลาออก
 เป็นดังนี้

ห้างหุ้นส่วน เอกโทตรี

งบประมาณการเงิน

ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 25X1

สินทรัพย์		หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	
เงินสด	35,000	เจ้าหนี้การค้า	38,000
ลูกหนี้	28,000	ทุน – เอก	33,000
สินค้า	42,000	ทุน – โท	34,000
อุปกรณ์สำนักงาน (ราคาสุทธิ)	<u>35,000</u>	ทุน – ตรี	<u>35,000</u>
	<u>140,000</u>		<u>140,000</u>

มูลค่ายุติธรรมของสินค้า ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 25X1 มีจำนวน 30,000 บาท

1. บันทึกปรับปรุงสินค้าให้มีมูลค่ายุติธรรม ณ วันที่ตรีขอลาออก

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ก.ค.	1	ทุน – เอก ($12,000 \times 1/3$)		4,000	–		
		ทุน – โท ($12,000 \times 1/3$)		4,000	–		
		ทุน – ตรี ($12,000 \times 1/3$)		4,000	–		
		สินค้า				12,000	–
		ปรับปรุงสินค้าในวันที่ตรีขอลาออก					

2. บันทึกการจ่ายคืนทุนให้ตรี

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 2

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ก.ค.	1	ทุน - ตรี (35,000 - 4,000) เงินสด จ่ายเงินสดคืนทุนให้ตรี		31,000	—	31,000	—

ทุนของห้างหุ้นส่วนภายหลังที่ตรีขอลาออก

	เอก	โท	ตรี	รวม
ยอดทุนก่อนที่ตรีขอลาออก	33,000	34,000	35,000	102,000
หัก ติราคาสินค้าลดลง	(4,000)	(4,000)	(4,000)	(12,000)
รวม	29,000	30,000	31,000	90,000
ห้างจ่ายคืนทุนให้ตรี	—	—	(31,000)	(31,000)
ยอดทุนหลังจากตรีขอลาออก	<u>29,000</u>	<u>30,000</u>	<u>—</u>	<u>59,000</u>

4.3.2 จ่ายคืนทุนสูงกว่ายอดคงเหลือในบัญชีทุนของหุ้นส่วนที่ลาออก

จ่ายคืนทุนสูงกว่ายอดคงเหลือในบัญชีทุนของหุ้นส่วนที่ลาออก คือ การที่ผู้เป็นส่วนส่วนที่ขอลาออกได้รับการจ่ายคืนทุนสูงกว่ายอดคงเหลือในบัญชีทุน อาจเกิดจากห้างหุ้นส่วนประสบความสำเร็จในการดำเนินงานซึ่งมีผลกำไรมากขึ้น ดังนั้น ผู้เป็นหุ้นส่วนที่คงอยู่จึงยอมคิดค่าความนิยม หรือโบนัสให้แก่หุ้นส่วนที่ขอลาออกตามข้อเรียกร้อง

1. วิธีโบนัส ส่วนเกินทุนของหุ้นส่วนที่ขอลาออกได้รับจากหุ้นส่วนที่คงอยู่ถือเป็นโบนัสจากหุ้นส่วนที่คงอยู่ ซึ่งจะทำให้บัญชีทุนของหุ้นส่วนที่คงอยู่ ลดลงตามอัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน

ตัวอย่างที่ 4.4 จิต แจ่ม และใส เป็นหุ้นส่วนกัน มีทุน 20,000 บาท 30,000 บาท และ 40,000 บาท ตามลำดับ แบ่งผลกำไรขาดทุนในอัตรา 1 : 2 : 2 ใสขอลาออกจากห้างหุ้นส่วน โดยห้างหุ้นส่วนจ่ายคืนทุนให้แก่ใสจำนวน 52,000 บาท จำนวนเงินที่จ่ายสูงกว่าถือเป็นโบนัสที่จิตกับแจ่มคิดให้แก่ใส

1. บันทึกโบนัสที่จิตกับแจ่มคิดให้แก่ใส

1. บันทึกโบนัสที่จัดกับแถมคิดให้แก่อิส

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
		ทุน – จิต ($12,000 \times 1/3$)		4,000	–		
		ทุน – แถม ($12,000 \times 2/3$)		8,000	–		
		ทุน – ใส				12,000	–
		จิตกับแถมคิดโบนัสให้แก่อิส					

2. บันทึกการจ่ายคืนทุนให้แก่ไส

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 2

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
		ทุน – ไส		52,000	–		
		เงินสด				52,000	–
		จ่ายเงินสดคืนทุนให้แก่ไส					

ทุนของห้างหุ้นส่วนภายหลังที่ไสขอลาออก

	จิต	แจ่ม	ไส	รวม
ยอดทุนก่อนที่ไสขอลาออก	20,000	30,000	40,000	90,000
จิตและแจ่มคิดโบนัสให้ไส	<u>(4,000)</u>	<u>(8,000)</u>	<u>12,000</u>	—
รวม	16,000	22,000	52,000	90,000
ห้างจ่ายคืนทุนให้ไส	<u>—</u>	<u>—</u>	<u>(52,000)</u>	<u>(52,000)</u>
ยอดทุนหลังจากไสขอลาออก	<u>16,000</u>	<u>22,000</u>	<u>—</u>	<u>38,000</u>

2. วิธีคำนวณ ส่วนเกินทุนที่หุ้นส่วนที่ขอลาออกได้รับจากหุ้นส่วนที่คงอยู่ ถือเป็น ค่าความนิยม ซึ่งมีวิธีคิดค่าความนิยม 2 วิธีคือ คิดค่าความนิยมเฉพาะหุ้นส่วนที่ขอลาออก และคิดค่าความนิยมทั้งจำนวน

ตัวอย่างที่ 4.5 จากตัวอย่างที่ 4.4 สมมติห้างจ่ายคืนทุนให้ไส จำนวน 52,000 บาท โดยส่วนที่สูงกว่าบัญชีทุน จำนวน 12,000 บาท ถือเป็นค่าความนิยมเฉพาะส่วนของไส

1. บันทึกค่าความนิยมเฉพาะส่วนของไส

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
		ค่าความนิยม ทุน – ไส บันทึกค่าความนิยมให้แก่ไส		12,000	–	12,000	–

2. บันทึกการจ่ายคืนทุนให้แก่ไส

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 2

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
		ทุน – ไส		52,000	–		
		เงินสด				52,000	–
		จ่ายเงินสดคืนทุนให้แก่ไส					

ทุนของห้างหุ้นส่วนภายหลังที่ไสขอลาออก

	จิต	แจ่ม	ไส	รวม
ยอดทุนก่อนที่ไสขอลาออก	20,000	30,000	40,000	90,000
ห้างคิดค่าความนิยมให้เฉพาะไส	–	–	<u>12,000</u>	<u>12,000</u>
รวม	20,000	30,000	52,000	102,000
ห้างจ่ายคืนทุนให้ไส	–	–	<u>(52,000)</u>	<u>(52,000)</u>
ยอดทุนหลังจากไสขอลาออก	<u>20,000</u>	<u>30,000</u>	<u>–</u>	<u>50,000</u>

ตัวอย่างที่ 4.6 จากตัวอย่างที่ 4.4 สมมติห้างจ่ายคืนทุนให้ใส่จำนวน 52,000 บาท โดยส่วนที่สูงกว่าบัญชีทุนถือเป็นค่าความนิยม และห้างต้องการบันทึกค่าความนิยมทั้งจำนวน ค่าความนิยมของใส่จำนวน 12,000 บาท ซึ่งใส่มีส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน $\frac{2}{5}$ ดังนั้น ค่าความความนิยมของห้างจึงมีจำนวน 30,000 บาท

1. บันทึกค่าความนิยมทั้งจำนวน

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
		ค่าความนิยม		30,000	—		
		ทุน – จิต ($30,000 \times 1/5$)				6,000	—
		ทุน – แจ่ม ($30,000 \times 2/5$)				12,000	—
		ทุน – ใส่ ($30,000 \times 2/5$)				12,000	—
		บันทึกค่าความนิยมของห้างทั้งจำนวน					

การคำนวณหาค่าความนิยมทั้งจำนวน

อัตราส่วนแบ่งกำไรขาดทุนจิตแจ่มใส คือ 1 : 2 : 2 คือ 5 ส่วน

ค่าความนิยมเฉพาะส่วนของใส 2 ส่วน = 12,000 บาท

ดังนั้น ค่าความนิยมทั้งจำนวนของห้าง 5 ส่วน = $12,000 \times \frac{5}{2} = 30,000$ บาท

2. บันทึกการจ่ายคืนทุนให้แก่ใส

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 2

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
		ทุน - ใส		52,000	—		
		เงินสด				52,000	—
		จ่ายเงินสดคืนทุนให้แก่ใส					

ทุนของห้างหุ้นส่วนภายหลังที่ใส่ขอลาออก

	จิต	แจ่ม	ใส	รวม
ยอดทุนก่อนที่ใสขอลาออก	20,000	30,000	40,000	90,000
ห้างคิดค่าความนิยมทั้งจำนวน	<u>6,000</u>	<u>12,000</u>	<u>12,000</u>	<u>30,000</u>
รวม	26,000	42,000	52,000	120,000
ห้างจ่ายคืนทุนให้ใส	<u>—</u>	<u>—</u>	(52,000)	(52,000)
ยอดทุนหลังจากใสขอลาออก	<u>26,000</u>	<u>42,000</u>	<u>—</u>	<u>68,000</u>

4.3.3 จ่ายคืนทุนต่ำกว่ายอดคงเหลือในบัญชีทุนของห้างหุ้นส่วนที่ลาออก

จ่ายคืนทุนต่ำกว่ายอดคงเหลือในบัญชีทุนของห้างหุ้นส่วนที่ลาออก คือ หุ้นส่วนที่ขอลาออกอาจยอมรับเงินจ่ายคืนทุนต่ำกว่ายอดคงเหลือในบัญชีทุน เนื่องจากต้องการถอนตัวออกจากห้างหุ้นส่วนโดยเร็ว หรืออาจเกิดจากผลการดำเนินงานของห้างไม่ค่อยดี ประสพผลขาดทุนอย่างต่อเนื่องโดยจำนวนเงินที่ได้รับจากการจ่ายคืนทุนต่ำกว่าส่วนทุนนั้น อาจถือเป็นโบนัสที่คิดให้แก่หุ้นส่วนที่คงอยู่หรือเป็นการลดค่าความนิยมของห้างหุ้นส่วนลงก็ได้

1. วิธีโบนัส ส่วนต่ำกว่าทุนของหุ้นส่วนที่ขอลาออก ถือเป็นโบนัสให้แก่หุ้นส่วนที่คงอยู่ซึ่งจะทำให้บัญชีทุนของหุ้นส่วนที่คงอยู่เพิ่มขึ้นตามอัตราส่วนแบ่งผลประโยชน์กำไรขาดทุน

ตัวอย่างที่ 4.7 จากตัวอย่างที่ 4.4 สมมติว่าห้างจ่ายคืนทุนให้แก่ไส จำนวน 34,000 บาท ส่วนที่ต่ำกว่าทุนของไสถือว่าเป็นโบนัสให้แก่จิตกับแจ่ม
การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
		ทุน – ไส		40,000	–		
		ทุน – จิต ($6,000 \times 1/3$)				2,000	–
		ทุน – แจ่ม ($6,000 \times 2/3$)				4,000	–
		เงินสด				34,000	–
		คิดโบนัสให้แก่จิตกับแจ่ม พร้อมทั้งจ่ายคืนทุน ให้แก่ไส					

ทุนของห้างหุ้นส่วนภายหลังที่ไสขอลาออก

	จิต	แจ่ม	ไส	รวม
ยอดทุนก่อนที่ไสขอลาออก	20,000	30,000	40,000	90,000
ไสคิดโบนัสให้จิตและแจ่ม	<u>2,000</u>	<u>4,000</u>	<u>(6,000)</u>	<u>—</u>
รวม	22,000	34,000	34,000	90,000
ห้างจ่ายคืนทุนให้ไส	<u>—</u>	<u>—</u>	<u>(34,000)</u>	<u>(34,000)</u>
ยอดทุนหลังจากไสขอลาออก	<u>22,000</u>	<u>34,000</u>	<u>—</u>	<u>56,000</u>

2. วิธีคำนวณนิยม สมมติว่าห้างหุ้นส่วนมีค่าความนิยมอยู่ในบัญชีมาก่อนแล้ว การที่ไต่
ยอมรับเงินจ่ายคืนทุนต่ำกว่ายอดคงเหลือในบัญชีทุน ให้ถือว่าเป็นการลดค่าความนิยม

ตัวอย่างที่ 4.8 จากตัวอย่างที่ 4.4 สมมติว่าห้างจ่ายคืนทุนให้แก่ไต่ จำนวน 34,000 บาท ส่วนที่ต่ำ
กว่าทุนของไต่ ถือว่าเป็นการลดค่าความนิยมเฉพาะส่วนของไต่บันทึกบัญชีลดค่า
ความนิยมเฉพาะส่วนของไต่ เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
		ทุน – ไต่		40,000	–		
		ค่าความนิยม				6,000	–
		เงินสด				34,000	–
		บันทึกลดค่าความนิยมและจ่ายคืนทุน ให้แก่ไต่					

ทุนของห้างหุ้นส่วนภายหลังที่ไสขอลาออก

	จิต	แจ่ม	ไส	รวม
ยอดทุนก่อนที่ไสขอลาออก	20,000	30,000	40,000	90,000
ลดค่าความนิยมเฉพาะส่วนของไส	—	—	(6,000)	(6,000)
รวม	20,000	30,000	34,000	84,000
ห้างจ่ายคืนทุนให้ไส	<u>—</u>	<u>—</u>	(34,000)	(34,000)
ยอดทุนหลังจากไสขอลาออก	<u>20,000</u>	<u>30,000</u>	<u>—</u>	<u>50,000</u>

ตัวอย่างที่ 4.9 จากตัวอย่างที่ 4.4 สมมติว่าห้างจ่ายคืนทุนให้แก่ไส จำนวน 34,000 บาท ส่วนที่ต่ำกว่าทุนของไสถือเป็นค่าความนิยม และห้างต้องการลดค่าความนิยมทั้งจำนวน โดยลดค่าความนิยมเฉพาะส่วนของไสจำนวน 6,000 บาท ซึ่งไสมีส่วนแบ่งกำไรขาดทุน $\frac{2}{5}$ ดังนั้น ค่าความนิยมของห้างที่ลดลงทั้งจำนวน คือ 15,000 บาท

บันทึกบัญชีลดค่าความนิยมทั้งจำนวน เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
		ทุน – จิต $(15,000 \times 1/5)$		3,000	–		
		ทุน – แจ่ม $(15,000 \times 2/5)$		6,000	–		
		ทุน – ใส $(15,000 \times 2/5)$		6,000	–		
		ค่าความนิยม				15,000	–
		บันทึกลดค่าความนิยมของห้างทั้งจำนวน					
		ทุน – ใส $(40,000 - 6,000)$		34,000	–		
		เงินสด				34,000	–
		จ่ายเงินสดคืนทุนให้แก่ใส					

การคำนวณหาค่าความนิยมทั้งจำนวน

อัตราส่วนแบ่งกำไรขาดทุนจิตแจ่มใส คือ 1 : 2 : 2 คือ 5 ส่วน

ค่าความนิยมเฉพาะส่วนของใส 2 ส่วน = 6,000 บาท

ดังนั้น ค่าความนิยมทั้งจำนวนของห้าง 5 ส่วน = $6,000 \times \frac{5}{2} = 15,000$ บาท

ทุนของห้างหุ้นส่วนภายหลังที่ใสขอลาออก

	จิต	แจ่ม	ใส	รวม
ยอดทุนก่อนที่ใสขอลาออก	20,000	30,000	40,000	90,000
ลดค่าความนิยมทั้งจำนวน	(3,000)	(6,000)	(6,000)	(15,000)
รวม	17,000	24,000	34,000	75,000
ห้างจ่ายคืนทุนให้ใส	—	—	(34,000)	(34,000)
ยอดทุนหลังจากใสขอลาออก	<u>17,000</u>	<u>24,000</u>	<u>—</u>	<u>41,000</u>

4.4 การถึงแก่กรรมของผู้เป็นหุ้นส่วน

การถึงแก่กรรมของผู้เป็นหุ้นส่วน คือ การที่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งถึงแก่กรรมจะมีผลทำให้ห้างหุ้นส่วนต้องเลิกกิจการไป ถ้าห้างหุ้นส่วนไม่ได้มีข้อตกลงระบุไว้เป็นอย่างอื่น ห้างหุ้นส่วนจะต้องปิดบัญชีกำไรขาดทุน เพื่อคำนวณหาส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุนตั้งแต่วันต้นงวดบัญชีไปจนถึงวันที่ผู้เป็นหุ้นส่วนถึงแก่กรรม รวมถึงการปรับปรุงมูลค่าสินทรัพย์ให้ถูกต้อง เพื่อคำนวณหาสิทธิส่วนได้เสียของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ถึงแก่กรรม ณ วันที่ถึงแก่กรรม และโอนปิดบัญชีเข้าบัญชีทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน ตามอัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน หลังจากนั้นผู้เป็นหุ้นส่วนที่เหลืออยู่ก็จะทยอยจำหน่ายสินทรัพย์เพื่อชำระหนี้สิน และจ่ายคืนทุนให้แก่ทายาทหรือกองมรดกของหุ้นส่วนที่ถึงแก่กรรม รวมถึงหุ้นส่วนที่เหลืออยู่ด้วย

ในกรณีที่ห้างหุ้นส่วนมีข้อตกลงระบุไว้ว่า ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งถึงแก่กรรม ผู้เป็นหุ้นส่วนที่เหลืออยู่สามารถดำเนินกิจการต่อไปโดยไม่ต้องล้มเลิกกิจการ ดังนั้น การจ่ายคืนทุนของหุ้นส่วนที่ถึงแก่กรรมทำได้ 3 กรณี ดังนี้

1. จ่ายชำระเป็นเงินสดหรือสินทรัพย์อื่นของห้างหุ้นส่วน
2. ผู้เป็นหุ้นส่วนที่เหลืออยู่จ่ายเงินซื้อสิทธิส่วนได้เสียจากผู้เป็นหุ้นส่วนที่ถึงแก่กรรม
3. จ่ายชำระจากเงินกรมธรรม์ประกันชีวิตของผู้เป็นหุ้นส่วน สำหรับสิทธิส่วนได้เสียของหุ้นส่วนที่ถึงแก่กรรมจะโอนไปให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนที่เหลืออยู่

ขั้นตอนการจ่ายคืนทุนให้หุ้นส่วนที่ถึงแก่กรรม มีดังนี้

1. ปรับปรุงสินทรัพย์ให้มีราคาที่ถูกต้อง ณ วันที่หุ้นส่วนถึงแก่กรรม ด้วยมูลค่ายุติธรรม
2. ปิดบัญชีกำไรขาดทุนเพื่อให้ทราบผลการดำเนินงาน โดยเริ่มตั้งแต่วันต้นงวดบัญชีจนถึงวันที่ผู้เป็นหุ้นส่วนถึงแก่กรรม แล้วจึงแบ่งผลกำไรขาดทุนให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน ตามอัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน

3. จ่ายคืนทุนให้แก่ทายาทของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ถึงแก่กรรม จากยอดในบัญชีทุนของหุ้นส่วนที่ถึงแก่กรรมหลังจากปรับปรุงบัญชีแล้ว รวมกับส่วนแบ่งในผลกำไรขาดทุนระหว่างงวดด้วย ถ้าในกรณีที่ห้างหุ้นส่วนยังไม่ได้จ่ายชำระหนี้ให้แก่ทายาทของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ถึงแก่กรรมทันที จะต้องโอนบัญชีทุนไปตั้งเป็นบัญชีหนี้สินก่อนเพื่อรอการจ่ายคืนทุน ซึ่งอาจจะมีการติดดอกเบี้ยยให้แก่เงินทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ถึงแก่กรรม ตั้งแต่วันที่ถึงแก่กรรมจนถึงวันที่จ่ายคืนทุน

ในกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนถึงแก่กรรมในระหว่างงวดบัญชี จะมีปัญหาในการคำนวณ ส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน ในสัญญาการจัดตั้งห้างหุ้นส่วนอาจมีเงื่อนไขเกี่ยวกับการยืดเวลา ในการคำนวณสิทธิส่วนได้เสียของหุ้นส่วนที่ถึงแก่กรรมไปจนถึงวันสิ้นงวดบัญชี ซึ่งอาจจะ คำนวณกำไรโดยวิธีประมาณได้ดังนี้

1. ประมาณจำนวนกำไรของห้างหุ้นส่วนตั้งแต่วันต้นงวดบัญชี จนถึงวันที่ผู้เป็น หุ้นส่วนถึงแก่กรรมโดยจะคำนวณจากกำไรเฉลี่ยหลาย ๆ ปีที่ผ่านมา แล้วเครดิตเข้าบัญชี เงินทุนตามจำนวนส่วนส่วนของผู้ที่ถึงแก่กรรม

ตัวอย่างที่ 4.10 ก ข และ ค เป็นหุ้นส่วนกัน แบ่งผลกำไรขาดทุนในอัตราเท่ากัน ตกลงกันว่าถ้าผู้เป็น หุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งถึงแก่กรรม ส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุนของผู้เป็นหุ้นส่วน ที่ถึงแก่กรรม ให้คำนวณจากวันต้นงวดบัญชีจนถึงวันที่ผู้เป็นหุ้นส่วนถึงแก่กรรม จะประมาณกำไรด้วยการคำนวณเฉลี่ยจากกำไรที่ผ่านมาจำนวน 4 ปี

สมมติว่า ค ถึงแก่กรรม เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 25X5 ส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน ค นับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 25X5 ถึง 31 มีนาคม 25X5 คำนวณจากกำไรที่ผ่านมา 4 ปี

คำนวณได้ดังนี้

ปี	กำไรสุทธิ
25X1	40,000
25X2	38,000
25X3	33,400
25X4	<u>38,600</u>
รวม	<u>150,000</u>

$$\begin{aligned}\text{กำไรเฉลี่ยต่อปี} &= \frac{150,000}{4} = 37,500 \text{ บาท} \\ \text{กำไรตั้งแต่ 1 มกราคม - 31 มีนาคม 25X1} &= 37,500 \times \frac{3}{12} = 9,375 \text{ บาท} \\ \text{ส่วนแบ่งกำไรของ ค โดยประมาณ} &= 9,375 \times \frac{1}{3} = 3,125 \text{ บาท}\end{aligned}$$

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X5		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
มี.ค.	31	ส่วนแบ่งกำไรของ ค ทุน - ค บันทึกโอนส่วนแบ่งกำไรของ ค โดยประมาณเข้าบัญชีทุน ค		3,125	—	3,125	—

บัญชี “ส่วนแบ่งกำไรของ ค” ซึ่งจะโอนปิดบัญชีเข้าบัญชีกำไรขาดทุนในวันสิ้นงวดบัญชี

สมมติว่า ค มียอดคงเหลือในบัญชีทุน จำนวน 35,000 บาท จำนวนเงินที่ทายาทหรือกองมรดกของ ค จะได้รับจำนวนทั้งสิ้น คือ 38,125 บาท

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X5		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
มี.ค.	31	ทุน – ค เงินสด จ่ายคืนทุนให้แก่ทายาทของ ค		38,125	–	38,125	–
ธ.ค.	31	กำไรขาดทุน ส่วนแบ่งกำไรของ ค โอนปิดบัญชีส่วนแบ่งกำไรของ ค เข้าบัญชีกำไรขาดทุน		3,125	–	3,125	–

2. ผู้เป็นหุ้นส่วนอาจจะตกลง ให้ยืมเวลาในการจ่ายคืนทุนให้แก่ทายาทของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ถึงแก่กรรมออกไปจนถึงวันสิ้นงวดบัญชี และคำนวณส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุนตั้งแต่วันต้นงวดจนถึงวันที่ผู้เป็นหุ้นส่วนถึงแก่กรรม แล้วให้คิดดอกเบี้ยให้แก่เงินทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ถึงแก่กรรม หรืออาจจะให้คิดกำไรเต็มปีเป็นต้น

ตัวอย่างที่ 4.11 จากตัวอย่างที่ 4.10 ก และ ข ตกลงจ่ายคืนทุนให้แก่ทายาทของ ค ในวันที่ 31 ธันวาคม 25X1 โดยคิดดอกเบี้ยให้กองมรดกของ ค ในอัตรา 9% ต่อปี และกำไรสุทธิสำหรับปีมี จำนวน 12,000 บาท

การคำนวณส่วนแบ่งกำไร

$$\begin{aligned} \text{กำไร 1 มกราคม - 31 มีนาคม} &= 12,000 \times \frac{3}{12} = 3,000 \text{ แบ่งให้ ก} &= 1,000 \text{ บาท} \\ & & \text{แบ่งให้ ข} &= 1,000 \text{ บาท} \\ & & \text{แบ่งให้ ค} &= 1,000 \text{ บาท} \end{aligned}$$

การคำนวณดอกเบี้ยให้ทายาท ค

ยอดคงเหลือในบัญชีทุนของ ค = 35,000 บาท

บวก ส่วนแบ่งกำไรของ ค = 1,000 บาท

รวม = 36,000 บาท

$$\text{ดอกเบี้ย} = 36,000 \times \frac{9}{12} \times \frac{9}{100} = 2,430 \text{ บาท}$$

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
มี.ค.	31	ทุน - ค เจ้าหนี้ - ทายาท ค บันทึกโอนส่วนทุนของ ค ไปตั้งเป็น หนี้สิน		35,000	-	35,000	-

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 2

พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	ส่วนแบ่งกำไรของ ค ดอกเบี้ยจ่าย เจ้าหนี้ – ทายาท ค บันทึกส่วนแบ่งกำไรและคิติดอกเบี้ย ให้กองมรดกของ ค		1,000	–	3,430	–
	31	เจ้าหนี้-ทายาท ค เงินสด จ่ายคืนทุนให้แก่ทายาท ค		2,430	–		
				38,430	–	38,430	–

ค้ำพท์บัญญัติ

คำค้ำพท์	คำแปล
Partner dies	หุ้นส่วนถึงแก่กรรม
Partner resigns	หุ้นส่วนลาออก

บทเรียนที่ 5

การเลือกกิจการहांหุ้นส่วน

หัวข้อเรื่อง (Topics)

5.1 ขั้นตอนในการชำระบัญชี

5.2 การชำระบัญชีโดยการจ่ายคืนทุนในงวดเดียว

5.3 การชำระบัญชีโดยการจ่ายคืนทุนเป็นงวด ๆ

เนื้อหาสาระ (Content)

จากการศึกษามาแล้วในบทที่ผ่านมา ห้างหุ้นส่วนจะเลิกกิจการเมื่อมีการรับหุ้นส่วนใหม่ หุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งตาย หรือลาออก หรือถูกศาลสั่งให้เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไร้ความสามารถ จากกรณีดังกล่าวมา ห้างหุ้นส่วนยังคงดำเนินการต่อไปซึ่งเป็นลักษณะของการตกลงเข้ากันเป็นห้างหุ้นส่วนใหม่ ไม่ใช่เป็นการหยุดดำเนินการและชำระบัญชี

การเลิกกิจการห้างหุ้นส่วนในบทนี้ หมายถึง การเลิกประกอบกิจการค้าโดยเด็ดขาด โดยการนำสินทรัพย์ที่มีอยู่ทั้งสิ้นออกจำหน่าย และนำเงินที่ได้มาไปชำระหนี้สินภายนอกของห้างให้หมดก่อน จึงจะนำเงินสดที่เหลือจ่ายคืนทุนให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วน

ห้างหุ้นส่วนทุกประเภทอาจจะเลิกกิจการได้ด้วยเหตุดังกล่าวต่อไปนี้

1. เลิกกิจการโดยบทบัญญัติของกฎหมาย

(1) ถ้าสัญญาห้างหุ้นส่วนกำหนดไว้ว่า ถ้าเกิดกรณีใดกรณีหนึ่งขึ้นแล้ว จะต้องเลิกห้างหุ้นส่วนเมื่อกรณีนั้นเกิดขึ้น ห้างหุ้นส่วนก็ต้องเลิกตามสัญญา

(2) ถ้าสัญญาการเข้าเป็นหุ้นส่วน กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการไว้เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา ห้างหุ้นส่วนจะต้องเลิกกิจการ

(3) ถ้าตั้งห้างหุ้นส่วนขึ้นโดยกำหนดวัตถุประสงค์ที่จะทำกิจการอย่างหนึ่งอย่างใด แต่เพียงอย่างเดียวเมื่อกิจการนั้นสำเร็จแล้วห้างหุ้นส่วนจะต้องเลิกกิจการ

(4) ในการทำสัญญาเข้าเป็นหุ้นส่วนกัน ไม่ได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการไว้ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งใดคนหนึ่งอาจบอกเลิกสัญญาได้ โดยต้องบอกล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 6 เดือนก่อนวันสิ้นงวดบัญชีห้างหุ้นส่วนจะต้องเลิกกิจการตามคำบอกกล่าวของหุ้นส่วนผู้นั้น

(5) ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดตาย หรือล้มละลาย หรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถ ห้างหุ้นส่วนจะต้องเลิกกิจการทันที

2. การเลิกกิจการโดยความประสงค์ของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนสามารถตกลงกันเพื่อเลิกห้างหุ้นส่วนได้ก่อนกำหนดเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาการจัดตั้งห้างหุ้นส่วน และมีผลทำให้ห้างหุ้นส่วนสิ้นสุดลงทันที

3. การเลิกกิจการโดยคำสั่งศาล เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดร้องขอให้ศาลสั่งเลิกกิจการ ดังกรณีต่อไปนี้

(1) ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใด ละเมิดข้อตกลงกันในสัญญาการจัดตั้งห้างหุ้นส่วนที่เป็นสาระสำคัญ โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

(2) ผลการดำเนินงานของห้างหุ้นส่วนมีผลขาดทุนอย่างต่อเนื่อง

(3) ห้างหุ้นส่วนมีเหตุสุดวิสัยที่ไม่สามารถจะดำรงอยู่ต่อไปไปได้

เมื่อสัญญาเข้าเป็นหุ้นส่วนสิ้นสุดลง และผู้เป็นหุ้นส่วนไม่ต้องการที่จะดำเนินกิจการต่อไป ผู้เป็นหุ้นส่วนต้องจัดการชำระบัญชีของห้างหุ้นส่วน ถ้าเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน และห้างหุ้นส่วนจำกัดจะต้องทำการชำระบัญชีเสมอ ส่วนห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีได้จดทะเบียนจะไม่ทำการชำระบัญชีก็ได้ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนตกลงให้จัดการสินทรัพย์ด้วยวิธีอื่น ในการชำระบัญชีอาจให้ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดหรือแต่งตั้งบุคคลอื่นทำหน้าที่ในการชำระบัญชีแทนก็ได้

5.1 ขั้นตอนในการชำระบัญชี

ขั้นตอนในการชำระบัญชี มีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้ชำระบัญชีจะต้องทำการปรับปรุงบัญชี ปิดบัญชี และทำรายงานทางการเงิน พร้อมทั้งโอนส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุนของงวดบัญชีนั้น เข้าบัญชีทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน ตามอัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน
2. นำสินทรัพย์ทั้งหมดออกจำหน่าย กำไรหรือขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์ โอนเข้าบัญชีทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน ตามอัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน
3. นำเงินสดที่มีหลังจากหักค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชีให้นำไปจ่ายคืนทุนให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วน ตามขั้นตอนดังนี้
  - (1) จ่ายชำระหนี้สินซึ่งเป็นเจ้าหนี้นุคคลภายนอก
  - (2) ชำระคืนเงินกู้ แก่ผู้เป็นหุ้นส่วน
  - (3) จ่ายคืนทุนให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนตามยอดคงเหลือในบัญชีทุน

หลังจากจ่ายชำระหนี้ซึ่งเป็นเจ้าหนี้บุคคลภายนอก จ่ายชำระคืนเงินกู้แก่ผู้เป็น
หุ้นส่วน และจ่ายค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชีแล้ว ถ้ามีเงินสดไม่พอที่จะจ่ายคืนทุนให้แก่ผู้เป็น
หุ้นส่วนได้ครบตามจำนวน ส่วนที่ขาดนี้ถือเป็นผลขาดทุนจากการชำระบัญชีซึ่งจะต้องเฉลี่ย
ให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน ในการชำระบัญชีและการจ่ายคืนทุนมี 2 วิธีคือ การชำระบัญชีโดย
การจ่ายคืนทุนในงวดเดียว และการชำระบัญชีโดยการจ่ายคืนทุนเป็นงวด ๆ

5.2 การชำระบัญชีโดยการจ่ายคืนทุนในงวดเดียว

ผู้มีหน้าที่ชำระบัญชี คือ ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน หรืออาจจะแต่งตั้งจากบุคคลอื่นให้ทำหน้าที่ชำระบัญชีก็ได้ แต่ต้องได้รับเสียงส่วนมากจากผู้เป็นหุ้นส่วน ผู้ชำระบัญชีมีหน้าที่ในการปรับปรุงและปิดบัญชีจัดทำงบการเงิน รวบรวมสินทรัพย์ทั้งหมดของห้าง รวมทั้งเรียกร้องทวงถามให้ลูกหนี้ชำระหนี้ จำหน่ายสินทรัพย์ทั้งหมดของห้าง นำเงินไปชำระหนี้สินภายนอก จ่ายคืนเงินกู้และจ่ายคืนทุนผู้เป็นหุ้นส่วน และนำมาจัดทำเป็นงบแสดงการชำระบัญชี

การชำระบัญชีโดยการจ่ายคืนทุนในงวดเดียว หมายถึง ห้างหุ้นส่วนจ่ายคืนทุนครั้งเดียวภายหลังจากนำสินทรัพย์ทั้งหมดออกจำหน่าย ซึ่งแยกเป็น 3 กรณีดังนี้

กรณีที่ 1 ผู้เป็นหุ้นส่วนมีบัญชีทุนเพียงพอที่จะรับส่วนเฉลี่ยในผลขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์

กรณีที่ 2 บัญชีทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนบางคนมียอดไม่พอกับส่วนเฉลี่ยผลขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์ จึงจำเป็นต้องโอนยอดในบัญชีเงินกู้ของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้นั้นไปชดเชยส่วนขาดในบัญชีทุน

กรณีที่ 3 ผู้เป็นหุ้นส่วนมียอดทุนไม่พอกับส่วนเฉลี่ยผลขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์และมีบัญชีเงินกู้มาชดใช้ไม่เพียงพอ หรือไม่มีบัญชีเงินกู้มาชดเชยส่วนขาดในบัญชีทุน

กรณีที่ 1 ผู้เป็นหุ้นส่วนมีบัญชีทุนเพียงพอที่จะรับส่วนเฉลี่ยในผลขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์
ตัวอย่างที่ 5.1 เก่ง แก่น แก้ว เป็นหุ้นส่วนกัน แบ่งผลกำไรขาดทุนในอัตรา 2 : 2 : 1 ตกลงเลิก
 กิจการเมื่อวันที่ 1 มกราคม 25X2 งบฐานะการเงินของห้างเป็นดังนี้

ห้างหุ้นส่วน เก่ง แก่น แก้ว

งบฐานะการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25X1

สินทรัพย์		หนี้สินและส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน	
เงินสด	25,000	เจ้าหนี้	35,000
สินทรัพย์อื่น	115,000	ส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน	
		ทุน – เก่ง	40,000
		ทุน – แก่น	40,000
		ทุน – แก้ว	<u>25,000</u>
	<u>140,000</u>		<u>105,000</u>
			<u>140,000</u>

สมมติว่าสินทรัพย์อื่น ๆ ของห้างหุ้นส่วนนำออกจำหน่ายทั้งหมดได้เงินจำนวน 70,000 บาท
 ซึ่งเกิดผลขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์จำนวน 45,000 บาท ผลขาดทุนดังกล่าวจะต้องเฉลี่ย
 ให้ผู้เป็นหุ้นส่วน ตามอัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน งบแสดงการชำระบัญชีจะเป็นดังนี้

ห้างหุ้นส่วน เก่ง แก่น แก้ว

งบแสดงการชำระบัญชี

1 มกราคม 25X2

	สินทรัพย์		เจ้าหนี้	เงินทุน		
	เงินสด	อื่น ๆ		เก่ง	แก่น	แก้ว
อัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน				2/5	2/5	1/5
ยอดคงเหลือก่อนชำระบัญชี	25,000	115,000	35,000	40,000	40,000	25,000
(1) จำหน่ายสินทรัพย์และแบ่งผลขาดทุน	70,000	(115,000)	—	(18,000)	(18,000)	(9,000)
ขาดทุน	95,000		35,000	22,000	22,000	16,000
(2) จ่ายชำระหนี้สิน	(35,000)		(35,000)	—	—	—
คงเหลือ	60,000			22,000	22,000	16,000
(3) จ่ายคืนทุน	(60,000)			(22,000)	(22,000)	(16,000)

การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการชำระบัญชีเป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X2		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ม.ค. (1)	1	เงินสด		70,000	—	115,000	—
		ทุน – เก่ง		18,000	—		
		ทุน – แก่น		18,000	—		
(2)		ทุน – แก้ว		9,000	—	35,000	—
		สินทรัพย์อื่น					
		จำหน่ายสินทรัพย์และแบ่งผลขาดทุน					
(3)		เจ้าหนี้		35,000	—	60,000	—
		เงินสด					
		จ่ายชำระหนี้สินภายนอก					
		ทุน – เก่ง		22,000	—		
		ทุน – แก่น		22,000	—		
		ทุน – แก้ว		16,000	—		
		เงินสด					
		จ่ายคืนทุนให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วน					

กรณีนี้ที่ 2 บัญชีทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนบางคน มียอดไม่พอกับส่วนเฉลี่ยผลขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์ จึงจำเป็นต้องโอนยอดในบัญชีเงินกู้ของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้นั้น ไปชดเชยส่วนขาดในบัญชีทุน

ตัวอย่างที่ 5.2 จ้อย แจ่ม และแจ่ง เป็นหุ้นส่วนกัน แบ่งผลกำไรขาดทุนเท่ากัน ทั้งสามตกลงเลิกกิจการเมื่อ 1 มกราคม 25X2 งบฐานะการเงินของห้างเป็นดังนี้

ห้างหุ้นส่วน จ้อย แจ่ม แจ่ง

งบฐานะการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25X1

สินทรัพย์		หนี้สินและส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน	
เงินสด	20,000	เจ้าหนี้	25,000
สินทรัพย์อื่น	135,000	เงินกู้ – แจ่ง	13,000
		ส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน	
		ทุน – จ้อย	57,000
		ทุน – แจ่ม	38,000
		ทุน – แจ่ง	<u>22,000</u>
	<u>155,000</u>		<u>117,000</u>
			<u>155,000</u>

สมมติว่าสินทรัพย์อื่นของห้างหุ้นส่วนนำออกจำหน่ายได้เงิน 60,000 บาท เกิดผลขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์ 75,000 บาท งบแสดงการชำระบัญชีเป็นดังนี้

ห้างหุ้นส่วน จ้อย แจ่ม แฉง

งบแสดงการชำระบัญชี

1 มกราคม 25X2

	สินทรัพย์		เจ้าหนี้	เงินกู้ – แจ้ง	เงินทุน		
	เงินสด	อื่น ๆ			จួយ	แจ้งม	แจ้ง
อัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน					1/3	1/3	1/3
ยอดคงเหลือก่อนชำระบัญชี	20,000	135,000	25,000	13,000	57,000	38,000	22,000
(1) จำหน่ายสินทรัพย์และแบ่ง ผลขาดทุน	60,000	(135,000)	–	–	(25,000)	(25,000)	(25,000)
คงเหลือ	80,000		25,000	13,000	32,000	13,000	(3,000)
(2) จ่ายชำระหนี้สิน	(25,000)		(25,000)	–	–	–	–
คงเหลือ	55,000			13,000	32,000	13,000	(3,000)
(3) โอนเงินกู้ไปชดเชยส่วน ขาดในบัญชีทุน	–			(3,000)	–	–	3,000
คงเหลือ	55,000			10,000	32,000	13,000	
(4) ชำระคืนเงินกู้และจ่ายคืน ทุน	(55,000)			(10,000)	(32,000)	(13,000)	

จากงบแสดงการชำระบัญชีข้างต้นปรากฏว่า แจงมีทุนไม่พอกับส่วนเฉลี่ยในผล
ขาดทุน หรือมียอดทุนทางด้านเดบิตจำนวน 3,000 บาท แต่เนื่องจากแจงมียอดเงินให้ห้าง
หุ้นส่วนกู้ยืม จึงโอนยอดเงินกู้ไปชดเชยส่วนขาดในบัญชีทุนแทน โดยที่ห้างหุ้นส่วนไม่ต้องให้
แจงนำเงินสดมาชดใช้ให้แก่ห้างหุ้นส่วน

การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการชำระบัญชีเป็นดังนี้

พ.ศ. 25X2		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ม.ค. (1)	1	เงินสด		60,000	—		
		ทุน - จุ้ย		25,000	—		
		ทุน - แจ่ม		25,000	—		
		ทุน - แจ้ง		25,000	—		
		สินทรัพย์อื่น				135,000	—
		จำหน่ายสินทรัพย์และแบ่งผลขาดทุน					
(2)		เจ้าหนี้		25,000	—		
		เงินสด				25,000	—
		จ่ายชำระหนี้สินภายนอก					
(3)		เงินกู้ - แจ้ง		3,000	—		
		ทุน - แจ้ง				3,000	—
		โอนเงินกู้ไปชดเชยส่วนขาดในบัญชีทุน					
(4)		เงินกู้ - แจ้ง		10,000	—		
		ทุน - จุ้ย		32,000	—		
		ทุน - แจ่ม		13,000	—		
		เงินสด				55,000	—
		ชำระคืนเงินกู้และจ่ายคืนทุนให้แก่ผู้ เป็นหุ้นส่วน					

กรณีที่ 3 ผู้เป็นหุ้นส่วนมียอดทุนไม่พอกับส่วนเฉลี่ยผลขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์และมีบัญชีเงินกู้มาชดใช้ไม่เพียงพอ หรือไม่มีบัญชีเงินกู้มาชดเชยส่วนขาดในบัญชีทุนตามวิธีนี้ผู้เป็นหุ้นส่วนจะต้องนำเงินสดมาชดใช้ส่วนขาดในบัญชีทุน แต่เนื่องจากผู้เป็นส่วนยังไม่มีความพร้อมทางด้านการเงิน ซึ่งอาจแยกพิจารณาตามความพร้อมของผู้เป็นหุ้นส่วนดังนี้

1. นำเงินสดมาชดใช้ส่วนขาดในบัญชีทุนทันที
2. จะนำเงินสดมาชดใช้ส่วนขาดในบัญชีทุนภายหลัง ห้างจะจ่ายคืนทุนให้กับผู้เป็นหุ้นส่วนที่บัญชีทุนคงเหลือไปก่อน ต่อมา
  - (1) ผู้เป็นหุ้นส่วนนำเงินสดมาชดใช้ตามที่แจ้งไว้
  - (2) ผู้เป็นหุ้นส่วนไม่สามารถนำเงินสดมาชดใช้ตามที่แจ้งไว้ได้

ตัวอย่างที่ 5.3 แต่ว ตึง และติม เป็นหุ้นส่วนกัน แบ่งผลกำไรขาดทุนเท่ากัน ทั้งสามตกลงเลิกกิจการ
งบฐานะการเงิน ณ วันเลิกกิจการเป็นดังนี้

ห้างหุ้นส่วน แต่ว ตึง ติม

งบฐานะการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25X1

สินทรัพย์		หนี้สินและส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน	
เงินสด	25,000	หนี้สิน	49,000
สินทรัพย์อื่น	155,000	เงินกู้ – แต่ว	6,000
		ส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน	
		ทุน – แต่ว	20,000
		ทุน – ตึง ⁺	50,000
		ทุน – ติม ⁺	55,000
	<u>180,000</u>		<u>125,000</u>
			<u>180,000</u>

สมมติว่าสินทรัพย์อื่นของห้างหุ้นส่วนนำออกจำหน่ายได้เงิน 65,000 บาท เกิดผล
ขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์ 90,000 บาท

(1) สมมติว่าแต่ว้นำเงินสดมาชดใช้ส่วนขาดในบัญชีทุนทันที

ห้างหุ้นส่วน แต่ว ตึง ตีม⁺

งบแสดงการชำระบัญชี

1 มกราคม 25X2

	สินทรัพย์		หนี้สิน	เงินกู้ – แต่ัว	เงินทุน		
	เงินสด	อื่น ๆ			แต่ัว	ตั้ง ⁺	ติม ⁺
อัตราส่วนแบ่งกำไรขาดทุน					1/3	1/3	1/3
ยอดคงเหลือก่อนชำระบัญชี	25,000	155,000	49,000	6,000	20,000	50,000	55,000
(1) จำหน่ายสินทรัพย์และ แบ่งผลขาดทุน	65,000	(155,000)	–	–	(30,000)	(30,000)	(30,000)
คงเหลือ	90,000		49,000	6,000	(10,000)	20,000	25,000
(2) จ่ายชำระหนี้สิน	(49,000)		(49,000)	–	–	–	–
คงเหลือ	41,000			6,000	(10,000)	20,000	25,000
(3) โอนเงินกู้ไปชดเชยส่วนขาด ในบัญชีทุน	–			(6,000)	6,000	–	–
คงเหลือ	41,000				(4,000)	20,000	25,000
(4) รับชำระเงินจากแต่ัว	4,000				4,000	–	–
คงเหลือ	45,000					20,000	25,000
(5) จ่ายคืนทุน	(45,000)					(20,000)	(25,000)

การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการชำระบัญชีเป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X2		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ม.ค.	1	เงินสด		65,000	–		
(1)		ทุน – แคว		30,000	–		
		ทุน – ตัง		30,000	–		
		ทุน – ต้ม		30,000	–		
		สินทรัพย์อื่น				155,000	–
		จำหน่ายสินทรัพย์และแบ่งผลขาดทุน					
(2)		เจ้าหนี้		49,000	–		
		เงินสด				49,000	–
		จ่ายชำระหนี้สินภายนอก					
(3)		เงินกู้ – แคว		6,000	–		
		ทุน – แคว				6,000	–
		โอนเงินกู้ไปชดเชยส่วนขาดในบัญชีทุน					
(4)		เงินสด		4,000	–		
		ทุน – แคว				4,000	–
		แควนำเงินมาชำระส่วนขาดในบัญชีทุน					
(5)		ทุน – ตัง		20,000	–		
		ทุน – ต้ม		25,000	–		
		เงินสด				45,000	–
		ชำระคืนเงินกู้และจ่ายคืนทุนให้แก่ผู้เป็น หุ้นส่วน					

(2) แต่จะนำเงินสดมาชดใช้ส่วนขาดในบัญชีทุนภายหลัง
หักหุ้นส่วน แต่ ⁺ดิ่ง ⁺ตี๋ม
งบแสดงการชำระบัญชี

1 มกราคม 25X2

	สินทรัพย์		หนี้สิน	เงินกู้ – แต่ัว	เงินทุน		
	เงินสด	อื่น ๆ			แต่ัว	ตั้ง ⁺	ติม ⁺
อัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน ยอดคงเหลือก่อนชำระบัญชี	25,000	155,000	49,000	6,000	1/3 20,000	1/3 50,000	1/3 55,000
(1) จำหน่ายสินทรัพย์และแบ่ง ผลขาดทุน	65,000	(155,000)	–	–	(30,000)	(30,000)	(30,000)
คงเหลือ	90,000		49,000	6,000	(10,000)	20,000	25,000
(2) จ่ายชำระหนี้สิน	(49,000)		(49,000)	–	–	–	–
คงเหลือ	41,000			6,000	(10,000)	20,000	25,000
(3) โอนเงินกู้ไปชดเชยส่วน ขาดในบัญชีทุน	–			(6,000)	6,000	–	–
คงเหลือ	41,000				(4,000)	20,000	25,000
(4) จ่ายคืนทุน (งบ 1)	(41,000)				–	(18,000)	(23,000)
คงเหลือ	–				(4,000)	2,000	2,000
(5) รับชำระเงินจากแต่ัว	4,000				4,000	–	–
คงเหลือ	4,000					2,000	2,000
(6) จ่ายคืนทุน	(4,000)					(2,000)	(2,000)

ห้างหุ้นส่วน แต่ว ตึง ติม

การคำนวณเงินจ่ายคืนทุนผู้เป็นหุ้นส่วน (งบ 1)

รายการ	แต่ว	ตึง	ติม
อัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน	1/3	1/3	1/3
ยอดเงินทุนก่อนจ่ายคืนทุน	(4,000)	20,000	25,000
<u>หัก</u> ผลขาดทุนที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเรียกเก็บเงินจาก แต่วไม่ได้ ตึงและติมรับเฉลี่ยผลขาดทุนคนละเท่า ๆ กัน	4,000	(2,000)	(2,000)
ยอดคงเหลือที่จะจ่ายคืนทุน	—	18,000	23,000

การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการชำระบัญชีเป็นดังนี้ รายการที่ (1) – (3) บันทึกเหมือนกัน

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X2		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ม.ค. (4)	1	ทุน – ดึง ⁺		18,000	–		
		ทุน – ตีมี ⁺		23,000	–		
		เงินสด จ่ายคืนทุนให้ดึงและตีมีก่อนบางส่วน				41,000	–
(5)		เงินสด ทุน – แต้ว ⁺ แต้วนำเงินสดมาชำระส่วนขาดในบัญชีทุน		4,000	–	4,000	–
(6)		ทุน – ดึง ⁺		2,000	–		
		ทุน – ตีมี ⁺ เงินสด จ่ายคืนทุนส่วนที่เหลือให้ดึงและตีมี		2,000	–	4,000	–

(3) แต่ัวไม่สามารถนำเงินสดมาชดใช้ส่วนขาดในบัญชีทุนภายหลังได้

ห้างหุ้นส่วน แต่ัว ตึง ติม

งบแสดงการชำระบัญชี

1 มกราคม 25X2

	สินทรัพย์		หนี้สิน	เงินกู้ – แต่ัว	เงินทุน		
	เงินสด	อื่น ๆ			แต่ัว	ตั้ง	ติม
อัตราส่วนแบ่งกำไรขาดทุน					1/3	1/3	1/3
ยอดคงเหลือก่อนชำระบัญชี	25,000	155,000	49,000	6,000	20,000	50,000	55,000
(1) จำหน่ายสินทรัพย์และ แบ่งผลขาดทุน	65,000	(155,000)	–	–	(30,000)	30,000	(30,000)
คงเหลือ	90,000		49,000	6,000	(10,000)	20,000	25,000
(2) จ่ายชำระหนี้สิน	(49,000)		(49,000)	–	–	–	–
คงเหลือ	41,000			6,000	(10,000)	20,000	25,000
(3) โอนเงินกู้ไปชดเชยส่วน ขาดในบัญชีทุน	–			(6,000)	6,000	–	–
คงเหลือ	41,000				(4,000)	20,000	25,000
(4) จ่ายคืนทุน (งบ 1)	(41,000)				–	(18,000)	(23,000)
คงเหลือ					(4,000)	2,000	2,000
(5) เกลี่ยผลขาดทุนที่แต่ัว ไม่สามารถนำเงินมา ชดใช้ส่วนขาดในบัญชี ทุนได้ให้ตั้งและติมใน อัตรา 1 : 1					4,000	(2,000)	(2,000)

ห้างหุ้นส่วน แต้ว ตึง ติม

การคำนวณเงินจ่ายคืนทุนผู้เป็นหุ้นส่วน (งบ 1)

รายการ	แต้ว	ตึง ⁺	ติม ⁺
อัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน	1/3	1/3	1/3
ยอดเงินทุนก่อนจ่ายคืนทุน	(4,000)	20,000	25,000
<u>หัก</u> ผลขาดทุนที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเรียกเก็บเงินจาก แต้วไม่ได้ตึง ⁺ และติม ⁺ รับเฉลี่ยผลขาดทุนคนละเท่า ๆ กัน	4,000	(2,000)	(2,000)
ยอดคงเหลือที่จะจ่ายคืนทุน	—	18,000	23,000

การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการชำระบัญชีเป็นดังนี้

รายการที่ (1) – (3) บันทึกเหมือนกัน

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X2		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ม.ค.	1	ทุน – ดึง ⁺		18,000	–	41,000	–
(4)		ทุน – ตีมี ⁺		23,000	–		
		เงินสด					
		จ่ายคืนทุนให้ดึงและตีมีก่อนบางส่วน ⁺					
(5)		ทุน – ดึง ⁺		2,000	–	4,000	–
		ทุน – ตีมี ⁺		2,000	–		
		ทุน – แต้่ว ⁺					
		โอนยอดทุนเดบิตของแต้่วให้ดึงและตีมี ⁺					

5.3 การชำระบัญชีโดยการจ่ายคืนทุนเป็นงวด ๆ

การชำระบัญชีโดยการจ่ายคืนทุนเป็นงวด ๆ เนื่องจากการชำระบัญชีจำเป็นต้องใช้เวลานานหลังจากที่ชำระหนี้สินภายนอกเรียบร้อยแล้ว ผู้เป็นหุ้นส่วนอาจต้องการให้มีการจ่ายคืนทุนบางส่วนก่อนจากเงินสดที่มีอยู่ในมือ ในกรณีที่มีการจ่ายคืนทุนบางส่วน ก่อนที่จะจำหน่ายสินทรัพย์หมดผู้ชำระบัญชีจะต้องจัดทำบคำนวณการจ่ายคืนทุนทุนผู้เป็นส่วน โดยคิดเผื่อไว้สำหรับผลขาดทุนที่อาจจะเกิดขึ้นจากการที่ไม่ได้รับخذใช้ส่วนขาดในบัญชีทุนของผู้เป็นหุ้นส่วน ซึ่งผู้ชำระบัญชีจะต้องทำด้วยความระมัดระวัง เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้น เพราะถ้าเกิดปัญหาขึ้นในภายหลังผู้ชำระบัญชีจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ ทั้งนี้ ก่อนที่จะจ่ายคืนทุนให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วน จะต้องมีการมีบัญชีเงินทุนคงเหลือเพียงพอที่จะรับภาระผลขาดทุนที่อาจจะเกิดขึ้น

หลักและวิธีการปฏิบัติในการจ่ายคืนทุนเป็นงวด ๆ มีดังนี้

1. สิทธิที่เหลือยู่จำหน่ายไม่ได้ และให้เฉลี่ยผลขาดทุนทั้งสิ้นไปยังผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนตามอัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน

2. ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดมียอดทุนด้านเดบิต ให้ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นไม่สามารถนำเงินมาชดใช้ส่วนขาดในบัญชีทุนของตนได้ ให้เฉลี่ยผลขาดทุนไปให้ผู้เป็นหุ้นส่วนที่มียอดทุนทางด้านเครดิต

3. จะจ่ายคืนทุนได้เฉพาะผู้เป็นหุ้นส่วนที่มียอดบัญชีทุนทางด้านเครดิต

4. การจ่ายคืนทุนเป็นงวด ๆ ให้ถือเสมือนหนึ่งว่าเป็นการจ่ายคืนทุนครั้งสุดท้าย จะต้องทำด้วยความระมัดระวังเพื่อไม่ให้ผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่ง รับเงินคืนทุนน้อยกว่าหรือมากกว่าสิทธิที่ควรจะได้ยอดทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนก่อนการจ่ายคืนทุนในแต่ละครั้ง จะมียอดคงเหลือลดลงมาเท่ากับอัตราส่วนแบ่งกำไรขาดทุน เนื่องจากถ้าปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ข้างต้น ซึ่งเป็นการเฉลี่ยผลกำไรขาดทุนให้ผู้เป็นหุ้นส่วนตามอัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน จึงสามารถจ่ายคืนทุนตามอัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุนได้ทันที

กรณีที่ 1 ผู้เป็นหุ้นส่วนมียอดทุนคงเหลือด้านเครดิต ซึ่งมียอดทุนเพียงพอที่จะรับส่วนเฉลี่ยผลขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์ และสามารถจ่ายคืนทุนเป็นงวด ๆ ได้

ตัวอย่างที่ 5.4 ปี่ ปอ และปาน เป็นหุ้นส่วนกัน แบ่งกำไรขาดทุนในอัตรา 2 : 1 : 2 งบประมาณการเงินก่อนเลิกกิจการ เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 25X1 เป็นดังนี้

ห้างหุ้นส่วน ปี่ ปอ ปาน

งบประมาณการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25X1

สินทรัพย์		หนี้สินและส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน		
เงินสด	12,000	เจ้าหนี้การค้า		13,000
สินทรัพย์อื่น	127,000	ทุน - ปี่	45,000	
		ทุน - ปอ	41,000	
		ทุน - ปาน	<u>40,000</u>	<u>126,000</u>
	<u>139,000</u>			<u>139,000</u>

ในระหว่างปีมีการจำหน่ายสินทรัพย์ดังนี้

	ราคาตามบัญชี	เงินสดจากการขาย
มกราคม	57,000	40,000
กุมภาพันธ์	45,000	30,000
มีนาคม	25,000	18,000

ห้างหุ้นส่วน ปี ปอ ป่าน

งบแสดงการชำระบัญชี

มกราคม – มีนาคม 25X2

	สินทรัพย์		เจ้าหนี้	เงินทุน		
	เงินสด	อื่น ๆ		ปี	ปอ	ป่าน
อัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน				2/5	1/5	2/5
ยอดคงเหลือก่อนชำระบัญชี	12,000	127,000	13,000	45,000	41,000	40,000
(1) ม.ค. จำหน่ายสินทรัพย์และ แบ่งผลกำไรขาดทุน	40,000	(57,000)	–	(6,800)	(3,400)	(6,800)
คงเหลือ	52,000	70,000	13,000	38,200	37,600	33,200
(2) จ่ายชำระหนี้สิน	(13,000)	–	(13,000)	–	–	–
คงเหลือ	39,000	70,000		38,200	37,600	33,200
(3) จ่ายคืนทุน (งบ 1)	(39,000)	–		(10,200)	(23,600)	(5,200)
คงเหลือ	–	70,000		28,000	14,000	28,000
(4) ก.พ. จำหน่ายสินทรัพย์และ แบ่งผลขาดทุน	30,000	(45,000)		(6,000)	(3,000)	(6,000)
คงเหลือ	30,000	25,000		22,000	11,000	22,000
(5) จ่ายคืนทุน	(30,000)	–		(12,000)	(6,000)	(12,000)
คงเหลือ	–	25,000		10,000	5,000	10,000
(6) มี.ค. จำหน่ายสินทรัพย์แบ่ง ผลขาดทุน	18,000	(25,000)		(2,800)	(1,400)	(2,800)
คงเหลือ	18,000			7,200	3,600	7,200
(7) จ่ายคืนทุน	(18,000)			(7,200)	(3,600)	(7,200)

ห้างหุ้นส่วน ปี ปอ ป่าน

การคำนวณจ่ายคืนทุนผู้เป็นหุ้นส่วน (งบ 1)

รายการ	ปี	ปอ	ป่าน
<u>การจ่ายคืนทุนเดือน มกราคม 25X2</u>			
อัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน	2/5	1/5	2/5
ยอดเงินทุนก่อนจ่ายคืนทุน	38,200	37,600	33,200
<u>หัก</u> ผลขาดทุนที่อาจจะเกิดขึ้นจากสินทรัพย์ที่			
เหลือจำหน่ายไม่ได้ จำนวน 70,000 บาท	(28,000)	(14,000)	(28,000)
ยอดคงเหลือที่จะจ่ายคืนทุน	10,200	23,600	5,200

การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการชำระบัญชีเป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X2		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ม.ค.	1	เงินสด		40,000	—		
(1)		ทุน – ปู่		6,800	—		
		ทุน – ปอ		3,400	—		
		ทุน – ป่าน		6,800	—		
		สินทรัพย์อื่น				57,000	—
		จำหน่ายสินทรัพย์และแบ่งผลขาดทุน					
		งวดเดือนมกราคม					
(2)		เจ้าหนี้		13,000	—		
		เงินสด				13,000	—
		จ่ายชำระหนี้สินภายนอก					

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 2

พ.ศ. 25X2		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ม.ค. (3)	1	ทุน – ปี่		10,200	–	39,000	–
		ทุน – ปอ		23,600	–		
		ทุน – ป่าน		5,200	–		
		เงินสด จ่ายคืนทุน งวดที่ 1					
ก.พ. (4)	1	เงินสด		30,000	–	45,000	–
		ทุน – ปี่		6,000	–		
		ทุน – ปอ		3,000	–		
		ทุน – ป่าน		6,000	–		
		สินทรัพย์อื่น จำหน่ายสินทรัพย์และแบ่งผลขาดทุน งวด เดือนกุมภาพันธ์					

(5)		ทุน – ปี่ ทุน – ปอ ทุน – ป่าน เงินสด จ่ายคืนทุน งวดที่ 2		12,000	–	30,000	–
				6,000	–		
				12,000	–		
มี.ค.	1	เงินสด		18,000	–		
(6)		ทุน – ปี่		2,800	–	25,000	–
		ทุน – ปอ		1,400	–		
		ทุน – ป่าน		2,800	–		
		สินทรัพย์อื่น					
		จำหน่ายสินทรัพย์และแบ่งผลขาดทุนงวด					
		เดือนมีนาคม					

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 3

พ.ศ. 25X2		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
มี.ค. (7)	1	ทุน - ปี่		7,200	—		
		ทุน - ปอ		3,600	—		
		ทุน - ป่าน		7,200	—		
		เงินสด				18,000	—
		จ่ายคืนทุนงวดสุดท้าย					

ข้อสังเกต หลังจากหักหุ้นส่วนคำนวณการจ่ายคืนทุนตามงบประมาณที่ 1 และทำการจ่ายคืนทุนในเดือนมกราคมแล้ว ทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน จะมียอดคงเหลือเท่ากับ อัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุนคือมีจำนวน 28,000 บาท 14,000 บาท และ 28,000 บาท ตามลำดับ ดังนั้น ถ้าในเดือนต่อมา มีการจำหน่ายสินทรัพย์ได้เงินมา ก็จะนำมาจ่ายคืนทุนให้กับผู้เป็นหุ้นส่วนตามอัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุนได้ทันที โดยไม่ต้องทำงบประมาณการคำนวณการจ่ายคืนทุนอีก

กรณีที่ 2 ผู้เป็นหุ้นส่วนบางคนมียอดทุนคงเหลือด้านเดบิต และไม่สามารถนำเงินสดหรือสินทรัพย์อื่นมาชดเชยให้กับห้างหุ้นส่วนได้

ตามวิธีนี้ ในการคำนวณการจ่ายคืนทุน ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดรับเฉลี่ยผลขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์ที่เหลือไม่ได้ แล้วมีผลทำให้ทุนมียอดเดบิต ให้ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีทุนทางด้านเดบิตไม่สามารถนำเงินมาชดเชยส่วนขาดในบัญชีทุนได้ และให้เฉลี่ยให้กับผู้เป็นหุ้นส่วนที่มียอดคงเหลือในบัญชีทุนด้านเครดิตตามอัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน

ตัวอย่างที่ 5.5 บุงา บุงา และราตรี เป็นหุ้นส่วนกัน แบ่งผลกำไรขาดทุนในอัตรา 5 : 3 : 2 ตกลง
 เลิกกิจการ เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 25X2 งบฐานะการเงินก่อนเลิกกิจการเป็นดังนี้

ห้างหุ้นส่วน บุงา บุงา ราตรี

งบฐานะการเงิน

1 พฤษภาคม 25X2

สินทรัพย์		หนี้สินและส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน	
เงินสด	25,000	เจ้าหนี้การค้า	30,000
สินทรัพย์อื่น	240,000	ทุน – บุงา	65,000
		ทุน – บุงา	80,000
		ทุน – ราตรี	<u>90,000</u>
	<u>265,000</u>		<u>235,000</u>
			<u>265,000</u>

ในระหว่างปีมีการจำหน่ายสินทรัพย์ดังนี้

	ราคาตามบัญชี	เงินสดจากการขาย
พฤษภาคม	90,000	60,000
มิถุนายน	80,000	48,000
กรกฎาคม	40,000	19,000
สิงหาคม	30,000	12,000

ห้างหุ้นส่วน บุหงา บุปผา รัตรี

งบแสดงการชำระบัญชี

พฤษภาคม – สิงหาคม

	สินทรัพย์		เจ้าหนี้	เงินทุน		
	เงินสด	อื่น ๆ		บุหงา	บุปผา	รัตรี
อัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน				5/10	3/10	2/10
ยอดคงเหลือก่อนชำระบัญชี	25,000	240,000	30,000	65,000	80,000	90,000
(1) พ.ค. จำหน่ายสินทรัพย์ และแบ่งผลขาดทุน	60,000	(90,000)	–	(15,000)	(9,000)	(6,000)
คงเหลือ	85,000	150,000	30,000	50,000	71,000	84,000
(2) จ่ายชำระหนี้สิน	(30,000)	–	(30,000)	–	–	–
คงเหลือ	55,000	150,000		50,000	71,000	84,000
(3) จ่ายคืนทุน (งบ 1)	(55,000)	–		–	(11,000)	(44,000)
คงเหลือ	–	150,000		50,000	60,000	40,000
(4) มิ.ย. จำหน่ายสินทรัพย์ และ แบ่งผลขาดทุน	48,000	(80,000)		(16,000)	(9,600)	(6,400)
คงเหลือ	48,000	70,000		34,000	50,400	33,600

(5) จ่ายคืนทุน (งบ 2)	(48,000)	–		–	(28,800)	(19,200)
คงเหลือ	–	70,000		34,000	21,600	14,400
(6) ก.ค. จำหน่ายสินทรัพย์						
แบ่งผลขาดทุน	19,000	(40,000)		(10,500)	(6,300)	(4,200)
คงเหลือ	19,000	30,000		23,500	15,300	10,200
(7) จ่ายคืนทุน (งบ 3)	(19,000)	–		(8,500)	(6,300)	(4,200)
คงเหลือ	–	30,000		15,000	9,000	6,000
(8) ส.ค. จำหน่ายสินทรัพย์						
และ แบ่งผลขาดทุน	12,000	(30,000)		(9,000)	(5,400)	(3,600)
คงเหลือ	12,000			6,000	3,600	2,400
(9) จ่ายคืนทุน	(12,000)			(6,000)	(3,600)	(2,400)

ห้างหุ้นส่วน บุงา บุปผา ราตรี

การคำนวณจ่ายคืนทุนผู้เป็นหุ้นส่วน (งบ 1)

	บุงา	บุปผา	ราตรี
<u>การจ่ายคืนทุนเดือน พฤษภาคม 25X2</u>			
อัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน	5/10	3/10	2/10
ยอดเงินทุนก่อนจ่ายคืนทุน	50,000	71,000	84,000
<u>หัก</u> ผลขาดทุนที่อาจจะเกิดขึ้น จากสินทรัพย์ที่ เหลือจำหน่ายไม่ได้ จำนวน 150,000 บาท	(75,000)	(45,000)	(30,000)
คงเหลือ	(25,000)	26,000	54,000
<u>หัก</u> ผลขาดทุนที่อาจจะเกิดขึ้นจากการที่บุงา ไม่สามารถขอใช้ส่วนขาดในบัญชีทุนได้	25,000	(15,000)	(10,000)
ยอดคงเหลือที่จะจ่ายคืนทุน		11,000	44,000

ห้างหุ้นส่วน บุษงา บุปผา ราตรี
การคำนวณจ่ายคืนทุนผู้เป็นหุ้นส่วน (งบ 2)

	บุษงา	บุปผา	ราตรี
<u>การจ่ายคืนทุนเดือน มิถุนายน 25X2</u>			
อัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน	5/10	3/10	2/10
ยอดเงินทุนก่อนจ่ายคืนทุน	34,000	50,400	33,600
<u>หัก</u> ผลขาดทุนที่อาจจะเกิดขึ้น จากสินทรัพย์ที่ เหลือจำหน่ายไม่ได้ จำนวน 70,000 บาท	(35,000)	(21,000)	(14,000)
คงเหลือ	(1,000)	29,400	19,600
<u>หัก</u> ผลขาดทุนที่อาจจะเกิดขึ้นจากการที่บุษงา ไม่สามารถขอใช้ส่วนขาดในบัญชีทุนได้	1,000	(600)	(400)
ยอดคงเหลือที่จะจ่ายคืนทุน		28,800	19,200

ห้างหุ้นส่วน บุษงา บุษผา ราตรี
การคำนวณจ่ายคืนทุนผู้เป็นหุ้นส่วน (งบ 3)

	บุษงา	บุษผา	ราตรี
<u>การจ่ายคืนทุนเดือน กรกฎาคม 25X2</u>			
อัตราส่วนแบ่งผลกำไรขาดทุน	5/10	3/10	2/10
ยอดเงินทุนก่อนจ่ายคืนทุน	23,500	15,300	10,200
<u>หัก</u> ผลขาดทุนที่อาจจะเกิดขึ้น จากสินทรัพย์ที่ เหลือจำหน่ายไม่ได้ จำนวน 30,000 บาท	(15,000)	(9,000)	(6,000)
ยอดคงเหลือที่จะจ่ายคืนทุน	8,500	6,300	4,200

การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการชำระบัญชีเป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25X2		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
พ.ค.	1	เงินสด		60,000	—		
(1)		ทุน – บุนหา		15,000	—		
		ทุน – บุปผา		9,000	—		
		ทุน – รัตรี		6,000	—		
		สินทรัพย์อื่น				90,000	—
		จำหน่ายสินทรัพย์และแบ่งผลขาดทุน					
		งวดเดือน พฤษภาคม					
(2)		เจ้าหนี้		30,000	—		
		เงินสด				30,000	—
		จ่ายชำระหนี้สินภายนอก					
(3)		ทุน – บุปผา		11,000	—		
		ทุน – รัตรี		44,000	—		
		เงินสด				55,000	—
		จ่ายคืนทุน งวดที่ 1					

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 2

พ.ศ. 25X2		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
มิ.ย. (4)	1	เงินสด		48,000	—	80,000	—
		ทุน – บุหงา		16,000	—		
		ทุน – บุปผา		9,600	—		
		ทุน – รัตรี		6,400	—		
		สินทรัพย์อื่น					
(5)		จำหน่ายสินทรัพย์และแบ่งผลขาดทุน				48,000	—
		งวดเดือน มิถุนายน					
		ทุน – บุปผา		28,800	—		
		ทุน – รัตรี		19,200	—		
		เงินสด					
		จ่ายคืนทุน งวดที่ 2					

ก.ค.	1	เงินสด		19,000	—		
(6)		ทุน – บุหงา		10,500	—		
		ทุน – บุปผา		6,300	—		
		ทุน – รัตรี		4,200	—		
		สินทรัพย์อื่น				40,000	—
		จำหน่ายสินทรัพย์และแบ่งผลขาดทุน					
		งวดเดือนกรกฎาคม					
(7)		ทุน – บุหงา		8,500	—		
		ทุน – บุปผา		6,300	—		
		ทุน – รัตรี		4,200	—		
		เงินสด				19,000	—
		จ่ายคืนทุนงวดที่ 3					

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 3

พ.ศ. 25X2		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ส.ค. (8)	1	เงินสด		12,000	—	30,000	—
		ทุน – บุงา		9,000	—		
		ทุน – บุปผา		5,400	—		
		ทุน – รัตรี		3,600	—		
		สินทรัพย์อื่น					
(9)		จำหน่ายสินทรัพย์และแบ่งผลขาดทุน งวดเดือนสิงหาคม				12,000	—
		ทุน – บุงา		6,000	—		
		ทุน – บุปผา		3,600	—		
		ทุน – รัตรี		2,400	—		
		เงินสด					
		จ่ายคืนทุนงวดสุดท้าย					

ศัพท์บัญชี

คำศัพท์	คำแปล
Dissolution of a partnership	การเลิกกิจการห้างหุ้นส่วน
Payback	การจ่ายคืนทุน
Statement of Accounting	งบแสดงการชำระบัญชี